

PASŪTĪTĀJS: *Jelgavas valstspilsētas pašvaldība*

Dobeles novada pašvaldība

Jelgavas novada pašvaldība

IZPILDĪTĀJS: *SIA "GEO CONSULTANTS"*

LĪGUMS: *Atkritumu apsaimniekošanas reģionālā plāna un vienota atkritumu apsaimniekošanas saistošo noteikumu projekta izstrāde*

LĪGUMA NR. *JVP 2022/108/AK*

LĪGUMA DATUMS: *29.11.2022.*

**Viduslatvijas atkritumu apsaimniekošanas
reģiona Jelgavas valstspilsētas, Dobeles un
Jelgavas novadu atkritumu apsaimniekošanas
reģionālā plāna 2023. - 2027.gadam
Projekts**

Satura rādītājs

levads	5
1 Atkritumu apsaimniekošanas reģionālā plāna mērķi un pasākumi mērķu sasniegšanai.....	8
1.1 Sasniedzamie kvalitatīvie rādītāji.....	8
1.2 Reģionālā līmenī sasniedzamie mērķi	9
2 Viduslatvijas AAR un Plānā ietvertās AAR daļas raksturojums	11
2.1 Viduslatvijas AAR raksturojums	11
2.2 Plānā ietvertās AAR daļas raksturojums	11
2.3 Viduslatvijas AAR dalījums atkritumu apsaimniekošanas zonās.....	13
3 Atkritumu apsaimniekošanas sistēmas raksturojums	14
3.1 Atkritumu apsaimniekošanas darbību uzskaites sistēmas un informācijas aprite	14
3.2 Atkritumu apsaimniekošanas sistēmas organizatoriskie risinājumi	14
3.2.1 Esošais pienākumu un atbildības sadalījums atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu nodrošināšanā.....	15
3.2.2 Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas komersanti un pakalpojumu sniegšanas zonas..	18
3.3 Apsaimniekotie atkritumu apjomi	19
3.3.1 Savāktais atkritumu daudzums pa atkritumu plūsmām	19
3.3.2 Sadzīves atkritumu poligonā apsaimniekotie atkritumu apjomi	21
3.3.3 Speciālo grupu atkritumu apsaimniekošana atkritumu apjomu un atkritumu apsaimniekošanas komersantu raksturojums	23
3.4 Atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūra	25
3.4.1 Atkritumu dalītā vākšana	25
3.4.2 Dalīti savākto sadzīves atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai infrastruktūra	27
3.4.3 Poligona “Brakšķi” infrastruktūras raksturojums.....	28
4 Prognoze par atkritumu plūsmu attīstību plāna darbības laikā.....	31
4.1 Prognozes sagatavošanā lietotie pieņēmumi	31
4.2 Atkritumu ražošanas prognoze	32
4.3 Pārstrādes mērķu sasniegšana.....	33
5 Atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstības virzieni, mērķi un uzdevumi.....	36
5.1 Atkritumu dalītās vākšanas sistēmas attīstība	36
5.2 AARC - poligona “Brakšķi” infrastruktūras attīstība.....	37
5.3 Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi	38
5.4 Atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai infrastruktūra	38
5.5 Atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai infrastruktūras attīstība	39
5.6 Lokālā bioloģisko un bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes infrastruktūra.....	39

5.7	Informācijas apkopošana un datu bāzu uzturēšana	40
6	Saistošie attīstības plānošanas dokumenti	41
6.1	Pašvaldību attīstības plānošanas dokumentos paredzētie pasākumi.....	41
6.2	Pāreja uz aprites ekonomiku un industriālā simbioze	42
7	Reģiona daļas zonējums un AARC izveide.....	44
7.1	Reģiona dalījums atkritumu apsaimniekošanas zonās	44
7.2	AARC izveides iespējamie modeļi	44
7.3	AARC funkcijas	45
8	Plānā paredzēto pasākumu īstenošanas finansēšana.....	47
8.1	Finansējuma avotu vispārējs raksturojums	47
8.2	Apsaimniekošanas izmaksu segšana	47
8.3	Plānotās infrastruktūras uzturēšanas un citu pasākumu īstenošanas izmaksas	49
8.4	Eiropas Savienības fondu finansējums.....	50
8.5	Plānā paredzēto pasākumu investīciju izmaksu novērtējums	51
9	Viduslatvijas AAR Jelgavas valstspilsētas, Jelgavas un Dobeles novadu RAAP 2023.-2027. gads, plānotie pasākumi – kopsavilkums	55
10	Atbilstība normatīvajiem aktiem	59

Lietotie saīsinājumi

AAK	Atkritumu apsaimniekošanas komersants
AAL	Atkritumu apsaimniekošanas likums
AAP	Atkritumu apsaimniekošanas plāns
AAVP	Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns
AAR	atkritumu apsaimniekošanas reģions
AARC	Atkritumu apsaimniekošanas reģionālais centrs
BA	Bīstamie atkritumi
BBNA	būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumi
Bio A	bioloģiskie atkritumi
BNA	bioloģiski noārdāmie atkritumi
DRN	dabas resursu nodoklis
DV	dalītā vākšana
EEIA	elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumi
ES	Eiropas Savienība
EUR	eiro
KF	Kohēzijas fonds
milj.	miljoni
MK	Ministru Kabinets
MKN	Ministru Kabineta noteikumi
NAIK	no atkritumiem iegūts kurināmais
NSA	nešķīroti sadzīves atkritumi
NTL	nolietoti transportlīdzekļi
NVO	Nevalstiskā organizācija
OI	otrrreizējās izejvielas
PA	pārtikas atkritumi
PET	polietilēna tereftalāts
PL	pamatlīdzekļi
PV	pašvaldība
RAS	ražotāja paplašinātās atbildības sistēmas
SA	sadzīves atkritumi
SADSP	sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punkts
SAP	sadzīves atkritumu poligons
SEG	siltumnīcu efekta gāzes
ŠASL	šķīrotu atkritumu savākšanas laukums
SPRK	Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija
tūkst.	tūkstoši
t	tonna
VKP	videi kaitīgas preces
VLAAR	Viduslatvijas atkritumu apsaimniekošanas reģions
VLAARD	Viduslatvijas atkritumu apsaimniekošanas reģiona daļa

Ievads

Viduslatvijas atkritumu apsaimniekošanas reģiona daļas - Jelgavas valstspilsētas, Dobeles un Jelgavas novadu reģionālais atkritumu apsaimniekošanas plāns (turpmāk VLRAAP) tiek izstrādāts ievērojot "Atkritumu apsaimniekošanas likuma"¹ III nodaļā un Ministru kabineta 2021.gada 22.jūnija noteikumos Nr.397 „Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas valsts un reģionālajiem plāniem un atkritumu rašanās novēršanas programmu”² (turpmāk MKN 397) ietvertās prasības, kur noteikts plāna saturs, tā apspriešanas un apstiprināšanas kārtība. Plāna izstrādes mērķis ir “Valsts atkritumu apsaimniekošanas plāna 2021.- 2028. gadam”³ (turpmāk AAVP) noteikto mērķu un uzdevumu īstenošana Viduslatvijas atkritumu apsaimniekošanas reģionā, t.sk.:

- atkritumu dalītās vākšanas sistēmas attīstība;
- atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai infrastruktūras attīstība;
- atkritumu sagatavošanas reģenerācijai un pārstrādei iekārtu modernizācija;
- atkritumu pārstrādes un reģenerācijas infrastruktūras attīstība;
- poligona infrastruktūras attīstība;
- sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumu īstenošana.

VLRAAP ietver pasākumu plānu esošo tehnisko un organizatorisko risinājumu pilnveidošanai, kuru mērķis ir veicināt aprites ekonomikas principu īstenošanu reģionā, kā arī uzlabot atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma kvalitāti un pieejamību.

Vispārējie principi VLRAAP izstrādē:

- Plāns tiek izstrādāts ievērojot Latvijas Republikas un Eiropas savienības spēkā esošo normatīvo aktu prasības atkritumu apsaimniekošanas jomā un AAVP paredzētos atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstības virzienus, mērķus, un mērķu sasniegšanai veicamos uzdevumus;
- Plāns tiek izstrādāts, ievērojot 2023. gada 13. jūnija Ministru kabineta noteikumu Nr. 301 “Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas reģioniem”⁴ noteikto Viduslatvijas atkritumu apsaimniekošanas reģiona teritoriju, plāna darbības zonā ietverot Jelgavas valstspilsētu, Dobeles un Jelgavas novadu teritorijas;
- Plāns tiek izstrādāts balstoties uz pašvaldību un atkritumu apsaimniekošanas komersantu aptaujas rezultātā iegūtajiem un jaunākajiem publiskajos reģistros un datubāzēs pieejamiem datiem, kas raksturo reģiona sociāli ekonomiskos apstākļus, apsaimniekotos atkritumu apjomus, pieejamo infrastruktūru u.c. indikatorus;
- Ievērojot normatīvo aktu prasības, izstrādājot VLRAAP tiek nodrošināta sabiedrības, organizāciju un institūciju informēšana un viedokļu uzklauššana, tiek veiktas konsultācijas ar reģiona

¹ Atkritumu apsaimniekošanas likums, Publicēts: [Latvijas Vēstnesis](https://likumi.lv/ta/id/221378-atkritumu-apsaimniekosanas-likums), 183, 17.11.2010. <https://likumi.lv/ta/id/221378-atkritumu-apsaimniekosanas-likums>

² Ministru kabineta noteikumi Nr. 397 (Rīgā 2021. gada 22. jūnijā (prot. Nr. 49 21. §)) Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas valsts un reģionālajiem plāniem un atkritumu rašanās novēršanas valsts programmu <https://likumi.lv/ta/id/324230-noteikumi-par-atkritumu-apsaimniekosanas-valsts-un-regionalajiem-planu-un-atkritumu-rasanas-noversanas-valsts-programmu>

³ Ministru kabineta rīkojums Nr. 45 (Rīgā 2021. gada 22. janvārī (prot. Nr. 8 20. §)) Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2021.-2028. gadam <https://likumi.lv/ta/id/320476-par-atkritumu-apsaimniekosanas-valsts-planu-20212028-gadam>

⁴ Ministru kabineta noteikumi Nr. 301 (Rīgā 2023. gada 13. jūnijā (prot. Nr. 32 24. §)) Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas reģioniem <https://likumi.lv/ta/id/342688-noteikumi-par-atkritumu-apsaimniekosanas-regioniem>

pašvaldībām, kompetentajām iestādēm un reģionā strādājošajiem atkritumu apsaimniekošanas komersantiem.

Plāna saturs saskaņā ar MKN 397 nosacījumiem un pasūtītāja prasībām ir sekojošs:

- Esošās atkritumu apsaimniekošanas sistēmas raksturojums atkritumu apsaimniekošanas reģionā:
- Prognoze par atkritumu apsaimniekošanas reģionālajā plānā ietverto atkritumu plūsmu attīstību plāna darbības laikā.
- Kvalitatīvie vai kvantitatīvie rādītāji un mērķrādītāji attiecībā uz radīto atkritumu daudzumu, to reģenerāciju, izmantošanu enerģijas reģenerācijai un apglabāto atkritumu daudzuma samazināšanu.
- Izvērtējums par atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstību, izdalot pasākumus pa atkritumu veidiem un jaudas apmēriem un nosakot kritērijus infrastruktūras atrašanās vietām, tostarp par:
 - papildus nepieciešamo infrastruktūru dalītai atkritumu savākšanai (sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punkti, šķiroto atkritumu savākšanas laukumi u.c. atkritumu savākšanas un šķirošanas vietas) un par pasākumiem esošās sistēmas darbības uzlabošanai;
 - papildus nepieciešamām jaunām atkritumu dalītās savākšanas sistēmām, t.sk. bioloģiskajiem, tekstila un kapsētu atkritumiem;
 - papildus nepieciešamām jaunām atkritumu reģenerācijas vai apglabāšanas vietām;
 - poligona tālāko darbību, sadarbību reģiona līmenī, darbības veidu pārprofilēšanu un jaunu atkritumu savākšanas sistēmu nepieciešamību;
 - esošo atkritumu reģenerācijas vai apglabāšanas vietu un iekārtu slēgšanu;
 - sniegt priekšlikumus par veicamajiem sabiedrības izglītības pasākumiem, kas veicinātu sabiedrības izpratni un līdzdalību atkritumu apsaimniekošanā, t.sk. atkritumu šķirošanas jautājumos.
- Noteikt reģionālā atkritumu apsaimniekošanas centra funkcijas un kārtību, kādā tiek pārraudzīta un koordinēta attiecīgā atkritumu apsaimniekošanas reģiona atkritumu apsaimniekošanas centra darbība.
- Priekšlikumi Viduslatvijas atkritumu apsaimniekošanas reģiona sadalīšanai atkritumu apsaimniekošanas zonās. Izvērtējot racionālāko apsaimniekošanas veidu, analizējot 3 (trīs) dažādu alternatīvu iespējamību - viena atkritumu apsaimniekošanas zona, divas atkritumu apsaimniekošanas zonas, trīs atkritumu apsaimniekošanas zonas.
- Apzināt Jelgavas valstspilsētas, Dobeles un Jelgavas novadu esošās, ar atkritumu apsaimniekošanu saistītās informācijas sistēmas un datubāzes par līgumiem, ko noslēguši atkritumu apsaimniekotāji, poligona apsaimniekotājs un pašvaldības par atkritumu savākšanu no to radītājiem vai pieņemšanu poligonā, lai nodrošinātu efektīvāku informācijas apmaiņu starp atkritumu apsaimniekotājiem un pašvaldībām (tajā skaitā pašvaldības policiju), ar mērķi sakārtot informācijas apmaiņu par klientiem, kam nav noslēgtu līgumu par atkritumu apsaimniekošanu;
- Pasākumi, kas jāveic, lai uzlabotu atkritumu sagatavošanu atkārtotai izmantošanai, pārstrādi, reģenerāciju un apglabāšanu, neradot draudus videi.
- Pienākumu un atbildības sadalījuma novērtējums starp iesaistītajām pusēm, kas atbildīgas par atkritumu apsaimniekošanas reģionālā plāna izpildi.

- Izvērtējums par atkritumu apsaimniekošanas reģionālajā plānā paredzēto pasākumu īstenošanai pieejamo un papildus nepieciešamo finansējumu un tā avotiem (arī pašvaldību līmenī), tai skaitā izveidotās atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras uzturēšanas izmaksas.
- Izvērtējums par atkritumu apsaimniekošanas reģionālā plāna atbilstību normatīvajiem aktiem atkritumu apsaimniekošanas jomā un to, kādā veidā plānā iekļautie pasākumi veicinās normatīvajos aktos noteikto mērķu sasniegšanu.

1 Atkritumu apsaimniekošanas reģionālā plāna mērķi un pasākumi mērķu sasniegšanai

Atkritumu apsaimniekošanas sistēmas mērķi ir noteikti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/98/EK (2008. gada 19. novembris) par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu⁵ jeb "Atkritumu ietvardirektīvā". Direktīvā ir noteikta atkritumu apsaimniekošanas darbību hierarhija, kas prioritārā secībā ir sekojoša:

- atkritumu rašanās novēršana;
- atkritumu sagatavošana atkārtotai izmantošanai;
- atkritumu pārstrāde;
- atkritumu cita tipa reģenerācija, piemēram, enerģijas reģenerācija; un
- atkritumu apglabāšana.

Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021. – 2028. gadam noteiktie stratēģiskie virsmērķi, kas sasniedzami atkritumu apsaimniekošanas sektorā ir sekojoši⁶:

1. Mērķis (M1) Novērst atkritumu rašanos un nodrošināt kopējā radīto atkritumu daudzuma ievērojamu samazināšanu, izmantojot maksimāli visas labākās pieejamās atkritumu rašanās novēršanas iespējas un labākos pieejamos tehniskos paņēmienus, palielinot resursu izmantošanas efektivitāti un veicinot ilgtspējīgākas patērētāju uzvedības modeļa attīstību;
2. Mērķis (M2) Nodrošināt atkritumu kā resursu racionālu izmantošanu, balstoties uz aprites ekonomikas pamatprincipiem un veicinot, ka resursi pēc iespējas tiek atgriezti atpakaļ ekonomiskajā aprītē tautsaimniecībai noderīgā veidā;
3. Mērķis (M3) Nodrošināt, ka radītie atkritumi nav bīstami vai arī tie rada nelielu risku videi un cilvēku veselībai, veicinot attiecīgu produktu politiku, bīstamo un videi kaitīgo vielu ierobežojumus un pilnveidojot patērētāju informētību;
4. Mērķis (M4) Nodrošināt apglabājamo atkritumu daudzuma samazināšanu un atkritumu apglabāšanu cilvēku veselībai un videi drošā veidā.

1.1 Sasniedzamie kvalitatīvie rādītāji

Noteiktie sasniedzamie kvantitatīvie un kvalitatīvie rādītāji atkritumos esošu pārstrādei derīgu materiālu pārstrādes apjomiem un dalītajai vākšanai, speciālo atkritumu grupu apsaimniekošanai, kā arī ierobežojumi attiecībā uz atkritumu apglabāšanu ir sekojoši:

- nodrošināt, ka līdz 2023. gada 31. decembrim bioloģiskie atkritumi ir vai nu atdalīti un pārstrādāti rašanās vietā, vai savākti dalīti un nav sajaukti ar citiem atkritumu veidiem⁷;
- līdz 2025. gadam atkārtotai izmantošanai sagatavoto un pārstrādāto sadzīves atkritumu apjomu palielināt vismaz līdz 55 % pēc masas⁷;

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/98/EK (2008. gada 19. novembris) par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A32008L0098>

⁶ Ministru kabineta rīkojums Nr. 45 (Rīgā 2021. gada 22. janvārī (prot. Nr. 8 20. §)) Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2021.-2028. gadam <https://likumi.lv/ta/id/320476-par-atkritumu-apsaimniekosanas-valsts-planu-20212028-gadam>

⁷ Ministru kabineta noteikumi Nr. 712 (Rīgā 2021. gada 26. oktobrī (prot. Nr. 72 23. §)) "Atkritumu dalītas savākšanas, sagatavošanas atkārtotai izmantošanai, pārstrādes un materiālu reģenerācijas noteikumi" <https://likumi.lv/ta/id/327220-atkritumu-dalitas-savaksanas-sagatavosanas-atkartotai-izmantosana-parstrades-un-materialu-regeneracijas-noteikumi>

- līdz 2030. gadam atkārtotai izmantošanai sagatavoto un pārstrādāto sadzīves atkritumu apjomu palielināt vismaz līdz 60 % pēc masas⁷;
- līdz 2035. gadam atkārtotai izmantošanai sagatavoto un pārstrādāto sadzīves atkritumu apjomu palielināt vismaz līdz 65 % pēc masas⁷;
- izveidot dalītas savākšanas sistēmas vismaz papīram, metālam, plastmasai un stiklam un līdz 2023. gada 1. janvārim – tekstilmateriāliem⁷;
- no 2020. gada, vismaz 70 % pēc svara nebīstamo būvgružu un ēku nojaukšanas atkritumi, sagatavoti atkārtotai izmantošanai, pārstrādei un citai materiāla reģenerācijai, tostarp aizbēršanai⁷;
- līdz 2025.gada 1. janvārim izveidota dalītas savākšanas sistēma sadzīves bīstamajiem atkritumiem⁷;
- nodrošināt, ka līdz 2035. gadam poligonos apglabāto sadzīves atkritumu īpatsvars ir samazinājies līdz 10 % no kopējā radīto sadzīves atkritumu daudzuma (pēc svara) vai ir vēl mazāks⁸.
- Nodrošina, ka ne vēlāk kā līdz 2025. gada 31. decembrim pārstrādā mazākais 65 svara % no visa izlietotā iepakojuma, mērķrādītāji atsevišķām materiālu plūsmām :
 - plastmasa - 50 %;
 - koksne – 25%;
 - melnie metāli - 70 %;
 - alumīnijs - 50 %;
 - stikls - 70 %;
 - papīrs un kartons - 75 %;
- Nodrošina, ka ne vēlāk kā līdz 2030. gada 31. decembrim pārstrādā mazākais 70 svara % no visa izlietotā iepakojuma, mērķrādītāji atsevišķām materiālu plūsmām⁹:
 - plastmasa - 55%;
 - koksne – 30%;
 - melnie metāli - 80 %;
 - alumīnijs - 60 %;
 - stikls - 75 %;
 - papīrs un kartons - 85 %.
- Nodrošina ka no 2021.gada 14.augusta ir palielināts EEIA atkritumu savākšanas apjoms līdz 65% no to EEI vidējā svara, kuras ir laistas Latvijas tirgū trīs iepriekšējos gados¹⁰.

1.2 Reģionālā līmenī sasniedzamie mērķi

Papildus atkritumu apsaimniekošanas sektorā noteiktajiem stratēģiskajiem mērķiem un normatīvajos aktos noteiktajiem sasniedzamajiem rādītājiem VLAAR tiek noteikti sekojoši mērķi un principi, kas ievērojami plāna īstenošanā, t.sk. pasākumi, kas vērsti uz atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma kvalitātes un pieejamības uzlabošanu:

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 30. maija Direktīva 2018/850/ES, ar ko groza Direktīvu 1999/31/EK par atkritumu poligoniem <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=celex:32018L0850>

⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 30. maija Direktīva 2018/852/ES, ar ko groza Direktīvu 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A32018L0852>

¹⁰ Padomes 2012. gada 4.jūlija Direktīva 2012/19/ES par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32012L0019&from=LV>

- RM 1 – atkritumu apsaimniekošana tiek veikta ievērojot aprites ekonomikas principus, plānojot un īstenojot atkritumu apsaimniekošanas sektora pasākumus, tiek ievērota atkritumu apsaimniekošanas darbību hierarhija;
- RM 2 - atkritumu radītāji ir nodrošināti ar kvalitatīvu, savlaicīgi sniegtu, vides aizsardzības prasībām atbilstošu atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu, tiek nodrošināta pilna spektra pakalpojumu sniegšana;
- RM 3 - atkritumu apsaimniekošanas sektora darbību reģionālā līmenī, kā arī sadarbību ar blakus esošajiem atkritumu apsaimniekošanas reģioniem centralizēti koordinē un kontrolē reģionālais atkritumu apsaimniekošanas centrs (turpmāk AARC). AARC uzņemas atbildību par atkritumu apsaimniekošanas sektorā noteikto mērķus sasniegšanu reģiona līmenī, šo saistību izpildei AARC tiek nodrošināts ar nepieciešamajiem resursiem, t.sk. reģiona līmenī saistošu lēmumu pieņemšanas tiesībām;
- RM 4 īstenojot reģionālo atkritumu apsaimniekošanas plānu, tiek sniegts maksimāls ieguldījums Eiropas Savienības noteikto mērķu attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanas sistēmas darbības efektivitāti un kvalitāti sasniegšanā, tiek īstenoti valsts, reģionālā un vietējā līmeņa plānošanas dokumentos paredzētie pasākumi attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanu;
- RM 5 - tiek veicināta atkritumu radītāju un citu iesaistīto pušu vides apziņas paaugstināšana un izpratnes veidošana par atkritumu apsaimniekošanas radīto ietekmi uz vidi un šīs ietekmes samazināšanas iespējām;
- RM 6 - atkritumu apsaimniekošanas sektorā iesaistītie pakalpojuma sniedzēji strādā izmantojot ilgtspējīgus risinājumus un labākās pieejamās tehnoloģijas visos atkritumu apsaimniekošanas posmos;
- RM 7 – tiek nodrošināta informācijas apkopošana, uzskaitē un aprīte starp iesaistītajām pusēm, t.sk. uzraugošajām un kontrolējošajām institūcijām.

2 Viduslatvijas AAR un Plānā ietvertās AAR daļas raksturojums

2.1 Viduslatvijas AAR raksturojums

Atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem Nr. 301 "Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas reģioniem" VLAAR kopumā ietver 14 pašvaldības, t.sk.:

- Rīgas valstspilsētas pašvaldība;
- Jelgavas valstspilsētas pašvaldība;
- Aizkraukles novads;
- Ādažu novads;
- Bauskas novads;
- Dobeles novads;
- Jelgavas novads;
- Ķekavas novads;
- Mārupes novads;
- Ogres novads;
- Olaines novads;
- Ropažu novads;
- Salaspils novads;
- Siguldas novads.

Reģions ir izveidots apvienojot bijušo Zemgales AAR, daļu no Pierīgas un Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionu pašvaldību administratīvajām teritorijām. Reģionā atrodas divi sadzīves atkritumu apglabāšanas poligoni, t.sk.:

- poligons "Getliņi", kas līdz šim apkalpoja Pierīgas AAR teritorijas pašvaldības un pēc minētā ministru kabineta noteikumu projekta par AAR robežām apstiprināšanas uzsāks arī iepriekš Ziemeļvidzemes AAR ietilpstošo pašvaldību apkalpošanu;
- poligons "Brakšķi" – līdz šim un arī turpmāk apkalpos bijušajā Zemgales AAR ietilpstošās Jelgavas valstspilsētas, Jelgavas un Dobeles novadu pašvaldības.

Ņemot vērā esošu situāciju saistībā ar reģionālo atkritumu apsaimniekošanas centru izveidi un to lomu atkritumu apsaimniekošanas sistēmas organizēšanā reģiona līmenī un iepriekšējo sadarbības pieredzi atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu nodrošināšanā, kur poligons "Brakšķi" ar tā infrastruktūru atkritumu sagatavošanai pārstrādei un reģenerācijai, kā arī reģenerācijai nederīgo atkritumu apglabāšanai, kalpoja par vienojošo elementu Zemgales AAR daļā, arī jaunajā plānošanas periodā Jelgavas valstspilsētas, Jelgavas un Dobeles novadu pašvaldības ir vienojušās par kopīgas reģionālās zonas izveidi, tādējādi Viduslatvijas AAR tiek iedalīts divās zonās:

1. Zona - Rīgas valstspilsētas pašvaldība, Aizkraukles, Ādažu, Bauskas, Ķekavas, Mārupes, Ogres, Olaines, Ropažu, Salaspils un Siguldas novadu pašvaldības;
2. Zona - Jelgavas valstspilsētas pašvaldība, Jelgavas un Dobeles novadu pašvaldības.

2.2 Plānā ietvertās AAR daļas raksturojums

VLAAR daļa kuras RAAP tiek izstrādāts šī dokumenta sagatavošanas ietvaros ietver 3 pašvaldības: Jelgavas valstspilsētu, Dobeles un Jelgavas novadus. Kopējais iedzīvotāju skaits 2022. gada sākumā bija 114,6 tūkst. lielākais iedzīvotāju skaits 54,69 tūkst. jeb 47,7,% no reģiona iedzīvotājiem dzīvo Jelgavas valstspilsētā, savukārt pārējās reģiona pilsētās Dobelē un Aucē dzīvo 10,83 tūkst. jeb aptuveni 9.5% no

reģiona iedzīvotājiem, reģiona lauku teritorijās dzīvo 49,06 tūkst., jeb aptuveni 42,8% no reģiona iedzīvotājiem.

Tabula 2-1 Viduslatvijas AAR daļas ietilpstošās pašvaldības

Nr. p. k.	Pašvaldības administratīvā teritorija	Pašvaldības administratīvajā teritorijā ietilpstošās teritoriālā iedalījuma vienības	Iedzīvotāju skaits
1.	Jelgavas valstspilsētas pašvaldība		54694
2.	Jelgavas novads		
2.1.		Cenu pagasts	4339
2.2.		Elejas pagasts	1910
2.3.		Glūdas pagasts	2636
2.4.		Jaunsvirlaukas pagasts	2519
2.5.		Kalnciema pagasts	1804
2.6.		Lielplatones pagasts	718
2.7.		Līvberzes pagasts	1992
2.8.		Ozolnieku pagasts	4140
2.9.		Platones pagasts	1351
2.10.		Salgales pagasts	1500
2.11.		Sesavas pagasts	1395
2.12.		Svētes pagasts	1734
2.13.		Valgundes pagasts	1762
2.14.		Vilces pagasts	1431
2.15.		Vircavas pagasts	1291
2.16.		Zaļenieku pagasts	1377
3.	Dobeles novads		
3.1.		Annenieku pagasts	782
3.2.		Auces pilsēta	2183
3.3.		Augstkalnes pagasts	785
3.4.		Auru pagasts	2701
3.5.		Bēnes pagasts	1356
3.6.		Bērzes pagasts	1589
3.7.		Bikstu pagasts	756
3.8.		Bukaišu pagasts	547
3.9.		Dobeles pagasts	720
3.10.		Dobeles pilsēta	8647
3.11.		Īles pagasts	348
3.12.		Jaunbērzes pagasts	852
3.13.		Krimūnu pagasts	988
3.14.		Lielauces pagasts	372
3.15.		Naudītes pagasts	673
3.16.		Penkules pagasts	806
3.17.		Tērvetes pagasts	1828
3.18.		Ukru pagasts	284
3.19.		Vecauces pagasts	574
3.20.		Vītiņu pagasts	786
3.21.		Zebrenes pagasts	416
3.22.			
KOPĀ			114 586

Reģiona zonas karti skatīt attēlā (Attēls 2-1).

Attēls 2-1 Jelgavas valstspilsētas, Jelgavas un Dobeles novadu zona reģionālā zonā

2.3 Viduslatvijas AAR dalījums atkritumu apsaimniekošanas zonās

Balstoties uz Jelgavas valstspilsētas, Jelgavas novada un Dobeles novada pašvaldību lēmumu pamata, šo pašvaldību administratīvās teritorijas, VLAAR teritorijā, tiek izdalītas kā vienota, atsevišķa reģionālā atkritumu apsaimniekošanas centra darbības zona. Novērtējot reģiona zonā pastāvošo atkritumu apsaimniekošanas organizatoriskos risinājumus un pieejamo atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūru (skat. 3. nodaļu), tiek noteikts, ka zonā autonomi no pārējās VLAAR teritorijas tiek nodrošinātas vismaz sekojošas atkritumu apsaimniekošanas funkcijas:

- nešķirotu sadzīves atkritumu, dalīti vāktu sadzīves atkritumu, t.sk. bioloģisko atkritumu savākšana;
- nešķirotu sadzīves atkritumu sagatavošana apglabāšanai;
- dalīti savāktu sadzīves atkritumu sagatavošana nodošanai pārstrādei un reģenerācijai;
- bioloģisko atkritumu pārstrāde;
- sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumu īstenošana;
- atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai pasākumu īstenošana;
- pārstrādei un reģenerācijai nederīgu atkritumu apglabāšana.

Sadarbojoties ar citām VLAAR pašvaldībām un atkritumu apsaimniekošanas reģionālo centru "Getliņi" var tikt īstenotas sekojošas aktivitātes:

- Sadarbība no atkritumiem iegūta kurināmā reģenerācijas iespēju nodrošināšanā, t.sk. SIA "Gren Latvija" koģenerācijas iekārtās Jelgavas pilsētā.

3 Atkritumu apsaimniekošanas sistēmas raksturojums

3.1 Atkritumu apsaimniekošanas darbību uzskaites sistēmas un informācijas aprīte

Atkritumu apsaimniekošanas statistikas datu pamatavots ir datu bāze "3-Atkritumi". Dati šajā datu bāzē tiek apkopoti, balstoties uz MK 2017.gada 23.maija noteikumiem Nr. 271 "Noteikumi par vides aizsardzības oficiālās statistikas un piesārņojošās darbības pārskata veidlapām". Pienākums sniegt ikgadējos datus par atkritumu apsaimniekošanu, izmantojot vides aizsardzības oficiālās statistikas un piesārņojošās darbības pārskata veidlapas (turpmāk – veidlapas) ir šādiem operatoriem un komersantiem:

- operatoriem, kuriem ir vai pārskata gadā bija atļauja A vai B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai vai C kategorijas piesārņojošās darbības apliecinājums visu kategoriju (L, M, N, O) mehānisko sauszemes transportlīdzekļu, mobilās lauksaimniecības tehnikas un satiksmē neizmantojamu pārvietojamu mehānismu un citu pārvietojamu agregātu remonta un apkopes darbnīcai;
- komersantiem, kuriem ir vai pārskata gadā bija izsniegta atkritumu apsaimniekošanas atļauja;
- atkritumu tirgotājiem un atkritumu apsaimniekošanas starpniekiem;
- atkritumu apsaimniekotājiem, kuri Latvijas teritorijā ievad vai no tās izved atkritumus reģenerācijai vai sadedzināšanai, ja sadedzināšana klasificējama kā atkritumu reģenerācija, kas minēti Regulas Nr.1013/2006 par atkritumu sūtījumiem 3. pantā vai Bāzeles konvencijā;
- atkritumu radītājam, kas no Latvijas teritorijas izved atkritumus apglabāšanai, pārstrādei vai reģenerācijai.

Atkritumu pārvadājumu uzskaites valsts informācijas sistēmā (APUS) tiek apkopota informācija par atkritumu radītāju, apsaimniekotāju un atkritumu saņēmēja radīto, apsaimniekoto vai saņemto atkritumu daudzumu, t.sk. atkritumu pārvadājuma reģistrācijas kartes–pavadzīmes, dati APUS sistēmā tiek apkopoti balstoties uz MK 18.02.2021. noteikumi Nr. 113 "Atkritumu un to pārvadājumu uzskaites kārtība".

Ir izveidota tīmekļvietne www.skiroviegli.lv, kur sabiedrībai ir pieejama informācija par atkritumu dalītas vākšanas iespējām un par publiski pieejamo dalītās vākšanas punktu un laukumu izvietojumu. Sadzīves atkritumu apsaimniekotājs, ar kuru pašvaldība atbilstoši normatīvajiem aktiem par atkritumu apsaimniekošanu ir noslēgusi atkritumu apsaimniekošanas līgumu ir atbildīgi par informācijas ievadīšanu un aktualizēšanu vietnē, šo regulē MK 2016. gada 13. decembra noteikumi Nr. 788 "Noteikumi par atkritumu savākšanas un šķirošanas vietām", kā noteikumos ir noteikts, ka pašvaldībām savā tīmekļvietnē ir jānorāda saite uz atkritumu šķirošanas tīmekļvietni.

Šobrīd reģionā nav izveidota vienota sistēma vai datu bāze, kas apkopotu atkritumu apsaimniekošanu saistīto informāciju par noslēgtajiem atkritumu apsaimniekošanas līgumiem, apsaimniekoto atkritumu daudzumu vai citu informāciju, kas saistīta ar atkritumu apsaimniekošanu. Vienotas, reģiona zonu aptverošas datubāzes trūkums ierobežo iespējas kontrolēt un pārvaldīt atkritumu apsaimniekošanu, plānot turpmāko attīstību, tādēļ šādas sistēmas tiek paredzēts izveidot Plāna izpildes ietvaros, (skat. nodaļu 5.7.).

3.2 Atkritumu apsaimniekošanas sistēmas organizatoriskie risinājumi

Atkritumu apsaimniekošana reģiona daļā tiek organizēta saskaņā ar atkritumu apsaimniekošanas sektoru regulējošo normatīvo aktu prasībām un reģiona daļas pašvaldību izdotiem atkritumu apsaimniekošanas noteikumiem. Atkritumu apsaimniekošanas funkcionālo posmu sistēmas dalībnieku raksturojums sniegts sekojošajos apakšpunktos.

3.2.1 Esošais pienākumu un atbildības sadalījums atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu nodrošināšanā

Saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likuma prasībām sadzīves atkritumu apsaimniekošanu un mājsaimniecībās radīto būvniecības atkritumu apsaimniekošanu tās administratīvajā teritorijā organizē pašvaldība. Reģiona daļā ietvertās pašvaldības nav izveidojušas kopīgu atkritumu apsaimniekošanas zonu, attiecīgi, cik tas attiecas uz sadzīves atkritumu savākšanu, dalīto savākšanu, sadzīvē radīto bīstamo atkritumu apsaimniekošanu organizē katra pašvaldība atsevišķi. Atkritumu apsaimniekošanas sistēmas dalībnieku tiesības un pienākumi Latvijā precīzi ir definēti "Atkritumu apsaimniekošanas likumā", kopsavilkums par sistēmas dalībnieku, kas tieši veidā saistīti ar atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu, pienākumiem un tiesībām ir sekojošs:

- sadzīves atkritumu radītāji – piedalās pašvaldības organizētajā sadzīves atkritumu apsaimniekošanā, ievērojot normatīvos aktus par atkritumu apsaimniekošanu (arī pašvaldības izdotos saistošos noteikumus) un noslēdzot līgumu par sadzīves atkritumu savākšanu un pārvadāšanu ar atkritumu apsaimniekotāju, kurš ir noslēdzis attiecīgu līgumu ar pašvaldību, sedz visas izmaksas, kas saistītas ar viņa radīto sadzīves atkritumu, tai skaitā sadzīvē radušos bīstamo atkritumu, apsaimniekošanu. Atkritumu radītājs vai valdītājs var pats veikt radīto vai valdījumā esošo atkritumu reģenerāciju vai apglabāšanu, ja ir saņēmis attiecīgu atļauju A vai B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai atbilstoši normatīvajiem aktiem par piesārņojumu. Īpašniekam vai nomniekam, kura īpašuma teritorijā tiek radīti sadzīves atkritumi, ir pienākums nodrošināt vietu atkritumu konteineram un tā atkritumu apsaimniekotāja transportlīdzekļa piekļuvi sadzīves atkritumu savākšanas punktam, kurš ir noslēdzis līgumu ar pašvaldību par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu;
- bīstamo atkritumu vai ražošanas atkritumu sākotnējais radītājs nogādā bīstamos atkritumus vai ražošanas atkritumus speciāli aprīkotās bīstamo atkritumu vai ražošanas atkritumu savākšanas vietās vai slēdz līgumu ar attiecīgo atkritumu apsaimniekotāju par bīstamo atkritumu vai ražošanas atkritumu apsaimniekošanu un sedz bīstamo atkritumu vai ražošanas atkritumu apsaimniekošanas izmaksas. Ražošanas atkritumu radītājs par radīto ražošanas atkritumu apsaimniekošanu var slēgt līgumu ar atkritumu apsaimniekotāju, kuru tas ir izvēlējis un kurš saņēmis atbilstošu atļauju;
- atkritumu apsaimniekošanas komersants – uzņēmumi, kas sniedz atkritumu savākšanas un izvešanas pakalpojumu, nodrošina atkritumu dalītās vākšanas pakalpojumu, kā arī reģenerācijas darbības. Atkritumu apsaimniekotāju pienākumos, ietilpst līgumu slēgšana ar pašvaldību par tiesībām sniegt atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu tās administratīvajā teritorijā. Visos gadījumos atkritumu apsaimniekotāja pienākumos ietilpst normatīvajos aktos noteikto, pakalpojuma sniegšanai nepieciešamo atļauju un licenču saņemšana. Atkritumu apsaimniekotāji veic apsaimniekoto vai radīto atkritumu daudzuma (apjoma), veida, izcelsmes, savākšanas biežuma un pārvadāšanas uzskaiti, reģenerācijas vai apglabāšanas veidu un vietu uzskaiti hronoloģiskā secībā un uzglabā šo informāciju ne mazāk kā trīs gadus. Pēc pašvaldības pieprasījuma vai atbilstoši līgumam, ko noslēgusi pašvaldība un sadzīves atkritumu apsaimniekotājs, sniedz pašvaldībai informāciju par atkritumu apsaimniekošanu, tās administratīvajā teritorijā. Atkritumu apsaimniekotāji, kuri veic atkritumu savākšanu un pārvadāšanu, nodrošina savākto un pārvadāto atkritumu nogādāšanu iekārtās, kurās atkritumus reģenerē vai apglabā, kā arī atkritumu sagatavošanu reģenerācijai vai apglabāšanai un kuru operators ir saņēmis attiecīgu atļauju A vai B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai atbilstoši normatīvajiem aktiem par piesārņojumu. Atkritumu apsaimniekotāji, kuri veic atkritumu sagatavošanu atkārtotai izmantošanai, pārstrādi vai reģenerāciju, atgūstot materiālus, nodrošina sadzīves atkritumu,

tai skaitā papīra, metāla, plastmasas un stikla atkritumu sagatavošanu atkārtotai izmantošanai, pārstrādi un materiālu reģenerāciju atbilstoši Ministru kabineta noteiktajiem atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai, pārstrādes un materiālu reģenerācijas mērķiem;

- Atkritumu apsaimniekošanas reģionālais centrs / atkritumu apglabāšanas poligonu apsaimniekotāji – atkritumu poligona īpašnieks vai apsaimniekotājs pirms atkritumu poligona darbības uzsākšanas saņem vides aizsardzības jomu regulējošos normatīvajos aktos par piesārņojošām darbībām noteiktās atļaujas, apsaimnieko atkritumu poligonu, izgāztuvi, citu atkritumu apglabāšanas vai reģenerācijas iekārtu saskaņā ar atļauju A vai B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai, Atkritumu apsaimniekošanas likumu un citiem vides aizsardzības jomu regulējošiem normatīvajiem aktiem, veic pasākumus un sedz izdevumus, kas saistīti ar atkritumu poligona vai izgāztuves slēgšanu, kā arī atkritumu apglabāšanas vai reģenerācijas iekārtas darbības izbeigšanu. Sadzīves atkritumu poligona īpašnieks vai apsaimniekotājs nodrošina, ka attiecīgajā poligonā sadzīves vai ražošanas atkritumi tiek sagatavoti apglabāšanai, vai arī to, ka poligonā pieņem apglabāšanai sagatavotus atkritumus, ja attiecīgajā poligonā netiek veikta sadzīves atkritumu sagatavošana apglabāšanai.
- Ražotāja paplašinātās atbildības sistēmas (RAS) komersants (arī dabas resursu nodokļa maksātājs, kurš pats izveidojis un piemēro atkritumu apsaimniekošanas sistēmu), atkritumu apsaimniekošanas sistēmas ietvaros nodrošina attiecīgās plūsmas (izlietotais iepakojums, videi kaitīgās preces, nolietoti transportlīdzekļi, u.c.) atkritumu pārstrādi un reģenerāciju atbilstoši normatīvajiem aktiem par atkritumu reģenerācijas un apglabāšanas veidiem apjomā, kas nav mazāks par normatīvajos aktos noteikto apjomu, un atkritumu pārvadājumu uzskaiti atbilstoši normatīvo aktu prasībām, t.sk. par bīstamo atkritumu uzskaites, identifikācijas, uzglabāšanas, iepakojšanas, marķēšanas un pārvadājumu uzskaites kārtību. Apsaimniekotājs nodrošina māsaimniecībā radīto videi kaitīgo preču, izlietotā iepakojuma savākšanu izmantojot atkritumu dalītās vākšanas infrastruktūru un citus pasākumus atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām. Tāpat apsaimniekotājs nodrošina normatīvajos aktos noteikto komunikācijas pasākumu un informācijas pieejamības pasākumu īstenošanu.
- Izlietotā iepakojuma depozīta sistēma – sistēmas ietvaros apsaimnieko noteikta veida izlietoto stikla, plastmasas (PET) un metāla (skārdenes) dzērienu iepakojumu. Cik tālu tas attiecās uz atkritumu apsaimniekošanu (radīto iepakojuma atkritumu savākšanu no atkritumu radītājiem un nodošanu tālākai apstrādei) depozīta sistēma ietver savākšanas vietu (pieņemšanas punktu) tīklu, kur atkritumu radītāji var nodot izlietoto dzērienu iepakojumu, savāktā depozīta iepakojuma pārvadāšanas pakalpojumus un turpmāko apsaimniekošanu. Depozīta sistēma darbojas autonomi no pašvaldību organizētās atkritumu apsaimniekošanas sistēmas, proti, gan savākšanas punktu tīkla uzturēšanu, gan savāktu atkritumu pārvadājumus organizē depozīta sistēmas operators – komersants ar kuru Valsts vides dienests ir noslēdzis līgumu par depozīta sistēmas apkalpošanu.

Bez sistēmas dalībniekiem, kas ir tieši iesaistīti atkritumu apsaimniekošanas sektora funkciju izpildē, ir virkne institūciju, kas veic organizatorisko, regulējuma izstrādes un kontroles funkciju. Šajā grupā ietilpstošās institūcijas un to galvenie pienākumi atbilstoši saistošajiem normatīvajiem aktiem ir:

- Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija - organizē atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna izstrādi, tai skaitā atkritumu rašanās novēršanas valsts programmu, kā arī koordinē to īstenošanu. Sagatavo normatīvo aktu projektus atkritumu apsaimniekošanas jomā, koordinē un organizē bīstamo atkritumu apsaimniekošanu saskaņā ar šo likumu un citiem normatīvajiem aktiem, koordinē sadzīves atkritumu poligonu ierīkošanu. Sniedz

- atzinumus par pašvaldību izstrādātajiem saistošajiem noteikumiem par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu pašvaldību administratīvajā teritorijā.
- Valsts kapitālsabiedrība "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" - organizē bezsaimnieka bīstamo atkritumu apsaimniekošanu saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likumu un citiem normatīvajiem aktiem, apkopo informāciju par atkritumu apsaimniekošanu, organizē valsts nozīmes bīstamo atkritumu reģenerācijas vai apglabāšanas iekārtu un atkritumu poligonu ierīkošanu un apsaimniekošanu, nodrošina ar atkritumu apsaimniekošanu saistītās informācijas apkopošanu un sniegšanu sabiedrībai, kā arī Eiropas Savienības un starptautiskajām institūcijām.
 - Valsts vides dienests – vides aizsardzību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā veic vides aizsardzības un dabas resursu izmantošanas valsts kontroli Latvijas teritorijā, kontinentālajā šelfā un Baltijas jūras Latvijas Republikas ekonomiskajā zonā. Kontrolē normatīvajos aktos par dabas resursu ieguvī un izmantošanu, dabas aizsardzību, piesārņojošo vielu emisiju vidē, bīstamo un sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, izlietotā iepakojuma apsaimniekošanu, darbībām ar ķīmiskajām vielām un ķīmiskajiem produktiem noteikto prasību ievērošanu. Vides aizsardzību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā izdod un saskaņo atļaujas (licences), tehniskos noteikumus un citus administratīvos aktus dabas resursu izmantošanai un piesārņojošo darbību veikšanai.
 - Vides pārraudzības valsts birojs - veic paredzēto darbību un plānošanas dokumentu ietekmes uz vidi novērtējumu, realizē likumā "Par piesārņojumu" Vides pārraudzības valsts birojam noteiktos uzdevumus saistībā ar A un B kategorijas integrētajām atļaujām piesārņojošai darbībai, izskata iesniegumus un sūdzības un pieņem lēmumus gadījumos, kad Vides pārraudzības valsts birojam to deleģē ar vides aizsardzību saistītie normatīvie akti.
 - Pašvaldības – Pašvaldību likuma 5. pantā ir norādīts - pašvaldība savas administratīvās teritorijas iedzīvotāju interesēs var brīvprātīgi īstenot iniciatīvas ikvienā jautājumā, ja tās nav citu institūciju kompetencē un šādu darbību neierobežo citi likumi. Likuma 4. pantā kā pašvaldību autonomā funkcija ir norādīta sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšana. Ņemot vērā minēto, pašvaldība organizē visu sadzīves atkritumu, tai skaitā sadzīvē radušos bīstamo atkritumu, apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā atbilstoši pašvaldības saistošajiem noteikumiem par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, ievērojot atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu un reģionālos plānus. Pieņem lēmumus par jaunu sadzīves atkritumu savākšanas, dalītas vākšanas, šķirošanas, sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijas vai apglabāšanas iekārtu un infrastruktūras objektu, kā arī atkritumu poligonu izvietojumu savā administratīvajā teritorijā atbilstoši atkritumu apsaimniekošanas valsts plānam un reģionālajiem plāniem. Izdod saistošos noteikumus par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā, nosakot šīs teritorijas dalījumu sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonās, prasības atkritumu savākšanai, arī minimālajam sadzīves atkritumu savākšanas biežumam, pārvadāšanai, pārkraušanai un uzglabāšanai, kārtību, kādā veicami maksājumi par šo atkritumu apsaimniekošanu, kā arī nosaka pašvaldības pilnvarotas institūcijas un amatpersonas, kuras kontrolē saistošo noteikumu ievērošanu un ir tiesīgas sastādīt administratīvā pārkāpuma protokolu. Pieņem lēmumus par jaunu bīstamo atkritumu reģenerācijas vai apglabāšanas iekārtu un atkritumu poligonu izvietojumu savā administratīvajā teritorijā atbilstoši atkritumu apsaimniekošanas valsts plānam un reģionālajiem plāniem. Pašvaldības var ieguldīt līdzekļus atkritumu apsaimniekošanas sistēmas izveidē un uzturēšanā atbilstoši atkritumu apsaimniekošanas valsts plānam un reģionālajiem plāniem. Organizē atkritumu dalītu vākšanu savā administratīvajā teritorijā atbilstoši atkritumu apsaimniekošanas valsts plānam un reģionālajiem plāniem. Pašvaldība publisko iepirkumu vai publisko un privāto partnerību

regulējošos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā izvēlas atkritumu apsaimniekotāju, kurš veiks sadzīves atkritumu savākšanu, pārvadāšanu, pārkraušanu un uzglabāšanu attiecīgajā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonā, par piedāvājuma izveles kritēriju nosakot saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu.

- Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija – apstiprina tarifu sabiedriskajam pakalpojumam – sadzīves atkritumu apglabāšanai poligonā, izsniedz licences sabiedriskā pakalpojuma sniegšanai.

3.2.2 Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas komersanti un pakalpojumu sniegšanas zonas

Sadzīves atkritumu savākšanas pakalpojumu reģiona daļas pašvaldībās nodrošina pieci atkritumu apsaimniekošanas komersanti, t.sk. gan pašvaldību kapitālsabiedrības, gan privātā sektora komersanti. Komersantu pakalpojuma sniegšanas zonas ir raksturotas sekojošajā tabulā (Tabula 3-1).

Tabula 3-1 Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas komersanti reģiona daļas pašvaldībās

Pašvaldība	Atkritumu apsaimniekošanas zona/s	Pakalpojumu sniedzējs	Līguma darbības termiņš
Jelgavas valstspilsēta	Jelgavas valstspilsēta	Pilnsabiedrība "JKP"	31.03.2028
Jelgavas novads	I Jelgavas novada Ozolnieku, Cenu, Salgales pagasti	SIA "Clean R"	30.06.2026
	II Jelgavas novada Elejas, Glūdas, Jaunsvirlaukas, Kalnciema, Lielplatones, Līvbērzes, Platonas, Sesavas, Svētes, Valgundes, Vilces, Vircavas, Zaļenieku pagasti	SIA "Jelgavas novada KU"	n/a
Dobeles novads	I Dobeles novada Dobeles pilsēta, Augstkalnes, Annenieku, Auru, Bērzes, Bikstu, Bukaišu, Dobeles, Jaunbērzes, Krimūnu, Naudītes, Penkules, Tērvetes, Zebrenes pagasti	SIA "Dobeles komunālie pakalpojumi"	n/a
	II Dobeles novada Auces pilsēta, Bēnes, Īles, Lielaucis, Ukru, Vecauces, Vītiņu pagasti	SIA "Eco Baltia vide"	31.01.2025.

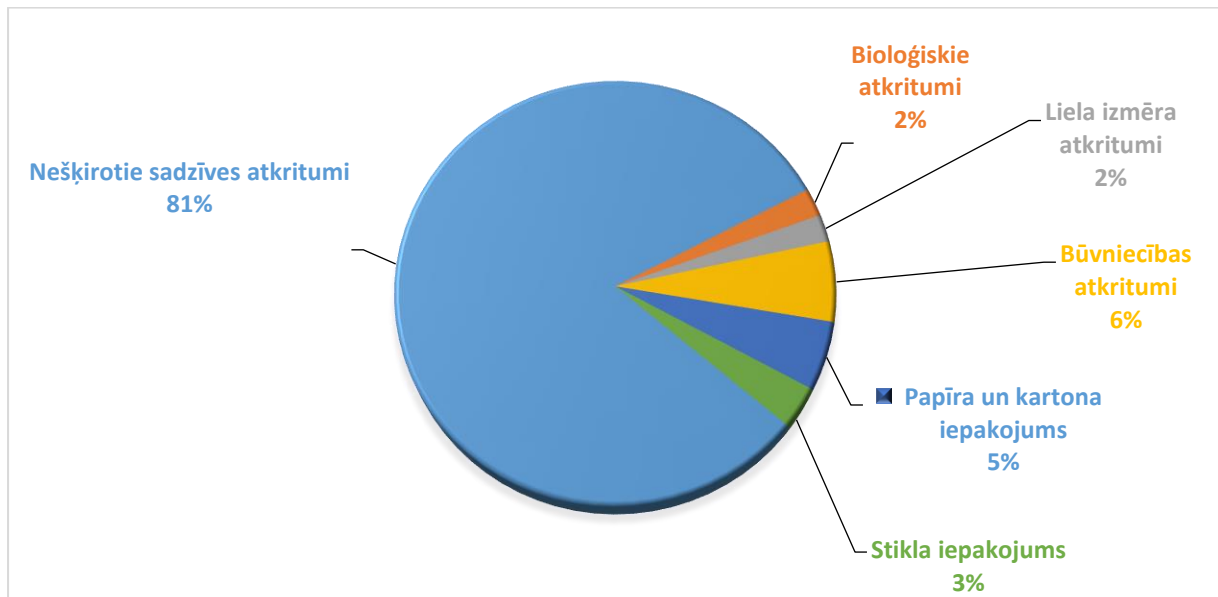
Uzskaitītie komersanti norādītajās darbības zonās sniedz nešķirotu sadzīves atkritumu savākšanu un izvešanu, sadzīves atkritumu dalīto vākšanu. SIA "Dobeles komunālie pakalpojumi" apsaimnieko arī šķirotu atkritumu savākšanas laukumu, kā arī nodrošina dalīti savākto sadzīves atkritumu šķirošanas iekārtu darbību.

Bez tabulā uzskaitītajiem sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzējiem reģiona daļā strādā arī SIA "Jelgavas komunālie pakalpojumi", kas apsaimnieko reģionālo sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonu "Brakšķi" un ar to saistīto infrastruktūru, kā arī SIA "Zemgales EKO", kas ir Jelgavas valstspilsētas kapitālsabiedrība un kuras pārziņā ir dalīti savākto sadzīves atkritumu šķirošanas līnijas apsaimniekošana Jelgavas valstspilsētā un trīs šķirotu atkritumu savākšanas laukumu apsaimniekošana. Tāpat Jelgavas valstspilsētās teritorijas robežās SIA "KULK" veic atkritumu savākšanu un pārvadāšanu.

3.3 Apsaimniekotie atkritumu apjomi

3.3.1 Savāktais atkritumu daudzums pa atkritumu plūsmām

Apkopojot informāciju par apsaimniekotajiem sadzīves atkritumu apjomiem, t.sk. valsts statistikas pārskatā "3A- Atkritumi" pieejamo informāciju un to atkritumu apsaimniekošanas komersantu, kas veic sadzīves atkritumu apsaimniekošanu pašvaldībās, aptaujas datus, novērtētais kopējais VLAAR daļā 2022. gadā apsaimniekotais atkritumu (ietverts arī izlietotais iepakojums un būvniecības atkritumi) daudzums ir 34,8 tūkst. tonnu, jeb vidēji 0,30 tonnas uz vienu iedzīvotāju gadā. Lielāko īpatsvaru savāktajā apjomā veido nešķiroti sadzīves atkritumi ~81%, skat. attēlu (Attēls 3-1).

Attēls 3-1 VLAAR savākto sadzīves atkritumu raksturojums 2022. gads

Dalīti savāktie sadzīves atkritumi – vieglā frakcija, t.sk. papīrs, kartons, plastmasas, metāls veido 5% no kopējā apjoma, kas kopā ar stikla iepakojumu veido 8%. Būvniecības atkritumi veido 6% no kopējā apjoma, savukārt liela izmēra atkritumu un dalīti savāktu bioloģiski noārdāmo atkritumu katra plūsma veido 2% kopējā sadzīves atkritumu plūsmā.

Galvenie indikatori, kas raksturo savāktos sadzīves atkritumu apjomus pašvaldību griezumā, ir apkopoti tabulā (Tabula 3-2). Aprēķins balstīts uz atkritumu apsaimniekošanas komersantu aptaujas rezultātiem un Valsts vides dienesta sniegto informāciju par depozieta sistēmas darbību. Kolonna "Sadzīves atkritumi kopā" ietver savāktos nešķiroto sadzīves atkritumu apjomus, bioloģiskos atkritumus, liela izmēra atkritumus, sadzīves bīstamos atkritumus, videi kaitīgas preces un dalīti savāktos sadzīves atkritumus - izlietoto iepakojumu un citas šo materiālu veidu pārstrādei nododamas plūsmas (papīrs, kartons, plastmasa, metāls, stikls), kā arī depozieta sistēmā savākto iepakojumu.

Tabula 3-2 Atkritumu apsaimniekošana pašvaldību griezumā, galvenie indikatori, 2022. gads

Pašvaldība	Sadzīves atkritumi kopā t/gadā	Nešķiroti sadzīves atkritumi t/gadā	Dalīti savāktais izlietotais iepakojums, t.sk. depozieta sistēma t/gadā	Sadzīves atkritumi t iedz./gadā	Iepakojums dalītā vākšana %
Jelgavas valstspilsēta	19 168	15 360	2 680	0,35	14,0%
Jelgavas novads	7 212	6 280	775	0,23	10,7%

Dobeles novads	7 630	6 524	800	0,27	10,5%
KOPĀ/VIDĒJI	34 010	28 164	4 256	0,30	12,5%

Apkopotie dati liecina, ka Jelgavas valstspilsētā ir vislielākais savāktais sadzīves atkritumu daudzums uz vienu iedzīvotāju, kā arī dalīti savākto atkritumu īpatsvars ir augstākais Jelgavas valstspilsētā. Novadu teritorijās gan savāktais sadzīves atkritumu daudzums uz vienu iedzīvotāju, gan dalītās vākšanas apjomi ir zemāki. Reģionā vidēji uz vienu iedzīvotāju gada laikā tiek savāktas 0,3 tonnas sadzīves atkritumu, savukārt pārstrādei derīgu materiālu dalītā vākšanas īpatsvars ir 12,5%. Jāatzīmē, ka depoizīta sistēmas ietvaros savāktais iepakojums veido 3,9% no kopējā sadzīves atkritumu apjoma.

Atsevišķi analizējot izlietotā iepakojuma depoizīta sistēmas darbības rezultātus secināms, ka sistēma sniedz vērā ņemamu ieguldījumu pārstrādei un atkārtotai izmantošanai nododamo atkritumu daudzuma palielināšanā, 2022. gadā kopējais depoizīta sistēmas ietvaros savāktais izlietotā iepakojuma apjoms bija 1,3 tūkst. tonnas, skat. tabulu (Tabula 3-3).

Tabula 3-3 savāktais iepakojuma daudzums, 2022, tonnas¹¹

Pašvaldība	Izlietotā iepakojuma veids (tonnas)					Kopā
	Alumīnijs	Melnais metāls	PET	Stikls - atkārtoti lietojams	Stikls - vienreiz lietojams	
Jelgavas valstspilsēta	35,968	0,261	147,63	529,5	137,79	851,16
Jelgavas novads	8,721	0,034	34,852	100,53	21,495	165,63
Dobeles novads	16,552	0,029	55,719	196,985	38,211	307,496
KOPĀ	61,241	0,323	238,2	827,02	197,5	1 324,29

Pašvaldībās strādājošos atkritumu apsaimniekotāju savāktie sadzīves un ražošanas atkritumu apjomi ir raksturoti tabulā. Lielāko atkritumu daudzumu VLAAR reģionā 2022. gadā ir apsaimniekojis Pilsabiedrība "JKP" 20,0 tūkst. tonnu jeb 58%, skat. tabulu (Tabula 3-4).

Tabula 3-4 Atkritumu apsaimniekošanas komersantu savāktais atkritumu daudzums, 2022. gads, tonnas

Atkritumu klase	Atkritumu nosaukums	SIA "Clean R"	SIA "Eco Baltia vide"	SIA "Dobeles komunālie pakalpojumi"	SIA "Jelgavas novada KU"	PS "JKP"	KOPĀ
200301	Nešķiroti sadzīves atkritumi	2 340	1 281	5 243	3 940	15 360	28 164
200201	Bioloģiski noārdāmi atkritumi	0	0	110	0	457	567
200108 / 200109	Bioloģiski noārdāmi virtuves atkritumi	2	0	0	0	0	2
200307	Liela izmēra atkritumi	105	29	93	0	493	720
170904	Būvniecības atkritumi	54		179	0	1 201	1 434
150101	Papīra un kartona iepakojums	0	0	1	0	0	1
150107	Stikla iepakojums	244	97	115	159	498	1 111
150106	Jauktais iepakojums	44	112	161	163	1 331	1 811

¹¹ Valsts vides dienesta sniegtie dati

Atkritumu klase	Atkritumu nosaukums	SIA "Clean R"	SIA "Eco Baltia vide"	SIA "Dobeles komunālie pakalpojumi"	SIA "Jelgavas novada KU"	PS "JKP"	KOPĀ
200135, 200136	Nolietotās elektriskās un elektroniskās iekārtas	0	5	33	0	0	38
200110	Tekstils	0	0	10	0		10
150102	Plastmasas iepakojums	0	0	1	0	0	1
160103	Nolietotas riepas	26	0	26	24		76
170107	Šķīroti būvniecības atkritumi	66	0	66	0	552	685
200102	Stikls	0	0	6	0	0	6
200203	Citi bioloģiski nenoārdāmie atkritumi	0	0	0	0	178	178
	KOPĀ	2 880	1 524	6 043	4 2867	20 070	34 804

3.3.2 Sadzīves atkritumu poligonā apsaimniekotie atkritumu apjomi

Reģiona daļā kompleksu pakalpojumu kopumu attiecībā uz reģionā savākto sadzīves atkritumu, arī ražošanas atkritumu apsaimniekošanu sniedz poligons "Brakšķi". Poligonā ir izvietotas iekārtas sadzīves atkritumu sagatavošanai reģenerācijai un apglabāšanai, BNA pārstrādes bioreaktora šūna, atkritumu apglabāšanas krātuve. Visu poligona infrastruktūru apsaimnieko SIA "Jelgavas komunālie pakalpojumi".

Poligonā pieņemtie atkritumu apjomi ir raksturoti tabulā, skat. tabulu (Tabula 3-5). Kopējais pieņemtais apjoms 2022. gadā ir 41,1 tūkst. tonnu, t.sk. 31,5 tūkst. t nešķīrotu sadzīves atkritumu, 4,4 tūkst. tonnu dažādu būvniecībā un būvju nojaukšanā radītu atkritumu, 2,2 tūkst. tonnu BNA.

Tabula 3-5 Poligonā "Brakšķi" pieņemtie atkritumu apjomi, 2022. gads, tonnas

Atkritumu klases kods	Atkritumu nosaukums	Daudzums t/gadā
070799	Citi šīs grupas atkritumi	11,52
100101	Kurtuvju pelni	90,54
150101	Papīra un kartona iepakojums	0,96
150102	Plastmasas iepakojums	13,90
150107	Stikla iepakojums	5,62
160119	Plastmasa	80,66
170107	Betona, ķieģeļu, flīžu, dakstiņu, keramikas maisījumi, kuri neatbilst 170106 klasei	1 013,82
170201	Koks	52,18
170604	Izolācijas materiāli, kuri neatbilst 170601 un 170603 klasei	4,20
170605	Azbestu saturoši būvmateriāli	302,81
170904	Būvniecības atkritumi, kuri neatbilst 170901, 170902 un 170903 klasei	3 037,52
190801	Atkritumi no sietiem	16,24
190802	Atkritumi no smilšu uztvērējiem	6,60
191212	Atkritumu mehāniskās apstrādes atkritumi (arī materiālu maisījumi), kuri neatbilst 191211 klasei	1 048,10
200201	Bioloģiski noārdāmi atkritumi	2 204,93
200203	Citi bioloģiski nenoārdāmi atkritumi	180,94
200301	Nešķīroti sadzīves atkritumi	31 494,80

200307	Liela izmēra atkritumi	1 375,04
200399	Citur neklasificēti sadzīves atkritumi	186,67
KOPĀ		41 127,05

Tikai ļoti neliela daļa no pieņemtajiem atkritumiem (nepilnas 500 tonnas gadā), galvenokārt tādi atkritumi, kuru nodošana pārstrādei vai reģenerācijai nav iespējama, bez papildu apstrādes tiek nogādāti atkritumu apglabāšanas krātuvē. Visas pārējās plūsmas tiek novirzītas apstrādei šķirošanas līnijā, kur no apglabājamo atkritumu plūsmas tiek atdalīti bioloģiskie un citi pārstrādei / reģenerācijai nododami atkritumu veidi. Šķirošanas līnijā atgūto pārstrādājamo reģenerējamo atkritumu daudzumu raksturojumu skat. tabulu (Tabula 3-6).

Tabula 3-6 poligonā "Brakšķi" atšķirotā pārstrādājamo / reģenerējamo atkritumu daudzums 2022. gads, tonnas

Atkritumu klases kods	Atkritumu nosaukums	Daudzums t/gadā
191213	Bioloģiski noārdāmi atkritumi, kas piemēroti kompostēšanai vai anaerobai pārstrādei	15 638,76
191202	Melnie metāli	593,70
191203	Krāsainie metāli	1,56
191210	Sadedzināmi atkritumi (no atkritumiem iegūts kurināmais)	3 501,72
160103	Nolietotas riepas	20,10
150107	Stikla iepakojums	19,42
160119	Plastmasa	74,92
150102	Plastmasas iepakojums	5,54
Kopā		19 855,72

Kopējais poligonā no apglabājamo atkritumu plūsmas atdalītais un pārstrādei / reģenerācijai nodotais atkritumu apjoms ir 19,9 tūkst. tonnu. Pārstrādājamo atkritumu īpatsvarā lielāko apjomu veido BNA 15,6 tūkst. tonnu, BNA tiek pārstrādāti poligona bioenerģijas šūnā, kur pārstrādes rezultātā tiek iegūta biogāze, kas tiek izmantota enerģijas ražošanā. Otra lielākā plūsma 3,5 tūkst. tonnu ir NAIK, kas tiek nodots reģenerācijai Schwenk Latvija cementa rūpnīcā Brocēnos. Pārējās plūsmas kopā veido 715 tonnas gadā, tās tiek nodotas atkritumu tirgošanas komersantiem.

Atkritumu plūsmas, kas nav derīgas pārstrādei vai reģenerācijai tiek apglabātas poligona "Brakšķi" atkritumu apglabāšanas krātuvē, skat. tabulu (Tabula 3-7).

Tabula 3-7 poligonā "Brakšķi" atšķirotā pārstrādājamo / reģenerējamo atkritumu daudzums 2022. gads, tonnas

Atkritumu klases kods	Atkritumu nosaukums	Daudzums t/gadā
191212	Atkritumu mehāniskās apstrādes atkritumi (arī materiāl u maisīju mi), kuri neatbilst 191211 klasei	19 403,58
170605	Azbestu saturoši būvmateriāli	302,81
190802	Atkritumi no smilšu uztvērējiem	6,6
070799	Citi šīs grupas atkritumi	11,48
170604	Izolācijas materiāli, kuri neatbilst 170601 un 170603 klasei	3,6
100101	Kurtuvju pelni	76,28
160119	Plastmasa	74,92
150102	Plastmasas iepakojums	1,82
190801	Atkritumi no sietiem	13,98
Kopā		19895,07

Kopējais poligonā apglabājamo atkritumu apjoms ir 19,9 tūkst. tonnu. Apglabājamo atkritumu īpatsvarā lielāko apjomu veido atkritumu mehāniskās apstrādes atkritumi – 19,4 tūkst. tonnu gadā.

3.3.3 Speciālo grupu atkritumu apsaimniekošana atkritumu apjomu un atkritumu apsaimniekošanas komersantu raksturojums

Nodaļā balstoties uz valsts statistikas pārskatā 3A-Atkritumi pieejamo informāciju apkopotu datu par dažādu ražošanas atkritumu plūsmu, videi kaitīgo preču, nolietotu transportlīdzekļu, u.c. plūsmu apsaimniekošanu Viduslatvijas daļas AAR. Apkopojumā iekļauti dati par to komersantu apsaimniekotajiem atkritumu apjomiem, kas nav sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma sniedzēji reģiona pašvaldībām.

Kopumā Viduslatvijas daļas AAR atskaites par dažādu atkritumu plūsmu savākšanu no atkritumu radītājiem ir snieguši 22 atkritumu apsaimniekošanas komersanti. Kopējais 2022. gadā savāktu atkritumu apjoms ir 168,469 tūkst. tonnu skat. tabulu (Tabula 3-8). Lielākos darbības apjomus uzrāda biogāzes apsaimniekošanas uzņēmumi – AS “Ziedi JP”, SIA “Lauku Agro” un SIA “BIO Auri”, kas kopā veido 140,210 tūkst. tonnu gadā.

Tabula 3-8 Komersanti, kas veic speciālo atkritumu grupu apsaimniekošanu raksturojums, 2022. gads, tonnas

Komersants	Darbības sfēra	Apsaimniekotais atkritumu apjoms t/gadā
AS “Ziedi JP”	Biogāzes ražošana	67 880
SIA “Lauku Agro”	Biogāzes ražošana	49 802
SIA “BIO Auri”	Biogāzes ražošana	22 528
SIA “Zemgales Eko”	Komunālo atkritumu savākšana	5 335
SIA “Fero M”	NTL uzglabāšana un izjaukšana, metāllūžņu noliktava, šķirotu atkritumu savākšanas un pārkraušanas stacija	5 223
SIA “Baltic trade”	Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu likvidēšana	3 335
SIA “Amiv Oil”	NTL, Metāla atkritumi	2 963
SIA “Latvi Dan Agro”	Biogāzes ražošana	2 565
SIA “TM Capital”	Metāllūžņu noliktava, atkritumu savākšanas un uzglabāšanas vieta	2 443
SIA “Norfa”	Būvgružu apsaimniekošana	1 876
SIA “Sebr Met”	Metāllūžņu savākšana, pārkraušana un uzglabāšana	1 343
SIA “Scrap Steel Group”	Metāllūžņu, būvniecības atkritumu un nolietoto transportlīdzekļu pieņemšanas un apsaimniekošanas	798.52
SIA “Corvus company”	Plastmasas atkritumu pārstrāde	669.46
SIA “Ti-Ci”	Metāllūžņu noliktava; koksnes atkritumu reģenerācija	542.52
SIA “Berglands”	Metāla atkritumu savākšana, pārvadāšana pārkraušana un uzglabāšana	406.98
AS “Bao”	Videi kaitīgo preču savākšana un uzglabāšana	244.90
SIA “Varimets”	Metāla atkritumu savākšana, pārkraušana un uzglabāšana	156.21
SIA “Ceļu būvniecības sabiedrība Igate”	Būvgružu apsaimniekošana	132.20
SIA “I.t.Soil”	Bīstamo atkritumu pārstrāde	123.02
SIA “Herlig”	Plastmasas iepakojuma savākšana	76.89
SIA “Latvijas autoceļu uzturētājs”	Komunālo atkritumu savākšana	22.14
SIA “Cremo”	Lolojum dzīvnieku kremēšana	2.89
KOPĀ		168 469

Analizējot savāktos atkritumu apjomus atkritumu klašu griezumā skat. tabulu (Tabula 3-9) redzams, ka būtiski lielāko īpatsvaru kopējā apjomā veido dzīvnieku izkārnījumi, urīns un kūtsmēsli atkritumu ar atkritumu kodu 020106, kas kopā veido 69%, kā arī dzīvnieku un augu izcelsmes atkritumi ar atkritumu kodu 190605 veido lielu daļu no apsaimniekotā daudzuma 14%, kā nākamā atkritumu kategorija ir metālu atkritumi ar atkritumu kodu 200140, kuru kopējais īpatsvars kopējā apjomā ir 14%. Pārējo atkritumu klases nesasniedz 5% no kopēja apsaimniekotā apjoma īpatsvara.

Tabula 3-9 Savākto atkritumu daudzumi atkritumu klašu griezumā, 2022. gads, tonnas

Atkritumu nosaukums	Atkritumu kods	Apsaimniekotais daudzums, tonnās
Dzīvnieku izkārnījumi, urīns un kūtsmēsli	020106	116 970
Dzīvnieku un augu izcelsmes atkritumu anaerobās apstrādes šķidrums	190605	23 936
Metāli	200140	11 250
Dzīvnieku audu atkritumi	020102	3 335
Būvniecības atkritumi	170904	1 663
Jauktais iepakojums	150106	1 640
Sadzīves notekūdeņu attīrīšanas dūņas	190805	1 392
Bioloģiski noārdāmi atkritumi	200201	1 053
Alumīnijs	170402	789
Stikla iepakojums	150107	779
Plastmasas iepakojums	150102	777
Atkritumu mehāniskās apstrādes atkritumi	191212	774
Papīra un kartona iepakojums	150101	428
Betona, ķieģeļu, flīžu, dakstiņu, keramikas maisījumi	170107	347
Citi šīs grupas atkritumi	190699	342
Čuguns un tērauds	170405	322
Automāšīnu vraki, kuri nesatur šķidrumus un citus bīstamus komponentus	160106	301
Nolietotas riepas	160103	276
Stikls	200102	240
Koks	170201	239
CITI		1 607
KOPĀ		166 861

Apkopojumā iekļauti dati, kas raksturo gan atkritumu galīgo pārstrādi, gan darbības, kas tiek veiktas, lai sagatavotu atkritumus turpmākai reģenerācijai, piemēram "Atkritumu šķirošana" (Kods R12B), "Atkritumu īpašību mainīšana, lai ar tiem veiktu jebkuras darbības, kas apzīmētas ar kodu R1, R2, R3, R4, R5, R6, R7, R8, R9, R10 un R11" (kods R12) vai "Atkritumu uzglabāšana". Kopsavilkumu par 25 lielākajiem komersantiem, kas veic atkritumu pārstrādes darbības, darbību klasifikāciju un pārstrādāto atkritumu apjomu raksturojumu skat. Tabulā. (Tabula 3-10).

Tabula 3-10 Atkritumu pārstrāde un reģenerācija Viduslatvijas AAR daļā, 2022. gads, tonnas

Komersants	Atkritumu veids	Pārstrādes / reģenerācijas veids ¹²	Tonnas gadā
AS "Ziedi JP"	Dzīvnieku izkārnījumi, urīns un kūtsmēsli	R10, R3D	168 425
AS "Agrofirma Tērvete"	Citi šīs grupas atkritumi	R10	119 324
AS "PET Baltija"	Plastmasas iepakojums	R3B, R12B	103 451
SIA "Lauku Agro"	Dzīvnieku izkārnījumi, urīns un kūtsmēsli	R10	25 524
SIA "BIO Auri"	Citi šīs grupas atkritumi	R10	24 645
SIA "Lauku Agro"	Dzīvnieku un augu izcelsmes atkritumu anaerobās apstrādes šķidrums	R10	23 936
SIA "BIO Auri"	Dzīvnieku izkārnījumi, urīns un kūtsmēsli	R3D	22 528
SIA "Latvi Dan Agro"	Dzīvnieku izkārnījumi, urīns un kūtsmēsli	R3D	18 593
SIA "Herlig"	Plastmasas iepakojums	R13	4 203
SIA "Luwo"	Zāģskaidas, koksnes atgriezumus	R1	2 750
SIA "Ti-Ci"	Plastmasas iepakojums	R12B	2 650
SIA "GVF BIO"	Pārtikas eļļa un tauki	R12	2 004
SIA "Latvi Dan Agro"	Citi šīs grupas atkritumi	R3D	1 856
SIA "Zemgales EKO"	Jauktais iepakojums	R12B	1 592
SIA "Grindplast"	Plastmasas iepakojums	R12	1 456
SIA "Latvi Dan Agro"	Sadzīves notekūdeņu attīrīšanas dūņas	R3D	1 392
SIA "Gren Latvija"	Citi gāzu attīrīšanas atkritumi	R5	1 324
SIA "Latvi Dan Agro"	Dzīvnieku izkārnījumi, urīns un kūtsmēsli	R3D	1 038
SIA "Corvus Company"	Plastmasas iepakojums	R3B	930.76
SIA "TI-CI"	Papīra un kartona iepakojums	R12B	738.40
SIA "Zemgales EKO"	Stikla iepakojums	R12B	711.76
SIA "Jeld-Wen Latvija"	Zāģskaidas, koksnes atgriezumus	R1	408.90
SIA "Lauku Agro"	Citi šīs grupas atkritumi	R10	342.00
SIA "Zemgales EKO"	Papīra un kartona iepakojums	R12B	332.47
KOPĀ			530 155

3.4 Atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūra

3.4.1 Atkritumu dalītā vākšana

Saskaņā ar atkritumu apsaimniekošanas komersantu sniegto informāciju VLAAR pašvaldībā dalīti savākto sadzīves atkritumu dalītā vākšana tiek organizēta izmantojot divu konteineru sistēmu – viens konteiners kurā kopā tiek uzkrāta dalīti savāko sadzīves atkritumu vieglā frakcija (papīrs, kartons, plastmasa, metāls) un atsevišķs konteiners stiklam. Kopā reģiona teritorijā izvietoti 575 publiski pieejamie sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punkti (turpmāk SADSP), attiecīgi var aprēķināt, ka

12 Ministru kabineta noteikumi Nr.319 (Rīgā 2011.gada 26.aprīlī (prot. Nr.27 18.§)) "Noteikumi par atkritumu reģenerācijas un apglabāšanas veidiem" <https://likumi.lv/ta/id/229378-noteikumi-par-atkritumu-regeneracijas-un-apglabšanas-veidiem>

reģionā vidēji ir viens dalītās vākšanas punkts uz katrēm ~ 199 iedzīvotājiem. Sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punktu pieejamība pašvaldību griezumā 2022. gadā ir raksturota tabulā (Tabula 3-11).

Tabula 3-11 SADSP skaits un izvietojums VLAAR teritorijā

Pašvaldība	SADSP skaits kopā	Iedz. skaits uz vienu SADSP	Privāto SADSP skaits kopā
Jelgavas valstspilsēta	150	365	8 009
Jelgavas novads	309	103	1 714
Dobeles novads	116	241	281
KOPĀ	575		10 004

Kopumā vērtējot SADSP infrastruktūras pieejamību kopā ar izvietotajiem privātajiem SADSP, tā ir vairākkārt augstākā nekā valstī iepriekš noteiktās minimālās prasības (vismaz viens punkts uz 700 iedzīvotājiem valstspilsētās, uz 550 iedzīvotājiem novadu pilsētās un uz 450 iedzīvotājiem novadu pagastos¹³).

Dalīti savākto sadzīves atkritumu, speciālo atkritumu grupu, t.sk. videi kaitīgu preču atkritumu savākšanai reģiona teritorijā ir izvietoti 4 normatīvo aktu prasībām¹⁴ atbilstoši šķiroto atkritumu savākšanas laukumi (turpmāk ŠASL). Laukumos pieņemamo atkritumu veidi un laukumu izvietojums reģiona teritorijā ir raksturots tabulā (Tabula 3-12).

Tabula 3-12 ŠASL raksturojums un izvietojums VLAAR daļas teritorijā

Operators	Adrese	Papīrs/ kartons	Plastmasa	Stikls	Metāls	Koksne	Tekstils	Lielā izmēra atkritumi	Būvniecības atkritumi	Zaļie dārzeņi un parku atkritumi	Videi kaitīgas preces	Riepas	Stikla atkritumi	Metāla iepakojums
SIA "Zemgales EKO"	Salnas iela 20, Jelgava	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+
SIA "Zemgales EKO"	Paula Lejiņa iela 6, Jelgava	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+
SIA "Zemgales EKO"	Ganību iela 84, Jelgava	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+
SIA "Dobeles komunālie pakalpojumi"	Spodriņas iela 2, Dobeles,	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Visos laukumos ir nodrošināta normatīvajos aktos noteikto atkritumu plūsmu pieņemšana. Raugoties no pakalpojuma pieejamības viedokļa un ŠASL izvietojuma atbilstības iepriekš normatīvajos aktos noteiktajiem minimālajiem kritērijiem, formāli prasības ir izpildītas, tomēr jāņem vērā, ka pēc administratīvi teritoriālās reformas novadu teritorija un attiecīgi iedzīvotāju skaits ir mainījies, līdz ar to Ministru kabineta noteikumi Nr. 328 ir zaudējuši spēku un noteiktie kritēriji nav piemērojami.

Papildus atkritumu apsaimniekošanas komersantu un pašvaldību nodrošinātajai atkritumu dalītās vākšanas infrastruktūrai, atkritumu radītāji izlietotā iepakojuma atkritumus var nodot pārstrādei vai atkārtotai izmantošanai arī izmantojot izlietotā iepakojuma depozīta sistēmas infrastruktūru. Saskaņā

¹³ Ministru kabineta noteikumi Nr. 328 (Rīgā 2017. gada 13. jūnijā (prot. Nr. 30 33. §)) "Kritēriji un kārtība, kādā novērtē atkritumu dalītās savākšanas pakalpojuma pieejamību iedzīvotājiem" <https://likumi.lv/ta/id/291534-kriteriji-un-kartiba-kada-noverte-atkritumu-dalitas-savaksanas-pakalpojuma-pieejamibu-iedzivotajiem> (nav spēkā no 10.04.2023)

¹⁴ Ministru kabineta noteikumi Nr. 788 (Rīgā 2016. gada 13. decembrī (prot. Nr. 68 28. §)) "Noteikumi par atkritumu savākšanas un šķirošanas vietām" <https://likumi.lv/ta/id/287396-noteikumi-par-atkritumu-savaksanas-un-skirosanas-vietam>

ar tīmekļvietnes www.skiroviegli.lv pieejamiem datiem, kopā reģiona teritorijā izvietotas 88 depozīta iepakojuma savākšanas vietas, no tām 65 automatizētās un 23 manuālas. Depozīta iepakojuma savākšanas vietu skaits un pieejamība pašvaldību griezumā ir raksturota tabulā, skat. tabulu (Tabula 3-13).

Tabula 3-13 Depozīta iepakojuma savākšanas vietu skaits un izvietojums VLAAR teritorijā ¹⁵

Pašvaldība	Depozīta iepakojuma savākšanas vieta (automatizēta)	Depozīta iepakojuma savākšanas vieta (manuāla)	KOPĀ
Jelgavas valstspilsēta	18	7	25
Jelgavas novads	22	3	25
Dobeles novads	25	13	38
KOPĀ	65	23	88

3.4.2 Dalīti savākto sadzīves atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai infrastruktūra

Sadzīves atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai infrastruktūra ietver šķirošanas līnijas, kurās tiek apstrādāti dalīti savāktie sadzīves atkritumi – papīrs, kartons, plastmasas, metāli, stikls. Apstrādes mērķis ir pārstrādei nederīgo piemaisījumu atdalīšana, dalīti savākto sadzīves atkritumu sašķirošana pa atkritumu plūsmām un sagatavošana transportēšanai uz pārstrādes iekārtām.

Saskaņā ar veiktā novērtējuma rezultātiem, VLAAR daļā šobrīd tiek ekspluatētas divas iekārtas, kas paredzētas dalīti savākto sadzīves atkritumu pāršķirošanai. Viena iekārta atrodas Dobeles pilsētā, kuru apsaimnieko SIA “Dobeles komunālie pakalpojumi”, otra Jelgavas valstspilsētā, kur tiek pāršķiroti pilnsabiedrības “JKP” un SIA “Jelgavas novada KU” dalīti savāktie sadzīves atkritumi. Iekārtu raksturojumu, skat. tabulu (Tabula 3-14).

Jāatzīmē, ka daļa no reģionā dalīti savāktajiem sadzīves atkritumiem tiek pāršķirota ārpus reģiona zonas – SIA “Clean R” un SIA “Eco Baltia vide” dalīti savāktos atkritumus nogādā uz to apsaimniekotajām šķirošanas rūpnīcām Rīgas valstspilsētā un Ropažu novadā.

Tabula 3-14 Dalīti savākto sadzīves atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai iekārtu raksturojums VLAAR, 2022. gads

Operators	Adrese	Apraksts	Jauda
SIA “Zemgales EKO”	Ganību iela 84, Jelgava	Operatoram izsniegta atļauja B kategorijas piesārņojošai darbībai NR. JE121B0032. Iekārtas apraksts: manuālā šķirošanas iekārta, tehnoloģiskais risinājums ietver sākotnēju šķirojamo papīra, kartona un plastmasas atkritumu iekraušanu pieņemšanas bunkurā, kas atrodas grīdas līmenī un padevi ar transportiera lentu uz šķirošanas telpu, kam seko otrreizējo izejvielu manuāla šķirošana pa frakcijām un nederīgo piemaisījumu atšķirošana. Šķirošana tiek veikta šķirošanas telpā, kas aprīkota ar 8 darba vietām. Sagatavotais materiāls tiek sapresēts ķīpās ķīpu presē, kas aprīkota ar PET pudeļu perforatoru. Melno metālu atdalīšana tiek veikta ar	<5 t/h (~10 000 t/gadā)

¹⁵ www.skiroviegli.lv pieejamie dati

Operators	Adrese	Apraksts	Jauda
		magnētu. Iekārtas aprīkojumā ietilpst transportiera lentas šķirojamā materiāla pārvadei starp tehnoloģiskā procesa posmiem.	
SIA "Dobeles komunālie pakalpojumi"	Spodriņas iela 2, Dobele, Dobeles nov.	Operatoram izsniegta atļauja B kategorijas piesārņojošai darbībai NR. JE18IB0008. Iekārtas apraksts: manuālā šķirošanas iekārta, tehnoloģiskais risinājums ietver sākotnēju dalīti savāktu sadzīves atkritumu manuālo šķirošanu un nederīgo piemaisījumu atšķirošanu. Sagatavotais materiāls (vieglā frakcija) tiek sapresēts ķīpās ķīpu presē.	<500 t/gadā

3.4.3 Poligona "Brakšķi" infrastruktūras raksturojums

Sadzīves atkritumu poligons (SAP) "Brakšķi" ir bijušā Zemgales atkritumu apsaimniekošanas reģiona atkritumu poligons, kas sniedz atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus tagadējo Jelgavas valstspilsētas, Jelgavas un Dobeles novadu pašvaldībām. Poligonu apsaimnieko SIA "Jelgavas komunālie pakalpojumi", kas ir Jelgavas pilsētas dome un SIA „KULK” kopīgi dibināta kapitālsabiedrība. Kapitālsabiedrības kapitāla daļas 51% pieder Jelgavas pilsētas domei un 49% pieder SIA "KULK". Uzņēmumam ir izsniegta sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas licence (Reģ. Nr. A00011), SAP "Brakšķi" ekspluatācijai ir izsniegta atļauja A kategorijas piesārņojošai darbībai Nr. AP22IA0001.

SAP Brakšķi sastāv no trīs galvenajiem infrastruktūras objektiem, t.sk. - atkritumu apglabāšanas infrastruktūru: "Brakšķi-2.kārta" krātuves (sadzīves atkritumu poligona 3. un 4.sektors); bioloģiski noārdāmo sadzīves atkritumu bioenerģijas šūnas biogāzes ražošanai (sadzīves atkritumu poligona "Brakšķi-2.kārta" krātuves 1. un 2. sektors); iekārtas nešķirotu sadzīves atkritumu apstrādei – šķirošanas stacija "Brakšķi". Tā pat poligonā atrodas sadzīves bioloģiski noārdāmo atkritumu kompostēšanas laukums, būvniecības atkritumu šķirošanas laukums, poligona gāzes savākšanas sistēma un cita saistītā infrastruktūra, kas nepieciešama poligona apsaimniekošanai (t.sk. kontroles, uzskaites un reģistrācijas sistēma, vides monitoringa sistēma u.c.). SAP "Brakšķi" energošūnā savāktā poligona gāze, lai nodrošinātu saimniecisku tās izmantošanu (sadedzināšanu koģenerācijas iekārtās) tiek nodota SIA "Brakšķu enerģija", šāds risinājums izvēlēts, jo SAP "Brakšķi" nav izveidotu savu koģenerācijas iekārtu. Galveno infrastruktūras elementu raksturojums pa funkcionālajiem posmiem skat. tabulā (Tabula 3-15)

Tabula 3-15 SAP "Brakšķi" galveno infrastruktūras elementu raksturojums

Infrastruktūras veids	Tehnoloģijas apraksts	Jauda	Ekspluatācijas uzsākšanas gads
Infrastruktūra atkritumu sagatavošanai pārstrādei un reģenerācijai	Atkritumu šķirošanas līnija - Atkritumu šķirošanas līnija sastāv no vairākām virknē saslēgtām tehnoloģiskajām iekārtām, kuru mērķis ir samazināt poligonā apglabājamo atkritumu daudzumu, atšķirot bioloģiski noārdāmos atkritumus, melnos un krāsainos metālus un atkritumu vieglo frakciju, no kā tiek gatavots no atkritumiem iegūtais kurināmais. Atlikusī frakcija tiek nogādāta uz SAP "Brakšķi" apglabāšanai. Nešķirotu atkritumu šķirošanas stacijas "Brakšķi" projektētā jauda ir 30 000 t/g nešķirotu sadzīves atkritumu, bet tā kā poligonā, pieņemto atkritumu daudzums pārsniedz 40 000 t/g, lai nodrošinātu nepieciešamos apstrādes	30 tūkst. t/gadā	2013. gads (modernizācija 2015., 2017., 2018. gads)

Infrastrukturā veids	Tehnoloģijas apraksts	Jauda	Ekspluatācijas uzsākšanas gads
	apjomus tiek palielinātas līnijas darba stundas. Lai nodrošinātu šķirošanas procesu, atkritumu šķirošanas līnijā tiek darbinātas šādas iekārtas: 1. paralēli saslēgti primārais atkritumu smalcinātājs un maisu atvēršanas iekārta, kas nodrošina atkritumu sagatavošanu mehāniskai šķirošanai; 2. cilindrisks siets BNA frakcijas atdalīšanai; 3. šķirošanas iekārta atkritumu masas sadalīšanai smagajā un vieglajā frakcijā, izmantojot regulējamu gaisa plūsmu; 4. magnēti melnā metāla atšķirošanai; 5. iekārta krāsainā metāla atdalīšanai; 6. sekundārais smalcinātājs NAIK sagatavošanai; 7. NAIK žāvēšanas sistēma.		
Infrastrukturā bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādei	Bioloģiski noārdāmo un bioloģisko atkritumu pārstrādes iekārta – pārstrādes iekārta paredzēta dalīti savāktu bioloģisko atkritumu un šķirošanas līnijā atšķīrotās bioloģiski noārdāmās frakcijas pārstrādei, pārstrādes rezultātā iegūstot kompostu un biogāzi, kas izmantojama enerģijas ražošanā. Izmantotā tehnoloģija – anaerobā fermentācija. Iekārtas komplektācija ietver pārstrādājama materiāla fermentācijas tuneļus, pārstrāde galaprodukta nobriedināšanas tuneļus, gāzes savākšanas uzkrāšanas un utilizācijas sistēmu, perkolata cirkulācijas un apsildes sistēmu, vadības automātiku, palīgtelpas un nepieciešamos ceļus un laukumus un aprīkojumu sagatavotā komposta pēcapstrādei.	~ 20 tūkst. t/gadā (bruto)	2024. gads (Plānots)
Bioenerģijas šūna	Bioloģiski noārdāmo sadzīves atkritumu bioenerģijas šūna biogāzes ražošanai (SAP "Brakšķi-2.kārta" krātuves 1. un 2. sektors, paredzēts pieņemt līdz 20 000 tonnām gadā jeb 60 tonnām dienā bioloģiski noārdāmo sadzīves atkritumu. Krātuvē ir ierīkota gāzes savākšanas sistēma, savāktā poligona gāze tiek nodota reģenerācijai koģenerācijas iekārtās SIA "Brakšķu enerģija". Energošūna pēc BNA anaerobās fermentācijas iekārtu izveides tiks izmantota pārstrādei nederīgo atkritumu apglabāšanai.	138,089 tūkst. t (atlikusī ietilpība)	2013. gads
Atkritumu apglabāšanas infrastruktūra	Šobrīd reģenerācijai nederīgo atkritumu apglabāšana tiek veikta SAP "Brakšķi-2.kārta" krātuves, sadzīves atkritumu poligona 3. un 4.sektorā, kuru atlikusī ietilpība uz 2023. gad 1. janvāri bija ~ 400 000 t. Lai nodrošinātu pietiekamas atkritumu apglabāšanas jaudas un atkritumu apglabāšanas pakalpojuma nepārtrauktību nākotnē, jau šobrīd ir uzsākta ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra "Sadzīves atkritumu poligona "Brakšķi" infrastruktūras paplašināšana - jaunas atkritumu krātuves izveide - Jelgavas novadā, Līvberzes pagastā".	333,089 tūkst. t (atlikusī ietilpība)	2015. gads
Poligona gāzes apsaimniekošanas sistēma	Poligona gāzes savākšanas sistēma - Gāzes savākšanas sistēma ir izbūvēta bioenerģijas šūnās un atkritumu apglabāšanas šūnās. Gāzes savākšanas sistēma ietver horizontālo cauruļu gāzes savākšanas tīklu, gāzes regulēšanas staciju sūknēšanas un regulēšanas staciju.		2013. gads

Infrastrukturā veids	Tehnoloģijas apraksts	Jauda	Ekspluatācijas uzsākšanas gads
Infiltrāta attīrīšanas iekārtas	Savāktā gāze tiek nodota koģenerācijai SIA "Brakšķu enerģija" SAP "Brakšķi" infiltrāta attīrīšanai ir uzstādītas konteineru tipa reversās osmozes infiltrāta attīrīšanas iekārtas. Iekārtas ir aprīkotas ar infiltrāta atpakaļ sūkņēšanas un izsmidzināšanas sistēmu, kas veicina koncentrāta apjomu samazinājumu to iztvaicējot.	maksimālā padeves plūsma ≈2,45m ³ /h, iekārta vidēji uzņem ≈ 2,1 m ³ /h	2022. gads

4 Prognoze par atkritumu plūsmu attīstību plāna darbības laikā

4.1 Prognozes sagatavošanā lietotie pieņēmumi

Atkritumu ražošanas prognoze VLAARD laika periodam no 2023.-2027. gadam sagatavota balstoties SIA "Clean R", SIA "Eco Baltia vide", SIA "Dobeles komunālie pakalpojumi", pilnsabiedrības "JKP" datiem par faktiskajiem apsaimniekoto atkritumu apjomiem 2022. gadā un pieņēmumiem par atkritumu ražošanas apjomu attīstības tendencēm plāna pārskata periodā, t.sk. Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā ietvertu novērtējumu. Prognozes sagatavošanā un plānotajās atkritumu apsaimniekošanas darbībās tiek pieņemts, ka radītais atkritumu apjoms ir vienlīdzīgs ar savākto atkritumu apjomu.

Vispārējā pieeja atkritumu ražošanas prognožu sagatavošanā balstās uz pieņēmumu, ka ekonomiskā attīstība un labklājības līmeņa paaugstināšanās veicina radīto atkritumu apjomu pieaugumu, kā arī summāri radītais atkritumu apjoms ir atkarīgs no demogrāfijas tendencēm.

Attiecībā uz reģiona demogrāfiskajiem rādītājiem "Dobeles novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2021. – 2045. gadam"¹⁶ un "Jelgavas valstspilsētas un Jelgavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022.–2034. gadam"¹⁷ iekļautā demogrāfiskā prognoze prognozē negatīvu iedzīvotāja skaita dinamiku.

Aprēķinu rezultātus par iedzīvotāju skaita izmaiņām Viduslatvijas AAR plāna pārskata periodā skat. tabulu (Tabula 4-1).

Tabula 4-1 Iedzīvotāju skaita izmaiņas Viduslatvijas daļas AAR 2023.-2027. gads atbilstoši pašvaldību stratēģijām

Pašvaldība	Gads				
	2023	2024	2025	2026	2027
Jelgavas valstspilsēta	54 460	54 228	53 996	53 766	53 536
Jelgavas nov.	31 695	31 492	31 290	31 090	30 891
Dobeles nov.	27 439	26 896	26 364	25 842	25 331

Kopumā var secināt, ka gadījumā, ja tiek izpildīti pašvaldības plānotie pasākumi un iedzīvotāju skaits reģionā pārskata periodā samazināsies par 4 828 iedz. jeb 4,2%, kas nav kritisks faktors, kas varētu atstāt ietekmi uz radītajiem atkritumu apjomiem reģionā, tādā apjomā, kas liek korigēt atkritumu apsaimniekošanas sistēmas jaudas un izmantotos risinājumus.

Līdzīgu tendenci attiecībā uz iedzīvotāju skaita izmaiņām uzrāda arī SIA „Karšu izdevniecība Jāņa sēta” sagatavotā prognoze, šajos datos gan samazinājuma tendence ir nedaudz izteiktāka, skat. tabulu (Tabula 4-2).

Tabula 4-2 Iedzīvotāju skaita izmaiņas Viduslatvijas daļas AAR 2023.-2027. gads, SIA „Karšu izdevniecība Jāņa sēta”

Pašvaldība	Gads				
	2023	2024	2025	2026	2027
Jelgavas valstspilsēta	54 246	53 801	53 360	52 922	52 488
Jelgavas nov.	31 494	31 094	30 699	30 309	29 924
Dobeles nov.	27 473	27 473	26 963	26 463	25 971

Kopumā var secināt, ka gadījumā, ja īstenojās SIA „Karšu izdevniecība Jāņa sēta” prognozes, iedzīvotāju skaits reģionā pārskata periodā samazināsies 6 202 iedz. jeb 5,4%.

¹⁶ Dobeles novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2021. – 2045. gadam, 2021

¹⁷ Jelgavas valstspilsētas un Jelgavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022.–2034. gadam, 1.redakcija, 2021.

Vērtējot iespējamās radīto sadzīves atkritumu apjomu izmaiņu tendences Latvijā balstoties pēdējo gadu datiem¹⁸ jāsecina, ka radīto sadzīves atkritumu apjoms ir svārstīgs, nav vērojamas ne stabilas pieauguma, ne samazinājuma tendences skat. tabulu (Tabula 4-3).

Tabula 4-3 Radītā sadzīves atkritumu apjoma izmaiņas Latvijā 2017.-2022. gads

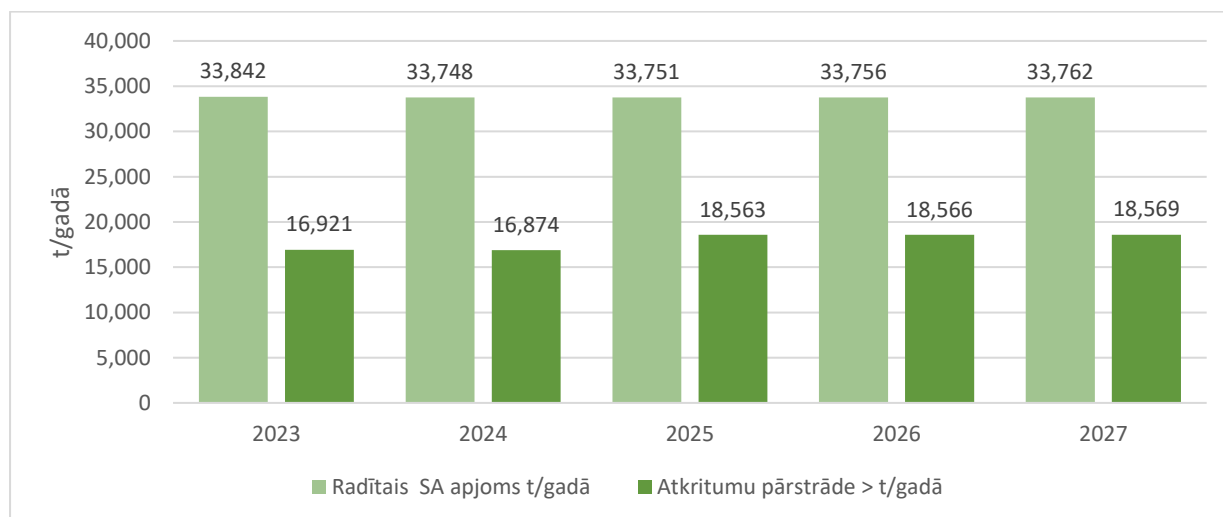
Indikators	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Iedzīvotāju skaits gada sākumā milj.	1,950	1,934	1,919	1,907	1,893	1,875
Radītais sadzīves atkritumu apjoms tonnas	850 677	785 074	840 942	908 961	869 285	865 637
t./iedz./gadā	0,44	0,41	0,44	0,48	0,46	0,46

Kopumā, no gada uz gadu ir vērojamas svārstības vidēji 4-5% robežās. 2020. un 2021. gada datu interpretācijā nenoteiktību ievieš arī COVID -19 pandēmijas ietekme, savukārt vērtējot 2022. gada un turpmākās attīstības tendences jāņem vērā kara Ukrainā izraisītā ietekme uz mājsaimniecību labklājību un attiecīgi radīto sadzīves atkritumu apjomu.

Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021-2028. gadam¹⁹ sadzīves atkritumu ražošanas prognozē ir paredzēta pastāvīga pieauguma tendence – vidēji 2% gadā. Neskatoties uz šā brīža notikumiem pasaulē, LR Finanšu ministrijas sagatavotās makroekonomiskās prognozes²⁰ Latvijai laika posmam no 2024. līdz 2026. gadam paredz pozitīvu IKP dinamiku visā periodā.

4.2 Atkritumu ražošanas prognoze

Izvērtējot šos aspektus un vienlaicīgi ņemot vērā vēsturiskos datus par radītajiem atkritumu apjomiem Latvijā, atkritumu ražošanas prognozē tiks ierēķināts piesardzīgs radīto sadzīves atkritumu pieauguma temps 0,5% gadā laika periodā 2023.-2024.gads un 1% gadā, laika periodā no 2025.-2027.gadam. Iedzīvotāju skaits prognozē visā pārskata periodā saglabājas nemainīgs. Bāzes gads prognozes sagatavošanā – 2022. gada dati par apsaimniekoto sadzīves atkritumu apjomu reģionā. Sadzīves atkritumu ražošanas prognozi Viduslatvijas AAR daļai, laika periodam no 2023.-2027. gadam, kā arī sasniedzamo atkritumu pārstrādes un reģenerācijas rādītāju skat. attēlu (Attēls 4-1).

Attēls 4-1 Sadzīves atkritumu ražošanas prognoze Viduslatvijas AAR daļa, 2023.-2027.gads, tonnas

¹⁸ Valsts statistikas pārskata "Nr.3-Atkritumi – pārskats par atkritumiem" datu apkopojumi 2017-2021. gads, Latvijas vides ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs

¹⁹ Ministru kabineta rīkojums Nr. 45 (Rīgā 2021. gada 22. janvārī (prot. Nr. 8 20. §)) Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2021.-2028. gadam

²⁰ Makroekonomisko rādītāju prognozes 2022.-2025.gadam, LR Finanšu ministrija, augusts, 2022.

Aprēķinu rezultāti liecina, ka pie dotajiem pieņēmumiem Viduslatvijas AAR daļas radītais sadzīves atkritumu apjoms salīdzinot ar bāzes gadu samazinās par 246 tonnām, jeb 0,6 %. Plāna pārskata periodā minimālais sadzīves atkritumu pārstrādes un atkārtotas izmantošanas apjoms ir jānodrošina no vismaz no 16,9 tūkst. tonnu 2023. gadā līdz 18,6 tūkst. tonnu 2027. gadā. Jāņem vērā, ka no 2025. gada sadzīves atkritumu minimālais pārstrādes īpatsvars ir 55% no radītā sadzīves atkritumu apjoma. Aprēķinu rezultātus skat. tabulu (Tabula 4-4).

Tabula 4-4 Radītais sadzīves atkritumu apjoms un sasniedzamie pārstrādes rādītāji

Rādītājs	Gads / radītais sadzīves atkritumu apjoma izmaiņu tendences t/gadā				
	2023	2024	2025	2026	2027
Atkritumu apjoma izmaiņas %	0,5%	0,5%	1,0%	1,0%	1,0%
Radītais apjoms t/gadā	33 842	33 748	33 751	33 756	33 762
Atkritumu pārstrāde \geq t/gadā	16 921	16 874	18 563	18 566	18 569

4.3 Pārstrādes mērķu sasniegšana

Risinājumi, kas vērsti uz reģionā noteikto sadzīves atkritumu pārstrādes un atkārtotas izmantošanas mērķu sasniegšanu, ir bioloģisko atkritumu pārstrāde, t.sk. mājkompostēšana, sadzīves atkritumu dalītā vākšana, izlietotā iepakojuma atkritumu apsaimniekošana depozīta sistēmā, pārstrādei derīgu atkritumu atšķirotā no nešķirotu sadzīves atkritumu plūsmas un preču sagatavošanas atkārtotai izmantošanai sistēmas ieviešana. Balstoties uz līdzšinējās pieredzes analīzes un prognozējamām sistēmas attīstības tendencēm, tiek pieņemts, ka lielāko ieguldījumu pārstrādes apjomu sasniegšanā sniegs bioloģisko atkritumu pārstrāde, kam seko sadzīves atkritumu dalītā vākšana, depozīta sistēmas darbība, nešķirotu sadzīves atkritumu sagatavošanas apglabāšanai laikā atgūtīe materiāli. Prognozējami vismazāko ieguldījumu varētu sniegt preču atkārtotas izmantošanas sistēma, kas faktiski būs jauns atkritumu apsaimniekošanas sistēmas elements.

Jāatzīmē, ka pārstrādes un atkārtotas izmantošanas mērķos ir ieskaitāms tikai tas atkritumu apjoms, kas tiek nodots materiālu pārstrādei vai atkārtoti izmantots, tas attiecas arī uz dalīti savāktajiem sadzīves atkritumiem – dalīti savākto sadzīves atkritumu daudzums, kas nav izmantojams pārstrādei un tiek nodots reģenerācijai vai apglabāšanai, pārstrādes un reģenerācijas mērķos nevar tikt ieskaitīts.

Prognozējamie sadzīves atkritumu pārstrādes un atkārtotas izmantošanas mērķu sasniegšanas rādītāji un pieņēmumi šo rādītāju noteikšanai atkritumu plūsmām un apsaimniekošanas sistēmām:

- Bioloģiskie atkritumi – bioloģisko atkritumu pārstrādi nodrošinās poligonā “Brakšķi” izbūvētās bioloģisko atkritumu pārstrādes iekārtas, pilnveidojamās bioloģisko atkritumu pārstrādes iekārtas poligonā “Brakšķi” kā arī bioloģisko atkritumu mājkompostēšanas sistēmas attīstība, dārzu un parku atkritumu kompostēšanas vietu ierīkošana. Ieguldījumu bioloģisko atkritumu pārstrādes rezultātā iegūto galaproduktu kvalitātes paaugstināšanā un attiecīgi, izmantošanas iespēju paplašināšanā sniegs bioloģisko atkritumu dalītā vākšana. Summāri reģiona ietvaros pārstrādei nodotais bioloģisko atkritumu apjoms, neietverot, tādus atkritumus, kas bioloģisko atkritumu pēcapstrādē tiek atdalīti un nodoti apglabāšanai, tiek lēsts līdz 50% no kopējā reģionā radītā sadzīves atkritumu apjoma.
- Sadzīves atkritumu dalītā vākšana – sadzīves atkritumu dalītās vākšanas sistēmā ietvertās atkritumu plūsmas ir papīra, plastmasas, stikla, metāla izlietotais iepakojums un citi šo materiālu veidu dalīti savāktie atkritumi, uz sadzīves atkritumu dalīto vākšanu ir attiecināmi arī māsaimniecību tekstila atkritumi un videi kaitīgās preces (bioloģisko atkritumu dalītā vākšana

šeit netiek ietverta, jo ir izdalīta kā atsevišķa kategorija). Vērtējot sadzīves atkritumu dalītās vākšanas apjomus un ietekmi uz pārstrādes un atkārtotas izmantošanas mērķu sasniegšanu jāatzīmē, ka 2022. gadā dalīti savāktais apjoms kopā reģionā bija ~ 8,7% no kopējā savāktā sadzīves atkritumu apjoma. Prognozējot dalītās vākšanas apjomu izmaiņas, nākamajos gados tiek prognozēts, ka paplašinot dalītās vākšanas infrastruktūru un veicot sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumus, pārstrādei nodoto dalīti savākto atkritumu apjoms varētu pieaugt par ~ 1% gadā, tādējādi 2027. gadā kopējā pārstrādāto sadzīves atkritumu īpatsvarā sasniedzot līdz ~14%.

- Izlietotā iepakojuma depoziņa sistēma – depoziņa sistēma darbību uzsāka 2022. gadā, dažādu iepakojuma veidu apjoms, kas tika savākts Viduslatvijas reģionā atkritumu apsaimniekošanas reģionā ir lēšams ap 1,3 tūkstoši tonnu gadā, jeb aptuveni 3,8% no kopējā sadzīves atkritumu apjoma. Tā kā 2022. gadā depoziņa sistēma nedarbojās pilnu gadu un apritē bija arī tāds iepakojums uz kuru neattiecas depoziņa sistēmas nosacījumi, kā arī no 2023. gada sistēmā ir iekļautas atsevišķas jaunas iepakojuma kategorijas, tiek pieņemts, ka plāna pārskata periodā pārstrādei un atkārtotai izmantošanai nodotais depoziņa sistēmā apsaimniekotais iepakojums var sasniegt līdz 4,8% no kopējā sadzīves atkritumu apjoma.
- No nešķirotiem sadzīves atkritumiem atgūtie materiāli – nešķirotu sadzīves atkritumu sagatavošanas apglabāšanai procesā no apglabājamo atkritumu plūsmas tiek atdalīti bioloģiskie atkritumi, atkritumi, kas izmantojami no atkritumiem iegūta kurināmā ražošanā, kā arī neliels daudzums tādu atkritumu, ko iespējams nodot pārstrādei. Kopējā apjomā šis daudzums veido nelielu īpatsvaru, kas šobrīd nepārsniedz 1,0% no kopējā sadzīves atkritumu daudzuma, tomēr attīstot atkritumu sagatavošanas apglabāšanai tehnoloģiskās iekārtas tiek prognozēts, ka atgūto pārstrādājamo atkritumu daudzums plāna pārskata periodā var palielināties par 0,5% gadā, pārskata perioda beigās sasniedzot aptuveni 3% no kopējā sadzīves atkritumu apjoma.
- Preču atkārtotas izmantošanas sistēma – lietotu preču savākšana, labošana un atkārtota izmantošana ir jauna plānota atkritumu apsaimniekošanas prakse reģionā. Plāna pārskata periodā paredzēta šādu aktivitāšu īstenošana, ieviešot arī preču labošanas funkciju. Jāatzīmē, ka šīs aktivitātes īstenošanas rezultātā netiek plānots tāds kvantitatīvais ieguldījums atkārtotas izmantošanas un pārstrādes mērķu sasniegšanā, kas atstātu iespaidu uz noteikto mērķrādītāju sasniegšanu, tomēr šīs aktivitātes īstenošana ir būtiska, raugoties no atkritumu hierarhijas un aprites ekonomikas principu ieviešanas viedokļa un kalpos par pamatu sistēmas plašākai attīstībai un darbības apjomu palielināšanai nākotnē. Plāna pārskata periodā tiek prognozēts, ka maksimālais atkārtotai izmantošanai nodoto preču apjoms nepārsniegs dažus desmitus tonnu gadā.

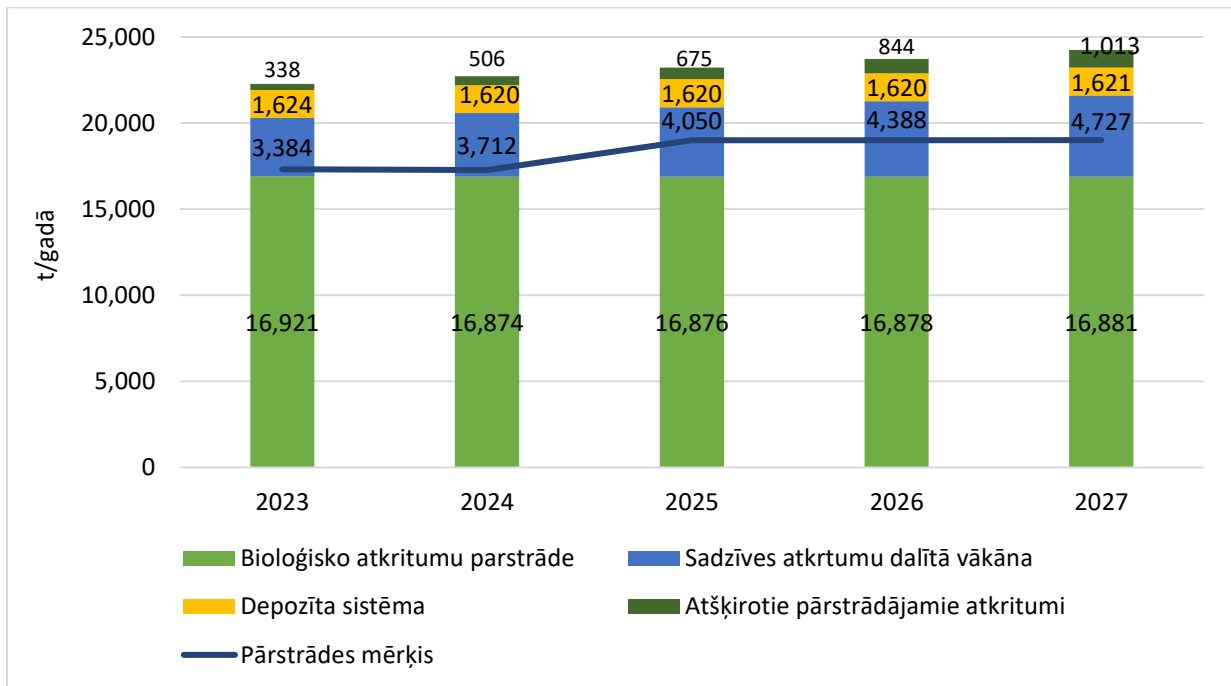
Kopsavilkums par atkritumu plūsmu un atsevišķu atkritumu apsaimniekošanas sistēmu ieguldījumu pārstrādes mērķu sasniegšanā atspoguļots tabulā, skat. tabulu (Tabula 4-5).

Tabula 4-5 Sasniedzamie pārstrādes rādītāji plāna pārskata periodā, tonnas gadā

Apsaimniekošanas sistēma	2023	2024	2025	2026	2027
Bioloģisko atkritumu pārstrāde	17 004	16 921	16 874	16 876	16 878
Sadzīves atkritumu dalītā vākšana	3 061	3 384	3 712	4 050	4 388
Depoziņa sistēma	1 292	1 624	1 620	1 620	1 620
Atšķirotie pārstrādājamo atkritumi	340	338	506	675	844
Kopā	21 697	22 268	22 712	23 221	23 731

Balstoties uz līdzšinējās pieredzes analīzi un ievērtējot plāna pārskata periodā īstenoto pasākumu ieguldījumu, aprēķinu rezultāti pie dotajiem pieņēmumiem liecina, ka sadzīves atkritumu pārstrādes un atkārtotas izmantošanas mērķi reģionā var tikt sasniegti un pat pārsniegti, skat. attēlu (Attēls 4-2), tomēr

jāņem vērā, ka šīs prognozes var īstenoties tikai pie nosacījuma, ja tiek veikta bioloģisko atkritumu pārstrāde, kas nodrošina tautsaimniecībā izmantojama galaprodukta ražošanu, kā arī tiek kāpināti pārstrādājamo sadzīves atkritumu dalītās vākšanas apjomi.

Attēls 4-2 Pārstrādes un atkārtotas izmantošanas mērķus sasniegšana 2023.-2027. gads

5 Atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstības virzieni, mērķi un uzdevumi

Atkritumu apsaimniekošanas sektora mērķi un pamatprincipi, kas sasniedzami Viduslatvijas AAR Jelgavas valstspilsētas, Jelgavas un Dobeles novadu pašvaldībās ir definēti šī plāna 1. nodaļā. Raksturojot veicamos uzdevumus, tie pamatā izriet no aktuālajām normatīvo aktu prasībām, kas ir spēkā jau šobrīd vai stāsies spēkā Plāna pārskata periodā, kā arī aprites ekonomikas principu ieviešanas: Kopumā var izdalīt sekojošus galvenos attīstības virzienus:

- Atkritumu dalītās vākšanas pakalpojumu / infrastruktūras attīstība;
- Poligona "Brakšķi" infrastruktūras attīstība, t.sk. atkritumu šķirošanas, reģenerācijas un pārstrādes infrastruktūras attīstība;
- Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumu īstenošana, vides apziņas paaugstināšana;
- Aprites ekonomikas principu ieviešana - atkritumu atkārtotas izmantošanas un sagatavošanas atkārtotai izmantošanai pasākumu īstenošana;
- Atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai infrastruktūras attīstība;
- Lokālā atkritumu pārstrādes infrastruktūra bioloģisko un bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes veicināšanai.

5.1 Atkritumu dalītās vākšanas sistēmas attīstība

Atkritumu dalītās vākšanas sistēmas attīstība ir kritiski svarīga atkritumu pārstrādes apjomu palielināšanai, jo, galvenokārt, tikai izņemot tādas atkritumu plūsmas kā melnie un krāsainie metāli, ko iespējams atdalīt mehāniski, kvalitatīvus pārstrādei nododamus materiālus ir iespējams iegūt šķirojot atkritumus to rašanās vietās.

Līdzšinējā pieredze liecina, ka atkritumu radītāju iesaisti dalītās vākšanas sistēmā ietekmē gan dalītās vākšanas infrastruktūras pieejamība, gan atkritumu radītāju vides apziņas veidošana. Attiecībā par sadzīves atkritumu dalītās vākšanas infrastruktūras pieejamības nodrošinājumu iepriekšējo gadu laikā ir vērojams būtisks progress un reģionā dalītās vākšanas infrastruktūras pieejamība pārsniedz normatīvajos aktos noteiktās minimālās prasības.

Vienlaicīgi, lai turpinātu sistēmas attīstību, ir rekomendējama pieejas maiņa – proti – ņemot vērā, ka dalītās vākšanas infrastruktūras izveidē ir sasniegti noteiktie minimālie standarti, būtu rekomendējama dalītās vākšanas integrēšana kopējā atkritumu sistēmā nosakot, ka atsevišķs kontainers pārstrādei derīgu materiālu uzkrāšanai ir jānodrošina noteiktā daļā vietu, kur ir izvietoti konteineri sadzīves atkritumu uzkrāšanai – šāda pieeja pēc būtības jau tiek īstenota šobrīd, jo daļā no konteineru laukumiem, kas izvietoti daudzdzīvokļu masīvos kā arī individuāliem klientiem, vienuviet ir uzstādīti konteineri, gan nešķirotu sadzīves atkritumu savākšanai, gan pārstrādei derīgu atkritumos esošu materiālu savākšanai – šādas prakses paplašināšana ir rekomendējama, ciktāl tas ir iespējams ņemot vērā izmaksu un ieguvumu attiecību.

Otrs virziens sistēmas attīstībā ir normatīvajos aktos noteiktās prasības jaunu atkritumu plūsmu iekļaušanai dalītās vākšanas sistēmā, t.i. bioloģiski noārdāmo atkritumu dalītā vākšana, tekstila atkritumu dalītā vākšana, sadzīves bīstamo atkritumu dalītā vākšana.

Kopumā atkritumu dalītās vākšanas sistēmas attīstības programmas ietvaros ir rekomendējama sekojošu aktivitāšu īstenošana:

- Bioloģiski noārdāmo atkritumu dalītā vākšana – ieviešot bioloģiski noārdāmo atkritumu dalītās savākšanas sistēmu ir nepieciešama savākšanas konteineru iegāde uzstādīšanai atkritumu

rašanās vietās, t.sk. specializēto konteineru iegāde, kas ļauj samazināt izvešanas biežumu līdz divām nedēļām.

- Sadzīves atkritumu dalītās savākšanas infrastruktūras pārklājuma paplašināšana – esošo publiski pieejamo sadzīves atkritumu dalītās vākšanas punktu pilnveidošana, individuālu dalītās vākšanas konteineru nodošana klientiem.
- Šķiroto atkritumu savākšanas laukumu infrastruktūras paplašināšana – esošo šķiroto atkritumu savākšanas laukumu pilnveidošana, jaunu laukumu ierīkošana.
- Tekstila atkritumu dalītās vākšanas infrastruktūras izveide – ietver tekstila atkritumu savākšanas konteineru uzstādīšana esošajos un jaunveidojamos šķiroto atkritumu savākšanas laukumos, kā arī speciālu konteineru uzstādīšanu publiski pieejamās vietās - pie lielveikaliem, pašvaldību iestādēm u.c. ērti sasniedzamās vietās.
- Sadzīves bīstamo atkritumu apsaimniekošana – tā kā joprojām atkritumu radītājiem ir ierobežotas iespējas videi droša veidā atbrīvoties no sadzīves bīstamajiem atkritumiem, piemēram, sadzīves ķīmijas, piesārņota iepakojuma, medikamentiem ar beigušos lietošanas termiņu u.c., tiek rekomendēta sadzīves bīstamo atkritumu uzkrāšanas konteineru (eko tvertņu) izvietošana ne tikai visos šķiroto atkritumu savākšanas laukumos, bet arī citās publiski pieejamās vietās.

5.2 AARC - poligona “Brakšķi” infrastruktūras attīstība

Poligonā “Brakšķi” tiek veikta nešķirotu sadzīve atkritumu sagatavošanu apglabāšanai, liela izmēra atkritumu un būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumu apsaimniekošana, pārstrādei nederīgo atkritumu apglabāšana. Bioloģisko un bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrāde tiek veikta izmantojot bioenerģijas šūnu. Plāna pārskata periodā poligonā “Brakšķi” ir īstenojami sekojoši pasākumi:

- bioloģisko atkritumu anaerobās fermentācijas iekārtu izbūve un nodošana ekspluatācijā – nepieciešama reģionā radīto bioloģisko atkritumu centralizētas pārstrādes nodrošināšanai (izpilde ir uzsākta – plāna sagatavošanas laikā norisinās projekta realizācijas darbi) bioloģisko atkritumu dalītās vākšanas nodrošināšanai un pārstrādei AARC “Brakšķi” nepieciešamā specializētā autotransporta iegāde;
- atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai iekārtu darbības pilnveidošana;
- ŠASL izveide/pilnveidošana jaunu šķiroto atkritumu veidu pieņemšanai;
- poligona gāzes savākšanas sistēmas atkritumu krātuvē nākamās kārtas izbūve;
- infiltrāta apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošana – infiltrāta attīrīšanas iekārtu darbības uzlabošana un/vai kapacitātes palielināšana visa radītā infiltrāta attīrīšanai;
- jaunas atkritumu krātuves projektēšana un izbūve ar (Plāna pārskata periodā tiek veikta ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra, projektēšanas un būvdarbi plānoti nākamajos periodos);
- dabasgāzes kvalitātes biometāna sagatavošanas iekārtas - iekārtas poligona gāzes, t.sk. gāzes no BNA anaerobās fermentācijas iekārtām attīrīšanai un sagatavošanai, lai gāzi izmantotu kā degvielu autotransportam, ievadīšanai dabasgāzes tīklā vai izmantotu citiem energoresursu ieguves mērķiem;
- NAI izveide infiltrāta attīrīšanai;
- Biošūnas pārveide par apglabāšanas šūnu;
- Vides monitoringa sistēmas attīstība;
- Meliorācijas sistēmas rekonstrukcija;
- Pievedceļa/-u seguma atjaunošana;
- ŠASL pilnveidošana jaunu dalīto atkritumu veidu pieņemšanai
- Piegulošās teritorijas sanācības darbi.

5.3 Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi

Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumu mērķis galvenokārt ir atkritumu radītāju iesaistīšana atkritumu dalītās vākšanas sistēmā, jo faktiski dalītās vākšanas sistēmas efektivitāte ir atkarīga ne tikai no pakalpojuma pieejamības, bet arī no atkritumu radītāja vēlmes piedalīties atkritumu šķirošanā. Ņemot vērā jaunās iniciatīvas attiecībā uz jaunu atkritumu plūsmu dalītās vākšanas ieviešanu, t.sk. bioloģiski noārdāmo atkritumu dalītā vākšana un tekstila atkritumu dalītā vākšana, kā arī preču sagatavošanas atkārtotai izmantošanai sistēmas attīstību, sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumu īstenošana ir neatņemama paredzēto pasākumu ieviešanas sastāvdaļa. Informēšanas pasākumi būtu atbalstāmi ne tikai kā infrastruktūras izveides projektu informatīvā sastāvdaļa, bet arī kā atsevišķas patstāvīgas aktivitātes. Paralēli infrastruktūras attīstības pasākumiem ir rekomendējams īstenot sabiedrības informēšanu un izglītošanu sekojošos virzienos:

- Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi, kas vērsti uz atkritumu rašanās novēršanu – ievērojot atkritumu rašanās novēršanas valsts programmu reģionā ir īstenojami sabiedrības informēšanas pasākumi, kuru tiešais mērķis ir iedzīvotāju paradumu maiņa nolūkā mazināt radīto atkritumu apjomu, īpaši attiecībā uz pārtikas atkritumiem un izlietoto iepakojumu. Tā kā reģiona līmenī iespējas īstenot atkritumu rašanās novēršanu izmantojot tādus instrumentus kā ekodizains, noteiktu materiālu veidu izmantošanas preču ražošanā aizliegums, u.c. ir ierobežotas, tieši sabiedrības izglītošanas pasākumi ir uzskatāmi par galveno ieguldījumu valstī noteikto atkritumu rašanās novēršanas mērķu sasniegšanā;
- Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi, kas vērsti uz atkritumu ražotāju iesaisti atkritumu dalītās vākšanas sistēmā, informēšana par atkritumu dalītās vākšanas sistēmas attīstību, jauniem sistēmas elementiem, t.sk. par jaunajām atkritumu plūsmām (bioloģiskie atkritumi, tekstila atkritumi, sadzīves bīstamie atkritumi), kuru savākšana dalītā veidā ir jāuzsāk plāna pārskata periodā;
- Informācijas pieejamības nodrošinājums – paralēli izglītojoša rakstura un vides apziņas veidošanas informācijas aprites aktivitātēm, ir būtiski nodrošināt ikdienā nepieciešamās informācijas pieejamību, t.sk. par atkritumu radītāju tiesībām un pienākumiem atkritumu apsaimniekošanā (sadzīves atkritumu apsaimniekošanas kārtība, līgumu nosacījumi, atkritumu apsaimniekošanas saistošo noteikumu prasības), kā arī informācija par specifisku veidu atkritumu apsaimniekošanu, t.sk. liela izmēra atkritumu, būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzēji, neizlietotu medikamentu nodošanas iespējas, videi kaitīgu preču nodošanas iespējas;
- Izglītības kompetences centra darbības nodrošināšana - vismaz viena kompetences centra kā reģionālā atkritumu apsaimniekošanas centra struktūrvienības darbības nodrošināšana, kas pastāvīgi nodarbojās ar izglītības aktivitāšu plānošanu un īstenošanu, kā arī koordinē atkritumu apsaimniekošanas komersantu un pašvaldību plānoto aktivitāšu īstenošanu.

5.4 Atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai infrastruktūra

Atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai veicināšanai rekomendēts uzsākt organizētas lietotu preču aprites sistēmas izveidi, kas ietver preču savākšanas un sagatavošanas atkārtotai izmantošanai infrastruktūru. Tā kā līdzšinējā pieredze ar šādas sistēmas darbību ir ierobežota, sākotnēji rekomendēts tās izveidi uzsākt pilotprojekta veidā, kas ļautu iegūt informāciju, par atkārtotai lietošanai sagatavojamu preču daudzumiem, veidiem, iedzīvotāju iesaistes rādītājiem. Sākotnējai sistēmas infrastruktūrai būtu jāietver:

- preču savākšanas infrastruktūras izveide - kas pamatā ietver šim nolūkam paredzētu konteineru izvietojumu šķiroto atkritumu savākšanas laukumos, papildus savākšanas laukumiem būtu organizējamas kampaņveida savākšanas akcijas atkārtotai izmantošanai derīgu preču savākšanai tieši no mājāsaimniecībām;
- preču maiņas, labošanas un sagatavošanas atkārtotai izmantošanai punkta izveide - preču labošanas un sagatavošana atkārtotai izmantošanai punkta funkcijās būtu jāietver savākto preču pārbaude un, ja nepieciešams, labošana / sagatavošana atkārtotai izmantošanai, atkārtotai izmantošanai sagatavoto preču uzglabāšana un nodošana jauniem lietotājiem.

5.5 Atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai infrastruktūras attīstība

Plāna pārskata periodā jānodrošina apsaimniekojamo atkritumu apjomam atbilstoša atkritumu sagatavošanas reģenerācijai un pārstrādei infrastruktūras kapacitāte, t.sk. šķirošanas iekārtas dalīti savākto sadzīves atkritumu apstrādei, iekārtas nešķirotu sadzīves atkritumu plūsmas apstrādei. Papildus esošās infrastruktūras darbības nodrošināšanai, plāna pārskata periodā nepieciešams nodrošināt sekojošu infrastruktūras elementu darbību:

- bioloģisko atkritumu pirmapstrādes iekārtas – tā, ka bioloģisko atkritumu dalītā vākšana ir jāuzsāk līdz 2023. gada beigām, pieredze šīs atkritumu plūsmas dalītajā vākšanā, gan reģionā, gan Latvijā kopumā ir ierobežota, kas nozīmē, ka vismaz sistēmas darbības sākumposmā būs nepieciešama dalīti savākto bioloģisko atkritumu apstrāde pirms nodošanas pārstrādei;
- esošo atkritumu šķirošanas līniju tehnoloģisko risinājumu pilnveidošana – reģiona teritorijā, bez atkritumu poligonā "Brakšķi" esošās atkritumu sagatavošanas reģenerācijai un pārstrādei infrastruktūras, ir 2 atkritumu šķirošanas līnijas, kuru modernizācija ir nepieciešama, lai kāpinātu pārstrādei nodoto atkritumos esošo materiālu apjomu;
- būvniecības atkritumu šķirošanas, reģenerācijas iekārtu jaudu palielināšana, lai samazinātu atkritumu poligonā "Brakšķi" apglabājamo būvniecības atkritumu apjomu.

5.6 Lokālā bioloģisko un bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes infrastruktūra

Attiecībā uz atkritumu pārstrādes infrastruktūru plāna prioritāro pasākumu sarakstā rekomendējams iekļaut zaļo dārzu un parku kompostēšanas laukumu izbūvi pašvaldību (teritoriju uzkopšanas darbu atkritumi, kapsētu atkritumi) un arī iedzīvotāju radīto zaļo dārzu un parku atkritumu pārstrādei. Kopumā attiecībā uz lokālās bioloģisko atkritumu pārstrādes attīstīšanu ir rekomendējama divu prioritāro pasākumu īstenošana;

- Bioloģisko un bioloģiski noārdāmo atkritumu mājkompostēšana – mājāsaimniecībās, galvenokārt viengimeņu privātmājās, kur to ir iespējams tehniski īstenot, rekomendējams ieviest atkritumu kompostēšanu to rašanās vietā, t.sk. gan virtuves, gan zaļos dārza atkritumus. Šī pasākuma īstenošanai mājāsaimniecības, kas izsaka vēlmi veikt mājkompostēšanu, centralizēti jānodrošina ar nepieciešamo aprīkojumu, kā arī jāizveido reģistrs šādu mājāsaimniecību un pārstrādāto bioloģisko un bioloģiski noārdāmo atkritumu uzskaitē;
- Zaļo dārzu un parku atkritumu kompostēšanas vietu ierīkošana – vietām, kur tiek kompostēti tikai zaļie dārzu un parku atkritumi, tiek piemērotas vienkāršotas vides aizsardzības prasības, kas attiecīgi pazemina laukuma ierīkošanas un ekspluatācijas izmaksas, līdz ar to šāds laukums kalpotu kā alternatīva zaļo dārzu un parku atkritumu apsaimniekošanas risinājums, īpaši teritorijās, kas atrodas attālāk no poligona "Brakšķi".

Attiecībā uz citu atkritumu plūsmu pārstrādes jaudu attīstīšanu – tā netiek izslēgta, bet arī netiek iekļauta prioritāro pasākumu sarakstā, jo tiek pieņemts, ka priekšnoteikums dalīti savākto sadzīves atkritumu, specifisku ražošanas atkritumu u.c. plūsmu pārstrādes attīstībai ir ekonomiskos apsvērumos par pieprasījumu un piedāvājumu balstīts lēmums.

5.7 Informācijas apkopošana un datu bāzu uzturēšana

Informācijas pieejamības nodrošinājums – paralēli izglītojoša rakstura un vides apziņas veidošanas informācijas aprites aktivitātēm, ir būtiski nodrošināt ikdienā nepieciešamās informācijas pieejamību, t.sk. par atkritumu radītāju tiesībām un pienākumiem atkritumu apsaimniekošanā (sadzīves atkritumu apsaimniekošanas kārtība, līgumu nosacījumi, atkritumu apsaimniekošanas saistošo noteikumu prasības), kā arī informācija par specifisku veidu atkritumu apsaimniekošanu, t.sk. liela izmēra atkritumu, būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzēji, neizlietotu medikamentu nodošanas iespējas, videi kaitīgu preču nodošanas iespējas;

- Vienotas atkritumu ražotāju /pakalpojumu sniedzēju datu bāzes izveide, savstarpējās informācijas apmaiņas starp pašvaldībām, atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzējiem nodrošināšana;
- Sistēmas / rīka izveide atkritumu radītāju nodrošināšanai ar nepieciešamo informāciju par atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu, t.sk. dažādu atkritumu plūsmu dalītās vākšanas iespējām, atkritumu izvešanas pakalpojumiem, grafikiem u.c.;
- Mājkompostēšanas dalībnieku reģistra izveide un uzturēšana datu uzkrāšanai par māsaimniecībās pārstrādāto bioloģisko atkritumu daudzumu nolūkā šos datus iekļaut aprēķinā par sasniegto sadzīves atkritumu pārstrādes rādītāju reģionā.

6 Saistošie attīstības plānošanas dokumenti

6.1 Pašvaldību attīstības plānošanas dokumentos paredzētie pasākumi

Zemāk sniegtajā tabulā ir identificēti pasākumi, ko ir iekļāvušas pašvaldības savos plānošanas dokumentos, aktivitātes tiek vērstas uz atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstību un pilnveidošanu. Galvenokārt pašvaldības aktivitātes ir dalīto atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstība, tiek paredzēts izveidot jaunus dalītās atkritumu laukumus, kā arī ir paredzēts bioloģisko atkritumu kompostēšanas laukuma izbūve, Jelgavas valstspilsēta un Jelgavas novada pašvaldība ir paredzējusi zaļo un dārza atkritumu kompostēšanas vietas izveide visās Jelgavas novada kapsētu teritorijās., skat. tabulu (Tabula 6-1).

Tabula 6-1 Pašvaldības plānotie pasākumi

Projekta Nr.	Projekta nosaukums / Plānotā aktivitāte	Rezultāts	Vieta
JELGAVAS VALSTSPILSĒTAS UN JELGAVAS NOVADA ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA 2022.-2027.GADAM			
JN-63	Poligona "Brakšķi" rekultivācijas uzkrājuma veidošana	Katru gadu poligona rekultivācijai nepieciešams veidot uzkrājumu, nākamās kārtas rekultivācijai	Līvberzes pagasts, "Brakšķi"
JN- 96	Negatīvās ietekmes uz vidi samazināšana, veicinot atkritumu atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju	Vel notiks izpēte, kurai sekos ieteikto aktivitāšu īstenošana	Jelgavas novads, Jelgavas valstspilsēta
JN- 113	Zaļo un dārza atkritumu kompostēšanas vietu izveide Jelgavas novada kapu teritorijās	Zaļo un dārza atkritumu kompostēšanas vietas izveide katrā Jelgavas novada kapsētu teritorijā	Jelgavas novads, Jelgavas valstspilsēta
JN-114	Kompostēšanas laukumu izveide Jelgavas novadā	Kompostēšanas laukumu izveide Jelgavas novadā 3. pagastos (Elejā, Elejas pagastā, Nākotnē, Glūdas pagastā, Ozolniekos, Ozolnieku pagastā)	Jelgavas novads, Jelgavas valstspilsēta
JN- 141	Pārejas uz aprites ekonomiku veicināšana	Atkritumsaimniecības un atkritumu pārstrādes un tālākas izmantošanas attīstība un atkritumu rašanās novēršanas pasākumi	Jelgavas novads, Jelgavas valstspilsēta
Dobeles novada attīstības programma 2021. - 2027. gadam, INVESTĪCIJU PLĀNS 2021. - 2024. GADAM			
DN-199	Atkritumu apsaimniekošanas pilnveidošana Auces pilsētā un Tērvetes pagastā	Izveidoti atkritumu dalītās vākšanas laukumi Auces pilsētā un Tērvetes pagastā	Auce, Tērvetes pagasts
DN-207	Atkritumu šķirošanas (BNA, tekstils, vieglais iepakojums, stikls) sistēmas ieviešana un konteineru iegāde	Pilna kompleksa atkritumu šķirošanas ieviešana Dobeles novada teritorijā.	Dobeles novads
DN-208	Atkritumu šķirošanai (BNA, tekstils, vieglais iepakojums, stikls) nepieciešamā transporta iegāde	Nodrošināta šķiroto atkritumu pārvadāšana Dobeles novadā.	Dobeles novads
DN-209	Maiņas punkta izveide būvniecības (celtniecības) materiālu atlikumiem	Nodrošināta aprites, jeb bezatlikumu atkritumu apsaimniekošana (pamatā būvniecībā)	Dobeles novads
DN-210	Bioloģisko atkritumu kompostēšanas laukuma izbūve	Kopējā atkritumu apjoma samazināšana un komposta iegūšana apzaļumošanas vajadzībām Dobeles novadā.	Dobeles novads

6.2 Pāreja uz aprites ekonomiku un industriālā simbioze

Rīcības plānā pārejai uz aprites ekonomiku 2020.–2027. gadam ir noteikti šādi galvenie rīcības virzieni un pasākumi aprites ekonomikas ieviešanai (turpmāk – Rīcības plāns) ²¹ :

- Pāreja no atkritumu apsaimniekošanas uz resursu apsaimniekošanu;
- Resursu produktivitātes uzlabošana visās tautsaimniecības nozarēs, veicinot pētniecības un inovācijas attīstību;
- Priekšnoteikumu veidošana preču otrreizējai izmantošanai;
- Pārejas no preču pirkšanas uz pakalpojumiem veicināšana;
- Materiālu, procesu un atkritumu pārvaldības uzlabošana prioritārajās nozarēs;
- Pašvaldību lomas stiprināšana aprites ekonomikas principu ieviešanā;
- Sabiedrības iesaiste, informēšana un izglītošana. ²²

Kā primārie pasākumi Rīcības plānā, kas vērsti uz atkritumu apsaimniekošanu ir noteikti sekojuši pasākumi:

- Atkritumu un materiālu plūsmas uzskaites uzlabošana komersantu, pašvaldību un valsts līmenī, statistikas izmantošana informētas politikas veidošanā;
- Tekstila atkritumu apjoma samazināšana, uzskaites izveide un otrreizējās izmantošanas un aprites veicināšana;
- Mēbeļu atkritumu apjoma samazināšana, uzskaites izveide un otrreizējās izmantošanas un aprites veicināšana.

Sekundārie pasākumi, kas uz sadzīves atkritumu apsaimniekošanas tiešajām funkcijām ir attiecināmi pastarpināti:

- Pārtikas uzskaites sistēmas izveide un attīstība organizāciju/komersantu, pašvaldību un nacionālajā līmenī;
- Otrreizējo materiālu tirgus attīstība;
- Atbalsts labošanas sektora attīstībai.

Industriālā simbioze (turpmāk - IS) ir rūpniecības uzņēmuma blakusproduktu pārdošana vai nodošana tālāk citiem ražošanas uzņēmumiem, lai tie tiktu tālāk izmantoti par izejmateriālu citu produktu ražošanā vai enerģijas atgūšanā. ²³

IS var raksturot kā sadarbību starp vairākām dažādām, bieži vien ģeogrāfiski tuvu novietotām biznesa vienībām, t.i., uzņēmumiem un rūpnīcām, kas atrodas cieši kopā klasteros vai industriālajos parkos un apmainās ar resursiem (piemēram, materiāliem, enerģiju, ūdeni un blakusproduktiem), kurus var izmantot kā produktu vai izejvielu aizstājējus, kas citādi tiktu ievesti no citurienes vai tālāk izmantošanas iespēju trūkuma dēļ apstrādāti kā atkritumi. Resursu koplietošana starp rūpniecības objektiem samazina piesārņojumu un novirza atkritumus no poligoniem.

Galvenie industriālās simbiozes izaicinājumi ir saistīti ar:

- izpratnes trūkumu par IS nozīmi mūsdienu ekonomikā un aprites ekonomikas pilnveidē.

^{21 26} Ministru kabineta 2020. gada 4. septembra rīkojums Nr. 489 "Par Rīcības plānu pārejai uz aprites ekonomiku 2020.–2027. gadam". <https://likumi.lv/ta/id/317168>

²³ Ministru kabineta 2020. gada 4. septembra rīkojums Nr. 489 "Par Rīcības plānu pārejai uz aprites ekonomiku 2020.–2027. gadam"

- simbiozes koordinators trūkums, kas veicina zināšanu un informācijas apmaiņu starp uzņēmumiem par to ražošanas procesu blakusproduktiem un to tālāk izmantošanas iespējām un ekonomiskajiem labumiem;
- informācijas trūkums par iespējamajiem ieguvumiem.²⁴

Izpratne par IS tirgus potenciālu var būt ļoti vērtīga, lai motivētu politikas veidotājus meklēt veidus, kā atbalstīt tās attīstību, un uzņēmumiem sīkāk izpētīt iespējas, ko tā var sniegt. Šobrīd lielai daļai Latvijas uzņēmumu nav pieredzes un zināšanu par resursu otrreizējo izmantošanu.

IS ir darbošanās kopā, lai radītu finanšu resursu ekonomiju un patēriņa samazināšanu, kā arī maksimāli palielinātu produkcijas daudzumu, ko var iegūt no rīcībā esošajiem resursiem. Simbiozei ir daudz ekonomisku un vides ieguvumu. Pirmkārt, sniedz iespējas esošajiem uzņēmumiem - gan privātajiem, gan valsts - palielināt savu rentabilitāti un konkurētspēju, samazinot resursu izmaksas. Otrkārt, sniedz būtisku labumu videi, samazinot pieprasījumu pēc sākotnējiem izejmateriāliem un samazinot radīto atkritumu apjomu, vienlaikus radot arī jaunas uzņēmējdarbības iespējas un darbavietas no atlikumiem un blakusproduktiem. Tas ne tikai pozitīvi ietekmē nozares ieņēmumus, bet arī paver iespējas uz pilsētu un reģionu pāreju uz ilgtspējīgāku un videi draudzīgāku rūpniecības praksi.

MK 2020. gada 4. septembra rīkojumā Nr. 489 "Par Rīcības plānu pārejai uz aprites ekonomiku 2020.–2027. gadam" viens no pasākumiem ir industriālās simbiozes veicināšana, īpaši reģionālajā līmenī, kura rezultāta tiks ieviests reģionālās simbiozes modelis.

Kā viens no simbiozes ieviešanas veidiem reģionā būs projekta "Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes rūpnīcas poligonā "Brakšķi" īstenošana. Rūpnīcā plānots pārstrādāt bioloģiski noārdāmos atkritumus, kas atšķiroti no sadzīves atkritumiem, gan arī dalīti vākumiem pārtikas atkritumiem. Pārstrādes procesā tiks iegūts komposts, kā arī tiks iegūta biogāze, ko paredzēts izmantot siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanai.

²⁴ CLEANTECH, Industriālās simbiozes platforma. Ietvara dokuments. 2022.g. – 3. lpp.

7 Reģiona daļas zonējums un AARC izveide

7.1 Reģiona dalījums atkritumu apsaimniekošanas zonās

Atbilstoši atkritumu apsaimniekošanas likuma regulējumam, pašvaldības var noteikt pašvaldības administratīvās teritorijas dalījumu vairākas atkritumu apsaimniekošanas zonās, katrā no kurām atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedz cits atkritumu apsaimniekošanas komersants, kā arī pašvaldības, savstarpēji vienojoties, var noteikt kopīgu sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonu, kurā ietilpst vairāku viena atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldību administratīvās teritorijas²⁵. Atkritumu apsaimniekošanas zonu noteikšanas mērķis pamatā ir ekonomiski apsvērumi t.i. pieeja īstenojot tā saukto "apjoma ekonomijas" principu, kad vairākas pašvaldības ar relatīvi nelielu atkritumu apjomu tiek apvienotas vienā zonā, tādējādi nodrošinot atkritumu apsaimniekošanas komersantam, kas sniedz pakalpojumu, lielāku apsaimniekojamo atkritumu apjomu un savākšanas maršrutu optimizēšanu, kā rezultātā var samazināt izmaksas un resursu patēriņu.

Izskatot iespējas atkritumu apsaimniekošanas zonu noteikšanai Plāna ietvertu pašvaldību administratīvo teritoriju robežās, konstatēts, ka novadu pašvaldībās pie relatīvi neliela apsaimniekoto atkritumu apjoma, katrā darbojās divi atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzēji, attiecīgi pēc esošo līgumu par sadzīves atkritumu apsaimniekošanas termiņu beigām, skat. tabulu (Tabula 3-1), būtu rekomendējama teritoriju konsolidācija nosakot, ka katrā pašvaldībā ir viena atkritumu apsaimniekošanas zona, jeb atkritumu apsaimniekošanas reģiona daļā ir sekojošas atkritumu apsaimniekošanas zonas:

- Jelgavas valstspilsēta;
- Jelgavas novads;
- Dobeles novads.

No pakalpojumu saņēmēju viedokļa šis ir viskorektākais scenārijs, jo nenotiek izmaksu izlīdzināšana, jeb subsidēšana starp dažādas reģiona vietās dzīvojošiem pakalpojuma ņēmējiem. Jā atzīmē, ka šāds modelis ir vienkāršāks arī no administrēšanas viedokļa, kā tas būtu, ja vairākas pašvaldības veidotu kopīgu zonu, jo nav nepieciešams panākt vienošanos starp novadu, un /vai valstspilsētas pašvaldībām par kopīgas zonas izveidi un attiecīgi vienotiem nosacījumiem atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanā.

7.2 AARC izveides iespējamie modeļi

Saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likumu, līdz 2024. gada 30. jūnijam pašvaldības izveido atkritumu apsaimniekošanas reģionālos centrus. Likumā AARC ir definēts kā - publiskas personas, publiski privāta vai privāta kapitālsabiedrība, kas veic attiecīgā atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldību deleģētos pārvaldes uzdevumus, īstenojot atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā un atkritumu apsaimniekošanas reģionālajā plānā noteiktos atkritumu apsaimniekošanas mērķus.

Saskaņā ar AAVP noteikto AARC komersantus pašvaldības veido atbilstoši AAR ietilpstošo pašvaldību lēmumam vienā no šādiem veidiem:

- esošā sadzīves atkritumu poligona operatora pamatkapitāla palielināšana, iesaistoties AAR zonā ietilpstošajām pašvaldībām;
- jauna komersanta (piemēram, reorganizācijas ceļā) dibināšana;

²⁵ Atkritumu apsaimniekošanas likums, Latvijas Vēstnesis, 183, 17.11.2010. <https://likumi.lv/ta/id/221378-alkritumu-apsaimniekosanas-likums>

- AARC komersants var palikt esošais sadzīves atkritumu poligona operators, nemainoties īpašnieku sastāvam.

Vērtējot AARC izveides iespējamus modeļus jāsecina, ka, lai pilnībā īstenotu AARC funkcijas un nodrošinātu reģionālā atkritumu apsaimniekošanas plāna ieviešanas pārraudzību, atkritumu apsaimniekošanas koordinēšanu reģiona zonas līmenī, ir nepieciešama visu pašvaldību iesaiste. Detalizētāk analizējot iespējamus scenārijus secināts, ka tā kā reģiona daļā ir tikai viens sadzīves atkritumu poligons, nav rekomendējams izskatīt jauna komersanta dibināšanas scenāriju, kā tas būtu gadījumā, ja būtu nepieciešams apvienot vairākus komersantus, kas sniedz sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojumus.

Attiecībā uz AARC izveidi Plānā tiek noteikts, ka AARC funkciju īstenotājs ir SIA "Jelgavas komunālie pakalpojumi". Uzņēmums jau šobrīd apsaimnieko reģionālo sadzīves atkritumu poligonu "Brakšķi", uzņēmumam ir nepieciešamās atļaujas piesārņojošu darbību, atkritumu apsaimniekošanas darbību veikšanai, licence atkritumu apglabāšanas sabiedriskā pakalpojuma sniegšanai, kā arī pieredze, nepieciešamie cilvēkresursi un materiāli tehniskie resursi atkritumu apsaimniekošanas darbību veikšanai. Ņemot vērā, ka no reģiona zonas pašvaldībām, tikai Jelgavas valstspilsēta ir SIA "Jelgavas komunālie pakalpojumi" kapitāldaļu īpašniece, Jelgavas un Dobeles novadu pašvaldību dotos uzdevumus AARC izpilda, pamatojoties uz deleģējuma līgumu.

7.3 AARC funkcijas

Saskaņā ar AAVP, AARC komersants nodrošina atkritumu apstrādi, sagatavošanu pārstrādei, reģenerācijai, apglabāšanai un apglabāšanu. Saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likumā ietvertu regulējumu: Pašvaldība, ievērojot normatīvo aktu par pašvaldībām un Valsts pārvaldes iekārtas likuma noteikumus, var deleģēt reģionālajam atkritumu apsaimniekošanas centram šādus pārvaldes uzdevumus:

- Sadarbībā ar reģiona pašvaldībām un atkritumu apsaimniekošanas komersantiem nodrošināt atkritumu apsaimniekošanas reģionālā plāna ieviešanu, ņemot vērā likumā noteikto pašvaldību kompetenci atkritumu apsaimniekošanas jomā;
- patstāvīgi vai sadarbībā ar attiecīgā atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldībām un likuma 18. pantā noteiktajā kārtībā izraudzīto atkritumu apsaimniekotāju veicināt iedzīvotāju aktīvu iesaisti atkritumu šķirošanā, to rašanās novēršanā un samazināšanā, rīkojot izglītošanas pasākumus un atkritumu šķirošanu, to rašanās novēršanu un samazināšanu veicinošas kampaņas, kā arī atbalstot iedzīvotāju iniciatīvas;
- apkopot un pēc pieprasījuma sniegt valsts un pašvaldību institūcijām informāciju par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu attiecīgajā atkritumu apsaimniekošanas reģionā un katrā attiecīgajā atkritumu apsaimniekošanas reģionālajā centrā ietilpstošajā pašvaldībā, lai izvērtētu atkritumu pārstrādes un atkritumu apglabāšanas samazināšanas mērķu izpildi.

Ņemot vērā esošo situāciju reģionā, t.sk. pienākumu un atbildības sadalījumu kā arī esošo un turpmāko reģiona funkcionālo zonējumu, detalizējot AARC funkcijas, tiek noteiktas sekojošas AARC atbildības jomas:

1. nodrošināt Viduslatvijas atkritumu apsaimniekošanas reģiona - Jelgavas valstspilsētas pašvaldības, Dobeles novada pašvaldības un Jelgavas novada pašvaldības (visas kopā – Reģiona pašvaldības) apstiprinātā atkritumu apsaimniekošanas reģionālā plāna ieviešanu, pārraugot un koordinējot to, ņemot vērā Atkritumu apsaimniekošanas likumā noteikto pašvaldības kompetenci atkritumu apsaimniekošanas jomā;
2. sadarboties ar Viduslatvijas atkritumu apsaimniekošanas reģiona otru reģionālo atkritumu apsaimniekošanas centru "Getliņi" Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021.-2028.

gadam un Reģionu pašvaldību apstiprinātā atkritumu apsaimniekošanas plāna ieviešanas un īstenošanas jautājumos;

3. sadarbībā ar Reģiona pašvaldībām un pašvaldības, Atkritumu apsaimniekošanas likuma 18.pantā noteiktajā kārtībā izraudzīto atkritumu apsaimniekotāju Jelgavas valstspilsētas administratīvajā teritorijā, koordinēt un veicināt iedzīvotāju aktīvu iesaisti atkritumu šķirošanā, to rašanās novēršanā un samazināšanā, rīkojot izglītošanas pasākumus un atkritumu šķirošanu, to rašanās novēršanu un samazināšanu veicinošas kampaņas, kā arī atbalstot iedzīvotāju iniciatīvas;
4. apkopot un pēc pieprasījuma sniegt valsts un pašvaldību institūcijām informāciju par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Reģiona pašvaldību atkritumu apsaimniekošanas reģionā un katrā Reģionālā atkritumu apsaimniekošanas centra "Brakšķi" ietilpstošajā pašvaldībā, lai izvērtētu atkritumu pārstrādes un atkritumu apglabāšanas samazināšanas mērķu izpildi, izveidojot un uzturot attiecīgu datu bāzi;
5. uzraudzīt atkritumu dalītās vākšanas sistēmas darbību Reģiona pašvaldībās.

8 Plānā paredzēto pasākumu īstenošanas finansēšana

8.1 Finansējuma avotu vispārējs raksturojums

Kopumā vērtējot plānoto investīciju finansēšanas potenciālos avotus var nošķirt atkritumu apsaimniekošanas komersantu pašu ieņēmumus, ko veido atkritumu apsaimniekošanas maksa, sadzīves atkritumu poligoniem - sabiedrisko pakalpojumu tarifs, kā arī citi pašu ieņēmumi un dotācijas, t.sk. ienākumi:

- ko veido ienākums atbilstoši noteiktajiem atkritumu apsaimniekošanas tarifiem (atkritumu apsaimniekošanas maksai);
- ienākums no pārstrādei nododamo atkritumu realizācijas (plastmasa, papīrs, stikls, komposts, metāls, u.c.);
- ienākums no atkritumu apsaimniekošanas procesā radītajiem blakusproduktiem: gāze, siltumenerģija, elektroenerģija u.c.;
- citi ienākumi (papildus saistītie pakalpojumi un/vai produkti – piemēram, transports, konteineru noma, teritorijas noma, paplašināto ražotāja atbildības sistēmu maksājumi).

Jāatzīmē, ka no uzskaitītajiem ienākumu avotiem līdz ar depozīta sistēmas ieviešanu samazinās ieņēmumi no pārstrādei nodoto atkritumu realizācijas, jo tieši materiālu veidi ar augstāko likviditāti un realizācijas cenu (PET un alumīnija iepakojums) ir izņemti no sadzīves atkritumu plūsmas. Šo materiālu apjomu samazināšanās proporcionāli samazina arī RAS maksājumus par iepakojuma apsaimniekošanu. Rezultātā negūtos ieņēmumus nākas kompensēt no citiem ieņēmumu avotiem – pamatā paaugstinot atkritumu apsaimniekošanas maksu.

Otra potenciālā finansējuma avotu grupa ir ārējais finansējums, t.sk.

- kredītresursi;
- publiskais finansējums deleģējuma ietvaros;
- privātais finansējums Publiskās Privātās partnerības projekta ietvaros;
- ES fondu finansējums.

Attiecībā uz šiem finansējuma avotiem jāatzīmē, ka ietekmi uz atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma maksu neatstāj tikai ES fondu un citu finanšu instrumentu finansējums, kā arī publiskā finansējuma piesaiste, attiecīgi šie resursi, pirmkārt, būtu izmantojami tādu pasākumu finansēšanā, kuru īstenošana bez ārējā finansējuma būtiski palielinātu atkritumu apsaimniekošanas maksu, tādējādi radot riskus attiecībā uz atkritumu radītāju maksāspēju.

8.2 Apsaimniekošanas izmaksu segšana

Saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likumu sadzīves atkritumu sākotnējais radītājs, valdītājs vai bijušais valdītājs sedz visas izmaksas, kas saistītas ar viņa radīto sadzīves atkritumu, tai skaitā sadzīvē radušos bīstamo atkritumu, apsaimniekošanu, tai skaitā par nepieciešamo infrastruktūru un tās darbību. Tāpat AAL paredz, ka sadzīves atkritumu apsaimniekošanas maksa tiek noteikta nešķirotiem sadzīves atkritumiem, vienlaicīgi normatīvajā regulējumā nav noteiktas precīzas prasības tādām atkritumu plūsmām kā liela izmēra atkritumi, videi kaitīgās preces, sadzīvē radušies bīstamie atkritumi, mājražotniecībā radītie būvniecības atkritumi. Lai definētu skaidrus nosacījumus gan atkritumu radītājiem, gan atkritumu apsaimniekošanas komersantiem, arī šīm plūsmām būtu nosakāma apsaimniekošanas maksas piemērošanas kārtība. Pašreizējā situācijā tiek īstenotas dažādas pieejas, piemēram attiecībā uz liela izmēra atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu tiek īstenota pieeja, kad atkritumi tiek izvesti individuāli vienojoties atkritumu radītājam un atkritumu apsaimniekošanas

komersantam par izvedamo atkritumu apjomu un pakalpojuma cenu, gan arī organizējot atkritumu izvešanu no konteineru laukumiem (daudzdzīvokļu namu masīvos) – šajā gadījumā izmaksas namu apsaimniekotājs sadala uz atkritumu radītājiem, kas izmanto konteineru laukumu. Atsevišķos gadījumos tiek īstenota prakse, kad pašvaldība organizē liela izmēra atkritumu izvešanas akcijas, šajā gadījumā izmaksas sedz pašvaldība no saviem līdzekļiem. Šāda pieeja no pašvaldību puses tiek pamatota ar pieņēmumu, ka no izmaksu efektivitātes viedokļa ir izdevīgāk apmaksāt atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu, nekā organizēt piegružotu teritoriju sakopšanu un nelegālo izgāztuvju likvidēšanu.

Arī attiecībā uz videi kaitīgām precēm un sadzīvē radītajiem bīstamajiem atkritumiem nepastāv vienota pieeja. Tādas videi kaitīgas preces kā elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumi vairumā gadījumu bez maksas tiek pieņemtas šķirotu atkritumu savākšanas laukumos, atsevišķos gadījumos tās bez maksas tiek izvestas arī no māsaimniecībām – pamatā šo kārtību nosaka RAS iesaiste šīs atkritumu plūsmas apsaimniekošanā. Atšķirīga situācija ir attiecībā uz nolietotajām riepām, kas arī ir RAS atbildības shēmā, bet šajā gadījumā bezmaksas nodošana vairumā gadījumu nav iespējama vai arī ir limitēta līdz noteiktam atkritumu apjomam; līdzīga situācija ir ar sadzīvē radītajiem bīstamajiem atkritumiem – ja baterijas un akumulatori tiek pieņemti no atkritumu radītājiem bez papildu samaksas, tad, piemēram, sadzīves ķīmija, ar ķīmiju piesārņots iepakojums tiek pieņemts par maksu, vai gadījumā, ja maksa netiek iekasēta, šo atkritumu tālāku nodošanu utilizācijai atkritumu apsaimniekošanas komersants apmaksā no līdzekļiem, kas iekasēti par nešķirotu sadzīves atkritumu apsaimniekošanu vai arī šīs izmaksas sedz pašvaldība.

Lai nodrošinātu principa piesārņotājs maksā īstenošanu un izvairītos no šķērssubsidēšanas atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu apmaksā jāīsteno sekojoši principi:

- bez nešķirotu sadzīves atkritumu apsaimniekošanas maksas un bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas maksas būtu nosakāmi vienoti principi arī liela izmēra, māsaimniecībās radīto būvniecības atkritumu, videi kaitīgu preču un sadzīves bīstamo atkritumu maksas noteikšanas kārtībai;
- attiecībā uz tādu speciālo atkritumu grupu apsaimniekošanu, kuru nodošana utilizācijai ir ar negatīvu tirgus vērtību (nolietotas riepās, sadzīves bīstamie atkritumi, arī dalīti savāktie tekstila atkritumi) virzīties uz praksi, kur atkritumu radītājs sedz sevis radīto atkritumu apsaimniekošanas izmaksas. Sekot līdzi, lai RAS ieguldījums izmaksu segšanā būtu samērīgs ar atkritumu apsaimniekošanas komersanta izmaksām šo atkritumu apsaimniekošanā;
- rekomendējams ierobežot praksi, kad radīto atkritumu apsaimniekošanu, piemēram, liela izmēra atkritumu, bioloģiski noārdāmo atkritumu apsaimniekošanu apmaksā pašvaldība. Lai izvairītos no nelegālās atkritumu izmešanas apjomu pieauguma šādas stratēģijas īstenošanas rezultātā, nodrošināt atkritumu radītājiem pakalpojuma pieejamību, ieguldīt līdzekļus sabiedrības izglītošanā.

Attiecībā uz pašreizējo regulējumu, kas nosaka dalīti savākto bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas maksu, kas ir piesaistīta nešķirotu sadzīves atkritumu maksai, ar lielu iespējamību var prognozēt, ka plāna pārskata periodā noteiktā kārtība radīs sarežģījumus. Pašreizējā regulējuma ietvaros atkritumu apsaimniekošanas komersantam nav iespējas noteikt izmaksām atbilstošu pakalpojuma maksu, kā rezultātā, ja faktiskās izmaksas pārsniedz noteikto limitu, tās jebkurā gadījumā tiks iecenotas nešķirotu sadzīves atkritumu apsaimniekošanas maksā vai pretējā gadījumā, ja bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas izmaksas ir zemākas par noteikto limitu, veidojas situācija, kad atkritumu radītājs pārmaksā par saņemto pakalpojumu. Lai nākotnē risinātu šo situāciju, tiek rekomendēts virzīt iniciatīvu, kas ietver atsevišķas apsaimniekošanas maksas noteikšanu bioloģiskajiem atkritumiem, kā arī dalīti

savākto bioloģisko atkritumu pieņemšanas poligonā noteikt kā sabiedrisko pakalpojumu, kam tarifu apstiprina sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija.

8.3 Plānotās infrastruktūras uzturēšanas un citu pasākumu īstenošanas izmaksas

Atkritumu apsaimniekošanu saistīto izmaksu segšanā ir piemērojams princips “piesārņotājs – maksā”. Šis princips tiek īstenots sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumiem piemērojot atkritumu apsaimniekošanas maksu, kas izteikta kā EUR/m³ vai EUR/t. Atkritumu radītājs apmaksā pakalpojumu proporcionāli izvestajam atkritumu radītāja radītajam atkritumu apjomam pēc atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzēja izsniegta rēķina. Atkritumu apsaimniekošanas maksā atkritumu apsaimniekošanas komersants iekļauj visas ar pakalpojumu sniegšanu saistītās izmaksas, t.sk. maksu par sadzīves atkritumu un dalīti savākto sadzīves atkritumu savākšanu transportēšanu, sagatavošanu reģenerācija/pārstrādei (gadījumos, kad komersants veic šādas darbības) šo darbību veikšanai nepieciešamā aprīkojuma, specializēto transportlīdzekļu izmaksas, atkritumu apglabāšanas izmaksas un dabas resursu nodokli par sadzīves atkritumu apglabāšanu. Kopumā vērtējot, īpaši, ja pakalpojumu sniedzējs ir izvēlēts Atkritumu apsaimniekošanas likuma 18. pantā noteiktajā kārtībā (ar maksimālo līguma darbības termiņu 7 gadi), korektam pienākumu un atbildības sadalījumam investīciju finansēšanā, jāparedz, ka attiecīgais komersants finansē tikai tādas infrastruktūras, iekārtu un aprīkojuma iegādi, kuras normālais kalpošanas laiks nepārsniedz līguma darbības termiņu vai arī izmantotās iekārtas un aprīkojums (piemēram: specializētie transportlīdzekļi, konteineri) ir pārvietojams. Tādejādi tiek nodrošināts, ka investīciju atmaksāšanās periods un attiecīgi tā ietekme uz atkritumu apsaimniekošanas maksu ir sabalansēta.

Kas attiecās uz tādas infrastruktūras elementu izveidi, kuru normālais atmaksāšanās laiks pārsniedz atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma sniegšanas laiku, sākotnēji ir identificējams, ka daļā iecerēto pasākumu, atbildīgais par pasākuma īstenošanu varētu būt publiskais sektors jeb tieši pašvaldības, tomēr, ņemot vērā plašās pašvaldību atbildības sfēras un izdevumu bāzi dažādām sociālajām funkcijām, pašvaldību finansēšanas iespējas no pašu resursiem ir ierobežotas. Kā arī ņemot vērā, ka pašvaldībām nav tiešas saiknes ar atkritumu radītājiem, šajā gadījumā ir apgrūtināta principa “piesārņotājs – maksā” piemērošana, jo nepastāv mehānisms, kā pašvaldība tiešā veidā ieguldītos līdzekļus atgūst no atkritumu radītājiem. Šajā scenārijā, faktiski vienīgais risinājums ir izveidotās infrastruktūras iznomāšana atkritumu apsaimniekošanas komersantam, kas savas izmaksas iekļauj atkritumu apsaimniekošanas maksā, kuru savukārt proporcionāli sevis radītajam atkritumu apjomam maksās atkritumu radītājs.

Kā risinājums situācijai, lai pašvaldībai nebūtu jāveic investīcijas atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras izveidē ir funkciju deleģēšana pašvaldības kapitālsabiedrībai, kas sniedz sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus un / vai veic AARC funkcijas. Pašvaldību kapitālsabiedrībai / AARC deleģējot pienākumu izveidot, piemēram, šķīrto atkritumu savākšanas laukumu, tiek nodrošināts, ka investīciju atmaksāšanās laiks ir atbilstošs infrastruktūras kalpošanas laikam, infrastruktūra ir pašvaldības rīcībā neatkarīgi no komersanta, kas sniedz sadzīves atkritumu savākšanas pakalpojumu, turklāt, gadījumā, ja atkritumu apsaimniekošanas komersants nav pašvaldības kapitālsabiedrība, pēc atkritumu apsaimniekošanas līguma darbības beigām infrastruktūra joprojām paliek pašvaldības rīcībā un var tikt nodota apsaimniekošanā nākamajam komersantam, kas konkursa kārtībā iegūst tiesības sniegt atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu attiecīgās pašvaldības teritorijā vai atkritumu apsaimniekošanas zonā. Šis pats princips ir attiecināms arī uz pārējo sadzīves atkritumu apsaimniekošanai nepieciešamo infrastruktūru – atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijai iekārtām, pārstrādes iekārtām, piemēram, bioloģiski noārdāmo atkritumu kompostēšanas vietām. Tāpat pašvaldību kapitālsabiedrības, t.sk. finansiāli ietilpīgāku projektu īstenošanai var piesaistīt ārējos finansējuma avotus – kredītresursus, kā arī ES fondu un citu finanšu instrumentu resursus.

8.4 Eiropas Savienības fondu finansējums

ES fondu 2021. – 2027. gada plānošanas perioda ietvaros atkritumu apsaimniekošanas sektora projektu atbalsts ir paredzēts specifiskā atbalsta mērķa (turpmāk SAM) 2.2.2. “Pārejas uz aprites ekonomiku veicināšana” Apkopotā informācija ir balstīta uz plāna projekta sagatavošanas brīdī Vides aizsardzības un reģionālās attīstības mājaslapā atspoguļoto informāciju²⁶. SAM ietvaros ir paredzētas sekojošas aktivitātes un atbalstāmās darbības (pasākuma 2.2.2.1. 2. kārtas atbalsta piešķiršanas nosacījumi plāna sagatavošanas laikā ir izstrādes stadijā):

- pasākums 2.2.2.1. Atkritumu šķirošana, pārstrāde un reģenerācija – atbalstāmās darbības - 1. kārtā: atkritumu pārstrādes iekārtu izveide, 2. kārtā: atkritumu pārstrādes jaudu palielināšana, vides izglītības centru izveide vai paplašināšana, aprites ekonomikas centru izveide (lietu labošana, atgriešana aprītē, maiņa), dalīti vāktu atkritumu šķirošanas līniju modernizācija, IT risinājumi atkritumu uzskaitēi un monitoringam, speciālu iekārtu, aprīkojuma iegāde pārstrādes veicināšanai, nešķirotu sadzīves atkritumu sagatavošana pārstrādei un reģenerācijai. Plānotais kopējais finansējums – 1. kārtā 20,0 milj. EUR, 2. kārtā 45,03 milj. EUR. Atbalsta likme – 1. kārtā – līdz 60% mazajiem uzņēmumiem, lielajiem komersantiem 30% + 10%, ja projekts tiek īstenots reģionā, kas tiesīgs saņemt Taisnīgas pārkārtošanās fonda finansējumu, 2. kārtā - līdz 85% sabiedriskā pakalpojuma darbībām, pārējām darbībām komerclikme atkarībā no izvēlēta valsts atbalsta regulējuma;
- pasākums 2.2.2.2. Atkritumu dalītā vākšana – atbalstāmās darbības - atkritumu dalītās vākšanas aprīkojuma un specializētu (dažāda veida atkritumiem) konteineru iegāde, dalītās vākšanas laukumu un punktu izbūve. Plānotais kopējais finansējums – 4,0 milj. EUR. Atbalsta likme – līdz 85%;
- pasākums 2.2.2.3. Notekūdeņu dūņu pārstrāde – atbalstāmās darbības - atkritumu pārstrādes un reģenerācijas, tai skaitā biogāzes ieguves iekārtu jaudas palielināšana un jaunu jaudu nodrošināšana attiecībā uz notekūdeņu dūņu kā biogēno elementu pārstrādi. Plānotais kopējais finansējums – 24,5 milj. EUR. Atbalsta likme - līdz 85%;
- pasākums 2.2.2.4. Aprites ekonomikas principu ieviešana - atbalstāmās darbības - Aprites ekonomikas principu ieviešana ražošanā un pakalpojumos: attīstot otrreizēju un slēgtu materiālu ciklu tehnoloģiju un racionālu izejvielu un resursu izmantošanu; veicinot pāreju uz otrreizēji izmantojamu un videi nekaitīgu izejvielu izmantošanu ražošanas tehnoloģiskajos risinājumos (“safe by design”); ieviešot ekodizaina principus preču ražošanā, materiālu un iepakojuma izmantošanā; samazinot iepakojuma materiālu ietilpību un palielinot pārstrādājamību un ilglietojamību (atkārtota lietošana, preču labošanas pakalpojumu attīstība); inovatīvu aprites uzņēmējdarbības modeļu izstrāde, izmantojot ecoefektīvu tehnoloģiju un ekoinovāciju ieviešanu un industriālās simbiozes veicināšanu. Plānotais kopējais finansējums – 10,0 milj. EUR. Atbalsta likme - līdz 50%.

Vērtējot plāna pārskata periodā paredzētos ES fondu atbalsta pasākumus un plānotās atbalsta likmes var secināt, ka atbalstāmo aktivitāšu loks ir plašs un atbilstošs sektora attīstības vajadzībām, kā arī noteiktās atbalsta likmes projektu finansēšanai ļaus ierobežot atkritumu apsaimniekošanas izmaksu pieaugumu investīciju projektu īstenošanas rezultātā. Tajā pat laikā jāatzīmē, ka saskaņā ar VARAM pausto informāciju, finansējuma apmērs, kas būs pieejams atkritumu apsaimniekošanas komersantiem, t.sk. AARC, attiecībā pret nepieciešamo apjomu ir zems, īpaši Viduslatvijas AAR, kur tiks izveidoti divi

²⁶ <https://www.varam.gov.lv/lv/2021-2027-gada-eiropas-savienibas-finansu-planosanas-periods> (apmeklēts 25.04.2023.)

AARC un kur tiek apsaimniekota aptuveni puse no visiem valstī radītajiem atkritumu apjomiem. Šis faktors jāņem vērā pie investīciju programmas un prioritāri īstenojamo pasākumu plāna sagatavošanas.

8.5 Plānā paredzēto pasākumu investīciju izmaksu novērtējums

Plānā paredzēto pasākumu īstenošanas investīciju izmaksu novērtējums sagatavots indikatīvi novērtējot potenciālās izmaksas. Investīciju programmā iekļauti 5. nodaļā raksturotie prioritāri īstenojamie pasākumi, plāna īstenošanas laikā precīzas pasākumu izmaksas nosakāmas atbilstoši īstenošanas brīža situācijai, sagatavojot projektu tehniskos pamatojumus un veicot izmaksu un ieguvumu analīzi.

Investīciju izmaksu novērtējumā ietverts provizoriskais izmaksu sadalījums starp finansējuma avotiem, t.sk. atkritumu apsaimniekošanas reģionālais centrs, atkritumu apsaimniekošanas komersanti, pašvaldību līdzekļi, ES KF finansējums specifiskā atbalsta mērķa 2.2.2. "Pārejas uz aprites ekonomiku veicināšana" ietvaros, vienlaicīgi netiek izslēgta iespēja, ka pasākumiem, kas netiek finansēti no šīs programmas, plāna pārskata periodā ir pieejams finansējums no citiem finanšu instrumentiem. Jāatzīmē, ka tā kā plāna sagatavošanas laikā nav izstrādāti dokumenti, kas regulē ES KF finansējuma piešķiršanu ES fondu 2021. – 2027. gada plānošanas perioda ietvaros, pieejamā finansējuma apmērs, atbalstāmās darbības un līdzfinansējuma likmes var mainīties. Kopsavilkumu par plāna pārskata periodā īstenojamām aktivitātēm un investīciju izmaksām skat. tabulā (Tabula 8-1).

Kopējais plānā paredzēto pasākumu īstenošanai nepieciešamo investīciju maksimālais apjoms tiek lēsts ~16,6 milj. EUR apmērā (neskaitot izmaksas bioloģisko atkritumu pārstrādes rūpnīcas izveidei poligonā "Brakšķi", kas tiek finansēta no iepriekšējā ES fondu plānošanas perioda līdzekļiem), no kuriem, ~10,0 milj. EUR pašu finansējums (t.sk. AARC, atkritumu apsaimniekošanas komersanti un / vai pašvaldības) un 6,6 milj. EUR ES fondu finansējums.

Precīzs finansējuma sadalījums pa finansējuma avotiem būs zināms pēc ES KF pasākumu īstenošanas nosacījumu apstiprināšanas. Nepieciešamo investīciju indikatīvais apjoms pa pasākumu grupām ir sekojošs:

- Atkritumu dalītās vākšanas infrastruktūras attīstība – 1,68 milj. EUR;
- AARC infrastruktūras attīstība – 15,740 milj. EUR;
- Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi – 1,4 milj. EUR;
- Atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai infrastruktūra – 0,62 milj. EUR;
- Lokālā atkritumu apstrādes – 1,90 milj. EUR;
- Informācijas apkopošana un datu bāzu uzturēšana – 0,12 milj. EUR.

Tabula 8-1 Plāna pārskata periodā īstenojamo pasākumu investīciju izmaksu novērtējums (tūkst. EUR)

Nr.p.k.	Aktivitāte / funkcija	VL AAR kopā tūkst. EUR	Pašu finansējums tūkst. EUR	2.2.2.SAM Pārejas uz aprites ekonomiku veicināšana		
				Līdzfinans. likme %	2.2.2.1. I k	2.2.2.1. II k
1.	Atkritumu dalītās vākšanas infrastruktūras attīstība					
1.1.	Bioloģiski noārdāmo atkritumu dalītās vākšanas sistēmas izveide	150,00	22,50	85%		127,50
1.2.	Individuālo sadzīves atkritumu dalītās vākšanas konteineru uzstādīšanas pakalpojuma pieejamības paplašināšana	150,00	22,50	85%		127,50
1.3.	Publiski pieejamo SADSP skaita palielināšana	50,00	7,50	85%		42,50
1.4.	Tekstila atkritumu dalītās vākšanas sistēmas izveide	30,00	4,50	85%		25,50
1.5.	Sadzīves bīstamo atkritumu dalītās vākšanas sistēmas izveide un pilnveidošana	100,00	15,00	85%		85,00
1.6.	ŠASL pilnveidošana jaunu dalīto atkritumu veidu pieņemšanai atbilstoši pieprasījumam	100,00	60,00	40%		40,00
1.7.	Jaunu ŠASL izveide	600,00	360,00	40%		240,00
1.8.	Viedo ŠASL izveide	500,00	300,00	40%		200,00
2.	AARC infrastruktūras attīstība					
2.1.	Bioloģisko atkritumu pārstrādes rūpnīca	*		n/a		
2.2.	Atkritumu šķirošanas līnijas tehnoloģijas pilnveidošana	1 500,00	225,00	85%		1 275,00
2.3.	Biometāna attīrīšanas/bagātināšanas iekārtu iegāde	2 500,00	2 500,00	n/a		
2.4.	Atkritumu apglābšanas krātuves būvniecība - ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra	25,00	25,00	n/a		
2.5.	Reversās osmozes attīrīšanas iekārtas iegāde, pilnveidošana	2 000,00	2 000,00	n/a		
2.6.	Kompostēšanas laukuma pilnveidošana	500,00	75,00	85%		425,00
2.7.	Poligona gāzes savākšanas un utilizācijas sistēmas nākamo kārtu izbūve	1 500,00	1 500,00	n/a		
2.8.	Specializēto atkritumu savākšanas transportlīdzekļu iegāde BioA pārstrādes rūpnīcas darbības nodrošināšanai	600,00	90,00	85%		510,00
2.9.	Pārstrādāto bioloģisko atkritumu pēc apstrādes iekārtas pilnveidošana	750,00	112,50	85%		637,50

Nr.p.k.	Aktivitāte / funkcija	VL AAR kopā tūkst. EUR	Pašu finansējums tūkst. EUR	2.2.2.SAM Pārejas uz aprites ekonomiku veicināšana			
				Līdzfinans. likme %	2.2.2.1. I k	2.2.2.1. II k	2.2.2.2.
2.10.	Būvniecības atkritumu šķirošanas, reģenerācijas iekārtu jaudu palielināšana	1 500,00	900,00	40%	600,00		
2.11.	NAI izveide infiltrāta attīrīšanai	1300,0	1300,0	n/a			
2.12.	Biošūnas pārveide par apglabāšanas šūnu	1 000,00	1 000,00	n/a			
2.13.	Vides monitoringa sistēmas attīstība	50,00	50,00	n/a			
2.14.	Meliorācijas sistēmas rekonstrukcija, paplašināšana	150,00	150,00	n/a			
2.15.	Pievedceļa/-u seguma atjaunošana	1500,00	1500,00	n/a			
2.16.	Piegulošās teritorijas sanācijas darbi	1000,00	1000,00	n/a			
2.17.	ŠASL pilnveidošana jaunu dalīto atkritumu veidu pieņemšanai	15,00	9,00	40%			6,0
3.	Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi						
3.1.	Vides izglītības centra izveide	1 000,00	150,00	85%		850,00	
3.2.	Regulāri sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi par iespējām un īstenojamām darbībām radītā atkritumu apjoma samazināšanas veicināšanai	300,00	45,00	85%		255,00	
3.3.	Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi uzsākot jaunas atkritumu plūsmas dalīto vākšanu, ieviešot atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai sistēmu, u.c.	100,00	15,00	85%		85,00	
4.	Atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai infrastruktūra						
4.1.	Atkārtotai izmantošanai piemērotu preču savākšanas sistēmas izveide	120,00	72,00	40%		48,00	
4.2.	Atkārtotai izmantošanai derīgu preču pārbaudes un labošanas centra izveide	500,00	300,00	40%		200,00	
5.	Lokālā atkritumu apstrādes infrastruktūra						
5.1.	BioA apsaimniekošanas infrastruktūras pilnveidošana kompostēšanas laukumi un kompostēšanas vietas (dalīti savāktajiem BioA)	250,00	150,00	40%	100,00		
5.2.	BioA mājkompostēšanas sistēmas izveide	150,00	90,00	40%	60,00		
5.3.	Atkritumu šķirošanas līniju, pārkraušanas staciju infrastruktūras attīstība	1 500,00	900,00	40%		600,00	
6.	Informācijas apkopošana un datu bāzu uzturēšana						

Nr.p.k.	Aktivitāte / funkcija	VL AAR kopā tūkst. EUR	Pašu finansējums tūkst. EUR	2.2.2.SAM Pārejas uz aprites ekonomiku veicināšana			
				Līdzfinans. likme %	2.2.2.1. I k	2.2.2.1. II k	2.2.2.2.
6.1.	Vienotas atkritumu radītāju /pakalpojumu sniedzēju datu bāzes izveide, savstarpējās informācijas apmaiņas starp pašvaldībām, atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzējiem nodrošināšana	50,00	7,50	85%		42,50	
6.2.	Sistēmas / rīka izveide atkritumu radītāju nodrošināšanai ar nepieciešamo informāciju par atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu, t.sk. dažādu atkritumu plūsmu dalītās vākšanas iespējām, atkritumu izvešanas pakalpojumiem, grafikiem u.c.	50,00	7,50	85%		42,50	
6.3.	Mājkompostēšanas dalībnieku reģistra izveide un uzturēšana	20,00	3,00	85%		17,00	
	KOPĀ	21 460,00	14 818,50		760,00	4 987,50	888,00

9 Viduslatvijas AAR Jelgavas valstspilsētas, Jelgavas un Dobeles novadu RAAP 2023.-2027. gads, plānotie pasākumi – kopsavilkums

Viduslatvijas AAR iekļauto prioritāri īstenojamo pasākumu ieviešanas laika grafiks atspoguļots tabulā, skat. tabulu (Tabula 9-1). Laika grafiks sagatavots vadoties no normatīvajos aktos noteiktajiem termiņiem atsevišķu aktivitāšu īstenošanai, kā arī ņemot vērā atkritumu apsaimniekošanas sektora attīstībai un pakalpojuma sniegšanas kvalitātes uzlabošanai nepieciešamos pasākumus. Tabulā iekļauta informācija par pasākuma īstenošanas vietu un noteikts atbildīgais izpildītājs, tāpat ir noteiktas īstenojamo pasākumu prioritātes.

Tabula 9-1 Plānā paredzēto pasākumu prioritārais saraksts, īstenošanas laika grafiks, atbildības par pasākumu īstenošanas sadalījums

Nr.p.k.	Aktivitāte / funkcija	Piezīmes / Īstenošanas vieta	Atbildīgais par izpildi	Ieviešanas laika grafiks					Prioritāte (1-3)
				2023	2024	2025	2026	2027	
1.	Atkritumu dalītās vākšanas infrastruktūras attīstība (skat. nodaļu 5.1.)								
1.1.	Bioloģiski noārdāmo atkritumu dalītās vākšanas sistēmas izveide	VLAARD	AAK	x	x				1.
1.2.	Individuālo sadzīves atkritumu dalītās vākšanas konteineru uzstādīšanas pakalpojuma pieejamības paplašināšana	VLAARD	AAK	x	x	x	x	x	1.
1.3.	Publiski pieejamo SADSP skaita palielināšana	VLAARD	AAK	x	x	x	x	x	2.
1.4.	Tekstila atkritumu dalītās vākšanas sistēmas izveide	VLAARD	AAK + RAS	x	x				1.
1.5.	Sadzīves bīstamo atkritumu dalītās vākšanas sistēmas izveide un pilnveidošana	VLAARD	AAK		x	x			1.
1.6.	ŠASL pilnveidošana jaunu dalīto atkritumu veidu pieņemšanai atbilstoši pieprasījumam		AAK		x	x			1.
1.7.	Jaunu ŠASL izveide	Ozolnieki, Auce	AAK / PV / AARC		x	x			1.
1.8.	Viedo ŠASL izveide	Jelgava	AARC		x	x	x		2.
2.	AARC infrastruktūras attīstība (skat. nodaļu 5.2.)								
2.1.	Bioloģisko atkritumu pārstrādes rūpnīca	AARC "Brakšķi"	AARC	x	x				1.
2.2.	Atkritumu šķirošanas līnijas tehnoloģijas pilnveidošana	AARC "Brakšķi"	AARC	x	x				1.

Nr.p.k.	Aktivitāte / funkcija	Piezīmes / Īstenošanas vieta	Atbildīgais par izpildi	Ieviešanas laika grafiks					Prioritāte (1-3)
				2023	2024	2025	2026	2027	
2.3.	Biometāna attīrīšanas/bagātināšanas iekārtu iegāde	AARC "Brakšķi"	AARC				x	x	3.
2.4.	Atkritumu apglabāšanas krātuves būvniecība - ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra	AARC "Brakšķi"	AARC	x	x				1.
2.5.	Reversās osmozes attīrīšanas iekārtas iegāde, pilnveidošana	AARC "Brakšķi"	AARC			x			1.
2.6.	Kompostēšanas laukuma labiekārtošana	AARC "Brakšķi"	AARC	x	x				2.
2.7.	Poligona gāzes savākšanas un utilizācijas sistēmas nākamo kārtu izbūve	AARC "Brakšķi"	AARC		x	x			2.
2.8.	Specializēto atkritumu savākšanas transportlīdzekļu iegāde BioA pārstrādes rūpnīcas darbības nodrošināšanai	AARC "Brakšķi"	AARC		x	x			1.
2.9.	ŠASL pilnveidošana jaunu dalīto atkritumu veidu pieņemšanai	AARC "Brakšķi"	AARC		x	x			2.
2.10.	Pārstrādāto bioloģisko atkritumu pēc apstrādes iekārtu pilnveidošana	AARC "Brakšķi"	AARC		x	x			1.
2.11.	Būvniecības atkritumu šķirošanas, reģenerācijas iekārtu jaudu palielināšana	AARC "Brakšķi"	AARC		x	x			2.
2.12.	Biošūnas pārveide par apglabāšanas šūnu	AARC "Brakšķi"	AARC		x	x			2.
2.13.	Vides monitoringa sistēmas attīstība	AARC "Brakšķi"	AARC		x	x			2.
2.14.	Meliorācijas sistēmas rekonstrukcija	AARC "Brakšķi"	AARC		x	x	x	x	2.
2.15.	Pievedceļa/-u seguma atjaunošana	AARC "Brakšķi"	AARC		x	x	x	x	2.
2.16.	Piegulošās teritorijas sanācijas darbi	AARC "Brakšķi"	AARC		x	x	x	x	3.
2.17.	ŠASL pilnveidošana jaunu dalīto atkritumu veidu pieņemšanai	AARC "Brakšķi"	AARC	x					1

Nr.p.k.	Aktivitāte / funkcija	Piezīmes / Īstenošanas vieta	Atbildīgais par izpildi	Ieviešanas laika grafiks					Prioritāte (1-3)
				2023	2024	2025	2026	2027	
3.	Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi (skat. nodaļu 5.3.)								
3.1.	Vides izglītības centra izveide	AARC "Brakšķi"	AARC			x	x		1.
3.2.	Regulāri sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi par iespējām un īstenojamām darbībām radītā atkritumu apjoma samazināšanas veicināšanai	VLAARD	AARC / AAK / RAS	x	x	x	x	x	1.
3.3.	Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi uzsākot jaunas atkritumu plūsmas dalīto vākšanu, ieviešot atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai sistēmu, u.c.	VLAARD	AARC / AAK / RAS	x	x	x	x	x	1.
3.4.	Regulāri sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi par atkritumu apsaimniekošanas sistēmas darbību reģionā	VLAARD	AARC / AAK / RAS	x	x	x	x	x	1
4.	Atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai infrastruktūra (skat. nodaļu 5.4)								
4.1.	Atkārtotai izmantošanai piemērotu preču savākšanas sistēmas izveide	VLAARD	AARC / NVO / PV			x	x	x	1.
4.2.	Atkārtotai izmantošanai derīgu preču pārbaudes un labošanas centra izveide	Jelgava	AARC / NVO / PV			x	x		1.
5.	Atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijas infrastruktūras attīstība (skat. nodaļu 5.5)								
5.1.	BioA apsaimniekošanas infrastruktūras pilnveidošana (dalīti savāktajiem BioA)	AARC "Brakšķi"	AARC			x	x	x	1.
5.2.	Atkritumu šķirošanas līniju infrastruktūras attīstība	AARC "Brakšķi"	AARC			x	x	x	1.
6.	Lokālā atkritumu apstrādes infrastruktūra (skat. nodaļu 5.6)								
6.1.	BioA mājkompostēšanas sistēmas izveide	VLAARD	AARC		x	x			1.
6.2.	Atkritumu šķirošanas līniju, pārkraušanas staciju infrastruktūras attīstība	Jelgava, Dobeles	AAK		x	x			3.
7.	Informācijas apkopošana un datu bāzu uzturēšana (skat. nodaļu 5.7)								

Nr.p.k.	Aktivitāte / funkcija	Piezīmes / Īstenošanas vieta	Atbildīgais par izpildi	Ieviešanas laika grafiks					Prioritāte (1-3)
				2023	2024	2025	2026	2027	
7.1.	Vienotas atkritumu radītāju/pakalpojumu sniedzēju datu bāzes izveide, savstarpējās informācijas apmaiņas starp pašvaldībām, atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzējiem nodrošināšana	VLAARD	AARC		x	x	x	x	3.
7.2.	Sistēmas / rīka izveide atkritumu radītāju nodrošināšanai ar nepieciešamo informāciju par atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu, t.sk. dažādu atkritumu plūsmu dalītās vākšanas iespējām, atkritumu izvešanas pakalpojumiem, grafikiem u.c.	VLAARD	AARC		x	x	x	x	3.
7.3.	Mājkompostēšanas dalībnieku reģistra izveide un uzturēšana	VLAARD	AARC		x	x	x	x	1.
8.	AARC izveide								
8.1.	Pašvaldību vienošanās par AARC izveidi	VLAARD	PV / AARC	x	x				1.
8.2.	Funkciju deleģēšana	VLAARD	PV		x				1.
8.3.	Deleģēto funkciju izpilde	VLAARD	AARC		x	x	x	x	1.

10 Atbilstība normatīvajiem aktiem

Zemāk sniegtajā tabulā, (skat. Tabula 10-1) ir norādīti 9.1. tabulā apkopoto pasākumu atbilstība AAVP 2021. – 2028. gadam noteiktajiem stratēģiskie virsmērķiem, 1.2. nodaļā izvirzītajiem Reģionālā līmenī sasniedzamajiem mērķiem, kas vērsti uz atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma kvalitātes un pieejamības uzlabošanu un atbilstību pasākumiem, ko ir iekļāvušas pašvaldības savos plānošanas dokumentos. Plāna noteiktie pasākumi nodrošina gan AAVP, gan Reģiona līmeņa izvirzīto mērķu sasniegšanu, kā arī atbilst pašvaldības noteiktajiem pasākumiem.

Tabula 10-1 Atbilstība AAVP, Plāna mērķiem un pašvaldību noteiktajiem pasākumiem

Nr.p.k.	Aktivitāte / funkcija	Atbilstība AAVP mērķiem ²⁷	Atbilstība Plāna mērķiem ²⁸	Atbilstība pašvaldības noteiktajiem pasākumiem ²⁹
1.	Atkritumu dalītās vākšanas infrastruktūras attīstība			
1.1.	Bioloģiski noārdāmo atkritumu dalītās vākšanas sistēmas izveide	M1, M2, M3, M4	RM 1, RM 2, RM 4	JN-113, DN-210
1.2.	Individuālo sadzīves atkritumu dalītās vākšanas konteineru uzstādīšanas pakalpojuma pieejamības paplašināšana	M1, M2, M3, M4	RM 1, RM 2, RM 4	JN- 141, DN-207
1.3.	Publiski pieejamo SADSP skaita palielināšana	M1, M2, M3, M4	RM 1, RM 2, RM 4	JN- 141, DN-207
1.4.	Tekstila atkritumu dalītās vākšanas sistēmas izveide	M1, M2, M3, M4	RM 1, RM 2, RM 4	JN- 141, DN-207
1.5.	Sadzīves bīstamo atkritumu dalītās vākšanas sistēmas izveide un pilnveidošana	M1, M2, M3, M4	RM 1, RM 2, RM 4	JN- 141, DN-207
1.6.	ŠASL pilnveidošana jaunu dalīto atkritumu veidu pieņemšanai atbilstoši pieprasījumam	M1, M2, M3, M4	RM 1, RM 2, RM 4	JN- 141, DN-207, DN-207
1.7.	Jaunu ŠASL izveide	M1, M2, M3, M4	RM 1, RM 2, RM 4	JN- 141, DN-199, DN-207
1.8.	Viedo ŠASL izveide	M1, M2, M3, M4	RM 1, RM 4, RM 6	JN- 141, DN-199, DN-207
2.	AARC infrastruktūras attīstība			
2.1.	Bioloģisko atkritumu pārstrādes rūpnīca	M1, M4	RM 1, RM 2, RM6	JN- 141, DN-209
2.2.	Atkritumu šķirošanas līnijas tehnoloģijas pilnveidošana	M1, M4	RM 1, RM 2, RM 6	JN- 141, DN-209
2.3.	Biometāna attīrīšanas/bagātināšanas iekārtu pilnveidošana	M1, M4	RM 1, RM 6	JN- 141

²⁷ Atbilstoši kodiem Plāna 1. nodaļā

²⁸ Atbilstoši kodiem Plāna 1.2 nodaļā

²⁹ Atbilstoši kodiem Plāna 6. nodaļā

Nr.p.k.	Aktivitāte / funkcija	Atbilstība AAVP mērķiem ²⁷	Atbilstība Plāna mērķiem ²⁸	Atbilstība pašvaldības noteiktajiem pasākumiem ²⁹
2.4.	Atkritumu apglābšanas krātuves būvniecība - ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra	M1, M4	RM 1, RM 6	JN- 141
2.5.	Reversās osmozes attīrīšanas iekārtas iegāde, pilnveidošana	M1, M4	RM 1, RM 6	JN- 141
2.6.	Kompostēšanas laukuma labiekārtošana	M1, M4	RM 1, RM 6	JN- 113, JN-114, DN-210
2.7.	Poligona gāzes savākšanas un utilizācijas sistēmas nākamo kārtu izbūve	M1, M4	RM 1, RM 6	JN- 141
2.8.	Specializēto atkritumu savākšanas transportlīdzekļu iegāde BioA pārstrādes rūpnīcas darbības nodrošināšanai	M1, M4	RM 1, RM 6	JN- 141
2.9.	ŠASL pilnveidošana jaunu dalīto atkritumu veidu pieņemšanai	M1, M4	RM 1, RM 6	JN- 141
2.10.	Pārstrādāto bioloģisko atkritumu pēc apstrādes iekārtu pilnveidošana	M1, M4	RM 1, RM 6	JN- 141
2.11.	Būvniecības atkritumu šķirošanas, reģenerācijas iekārtu jaudu palielināšana	M1, M4	RM 1, RM 6	JN- 141
2.12.	Biošūnas pārveide par apglabāšanas šūnu	M1, M4	RM 1, RM 6	JN- 141
2.13.	Vides monitoringa sistēmas attīstība	M1, M4	RM 1, RM 6	JN- 141
2.14.	Meliorācijas sistēmas rekonstrukcija	M1, M4	RM 1, RM 6	JN- 141
2.15.	Pievedceļa/-u seguma atjaunošana	M1, M4	RM 1, RM 6	JN- 141
2.16.	Piegulošās teritorijas sanācijas darbi	M1, M4	RM 1, RM 6	JN- 141
2.17.	ŠASL pilnveidošana jaunu dalīto atkritumu veidu pieņemšanai	M1, M2, M3, M4	RM 1, RM 2, RM 4	JN- 141, DN-199, DN-207
3.	Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi	M1, M4	RM 1, RM 6	JN- 141
3.1.	Vides izglītības centra izveide	M3	RM 5	JN- 141
3.2.	Regulāri sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi par iespējām un īstenojamām darbībām radītā atkritumu apjoma samazināšanas veicināšanai	M3	RM 5	JN- 141
3.3.	Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi uzsākot jaunas atkritumu plūsmas dalīto vākšanu, ieviešot atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai sistēmu, u.c.	M3	RM 5	JN- 141
3.4.	Regulāri sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi par atkritumu apsaimniekošanas sistēmas darbību reģionā	M3	RM 5	JN- 141
4.	Atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai infrastruktūra			

Nr.p.k.	Aktivitāte / funkcija	Atbilstība AAVP mērķiem²⁷	Atbilstība Plāna mērķiem²⁸	Atbilstība pašvaldības noteiktajiem pasākumiem²⁹
4.1.	Atkārtotai izmantošanai piemērotu preču savākšanas sistēmas izveide	M1, M4	RM 1, RM 6	JN-63
4.2.	Atkārtotai izmantošanai derīgu preču pārbaudes un labošanas centra izveide	M1, M4	RM 4, RM 6	JN- 141, DN-210
5.	Atkritumu sagatavošanas pārstrādei un reģenerācijas infrastruktūras attīstība			
5.1.	BioA apsaimniekošanas infrastruktūras pilnveidošana (dalīti savāktajiem BioA)	M1, M4	RM 1, RM 2, RM 6	JN- 141
5.2.	Atkritumu šķirošanas līniju infrastruktūras attīstība	M1, M4	RM 1, RM 2, RM 6	JN- 141
5.3.	Būvniecības un būvju nojaukšanas un liela izmēra atkritumu reģenerācijas infrastruktūras pilnveidošana			
6.	Lokālā atkritumu apstrādes infrastruktūra	M1, M4	RM 1, RM 2, RM 6	JN- 141
6.1.	BioA mājkompostēšanas sistēmas izveide	M1, M4	RM 1, RM 2, RM 6	JN- 141
6.2.	Atkritumu šķirošanas līniju, pārkraušanas staciju infrastruktūras attīstība	M1, M4	RM 1, RM 2, RM 6	JN- 141
7.	Informācijas apkopošana un datu bāzu uzturēšana			
7.1.	Vienotas atkritumu radītāju /pakalpojumu sniedzēju datu bāzes izveide, savstarpējās informācijas apmaiņas starp pašvaldībām, atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzējiem nodrošināšana	M1	RM7	JN- 141
7.2.	Sistēmas / rīka izveide atkritumu radītāju nodrošināšanai ar nepieciešamo informāciju par atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu, t.sk. dažādu atkritumu plūsmu dalītās vākšanas iespējām, atkritumu izvešanas pakalpojumiem, grafikiem u.c.	M1	RM7	JN- 141
7.3.	Mājkompostēšanas dalībnieku reģistra izveide un uzturēšana	M1	RM7	
8.	AARC izveide			
8.1.	Pašvaldību vienošanās par AARC izveidi		RM 3	
8.2.	Uzraudzības / koordinācijas komisijas izveide		RM 3	
8.3.	Funkciju deleģēšana		RM 3	
8.4.	Deleģēto funkciju izpilde		RM 3	

Zemāk sniegtajā tabulā ir identificēti mērķi un rezultāti sasniedzamie mērķi un rezultāti attiecībā uz atkritumu dalīto savākšanu un sagatavošanu atkārtotai izmantošanai un pārstrādei būtiskākajiem atkritumu veidiem un plūsmām, kas izriet ES direktīvu prasībām un, kas ir noteiktas MK 2021. gada 26. oktobra noteikumos Nr. 712 "Atkritumu dalītas savākšanas, sagatavošanas atkārtotai izmantošanai, pārstrādes un materiālu reģenerācijas noteikumi". Plāna noteiktie pasākumi nodrošina atkritumu dalītai savākšanai un sagatavošanai atkārtotai izmantošanai un pārstrādei rādītāju sasniegšanu, kas prasīs ievērojamu resursu ieguldījumu. skat. Tabulu (Tabula 10-2).

Tabula 10-2 sasniedzamie rādītāji

Nr.p. k.	Politikas rezultāts un attiecīgais rezultatīvais rādītājs	Plāna pasākumi, kas nodrošina politikas rezultāta izpildi
1	līdz 2023. gada 1. janvārim izveidota dalītas savākšanas sistēma tekstilmateriāliem	1.4.
2	nodrošina, ka no 2023. gada 31. decembra bioloģiskie atkritumi ir vai nu atdalīti un pārstrādāti rašanās vietā, vai savākti dalīti un nav sajaukti ar citiem atkritumu veidiem	1.1., 4.1., 3.6., 7.3.
3	līdz 2025. gadam atkārtotai izmantošanai sagatavoto un pārstrādāto sadzīves atkritumu apjomu palielināt vismaz līdz 55 % pēc masas	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 1.5., 1.6., 1.7., 1.8., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5., 2.6., 2.7., 2.8., 2.9., 2.10., 2.11., 2.12., 2.13. 2.14., 2.15., 2.16., 3.1., 3.2., 3.3., 3.4., 4.1., 4.2., 5.1., 5.2., 6.1., 6.2., 7.1., 7.2., 7.3
4	līdz 2030. gadam atkārtotai izmantošanai sagatavoto un pārstrādāto sadzīves atkritumu apjomu palielināt vismaz līdz 60 % pēc masas	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 1.5., 1.6., 1.7., 1.8., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5., 2.6., 2.7., 2.8., 2.9., 2.10., 2.11., 2.12., 2.13. 2.14., 2.15., 2.16., 3.1., 3.2., 3.3., 3.4., 4.1., 4.2., 5.1., 5.2., 6.1., 6.2., 7.1., 7.2., 7.3
5	līdz 2035. gadam atkārtotai izmantošanai sagatavoto un pārstrādāto sadzīves atkritumu apjomu palielināt vismaz līdz 65 % pēc masas;	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 1.5., 1.6., 1.7., 1.8., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5., 2.6., 2.7., 2.8., 2.9., 2.10., 2.11., 2.12., 2.13. 2.14., 2.15., 2.16., 3.1., 3.2., 3.3., 3.4., 4.1., 4.2., 5.1., 5.2., 6.1., 6.2., 7.1., 7.2., 7.3
6	no 2020. gada, vismaz 70 % pēc svara nebīstamo būvgružu un ēku nojaukšanas atkritumi, sagatavoti atkārtotai izmantošanai, pārstrādei un citai materiāla reģenerācijai, tostarp aizbēršanai	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 1.5., 1.6., 1.7., 1.8., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5., 2.6., 2.7., 2.8., 2.9., 2.10., 2.11., 2.12., 2.13. 2.14., 2.15., 2.16., 3.1., 3.2., 3.3., 3.4., 4.1., 4.2., 5.1., 5.2., 6.1., 6.2., 7.1., 7.2., 7.3
7	līdz 2025.gada 1. janvārim izveidota dalītas savākšanas sistēma sadzīves bīstamajiem atkritumiem	1.5.
8	Nodrošina, ka līdz 2035. gadam poligonos apglabāto sadzīves atkritumu īpatsvars ir samazinājies līdz 10 % no kopējā radīto sadzīves atkritumu daudzuma (pēc svara) vai ir vēl mazāks	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 1.5., 1.6., 1.7., 1.8., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5., 2.6., 2.7., 2.8., 2.9., 2.10., 2.11., 2.12., 2.13. 2.14., 2.15., 2.16., 3.1., 3.2., 3.3., 3.4., 4.1., 4.2., 5.1., 5.2., 6.1., 6.2., 7.1., 7.2., 7.3
9	Nodrošina, ka ne vēlāk kā līdz 2025. gada 31. decembrim pārstrādā mazākais 65 svara % no visa izlietotā iepakojuma,	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 1.5., 1.6., 1.7., 1.8., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5., 2.6., 2.7., 2.8., 2.9., 2.10., 2.11., 2.12., 2.13. 2.14., 2.15., 2.16., 3.1., 3.2., 3.3., 3.4., 4.1., 4.2., 5.1., 5.2., 6.1., 6.2., 7.1., 7.2., 7.3
10	Nodrošina, ka ne vēlāk kā līdz 2030. gada 31. decembrim pārstrādā mazākais 70 svara % no visa izlietotā iepakojuma,	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 1.5., 1.6., 1.7., 1.8., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5., 2.6., 2.7., 2.8., 2.9., 2.10., 2.11., 2.12., 2.13. 2.14., 2.15., 2.16., 3.1., 3.2., 3.3., 3.4., 4.1., 4.2., 5.1., 5.2., 6.1., 6.2., 7.1., 7.2., 7.3
11	Nodrošina, ka no 2021.gada 14.augusta ir palielināts EEIA atkritumu savākšanas apjoms līdz 65 % no to EEI vidējā svara, kuras ir laistas Latvijas tirgū trīs iepriekšējos gados	1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 1.5., 1.6., 1.7., 1.8., 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5., 2.6., 2.7., 2.8., 2.9., 2.10., 2.11., 2.12., 2.13. 2.14., 2.15., 2.16., 3.1., 3.2., 3.3., 3.4., 4.1., 4.2., 5.1., 5.2., 6.1., 6.2., 7.1., 7.2., 7.3